

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม
เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม
เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม
เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก”
ของ จิรนนท์ ปานคาน
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ชื่อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก
ผู้วิจัย	จิรนนท์ ปานคาน
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาอุตตระกุล
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2567
คำสำคัญ	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, ความฉลาดรู้ทางการเงิน, ความรู้ทางการเงิน, พฤติกรรมทางการเงิน, เจตคติทางการเงิน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก และ 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 8 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน จาก 8 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบันยังคงเน้นการสอนแบบบรรยาย ครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้น้อย ขาดการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางการเงินในชีวิตจริง สื่อการเรียนรู้ขาดความหลากหลาย และขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การประเมินผลยังเน้นการทดสอบมากกว่าการประเมินตามสภาพจริง ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านความฉลาดรู้ทางการเงินสูงขึ้นหลังจากทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือการจัดกิจกรรมเรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ที่ออกแบบตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยการดำเนินกิจกรรมจัดการเรียนรู้ผ่านปัญหาที่ใกล้ตัว เช่น สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้เงิน การออม การกู้ยืม และการวางแผนทางการเงิน ทำให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติได้จริงในแต่ละกิจกรรม ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก

สะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และอภิปรายร่วมกัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับเรื่องการเงิน ผลการประเมินทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน พบว่า ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางการเงิน ธนาการ และการกักขังในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น กล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สะท้อนถึงความสามารถในการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

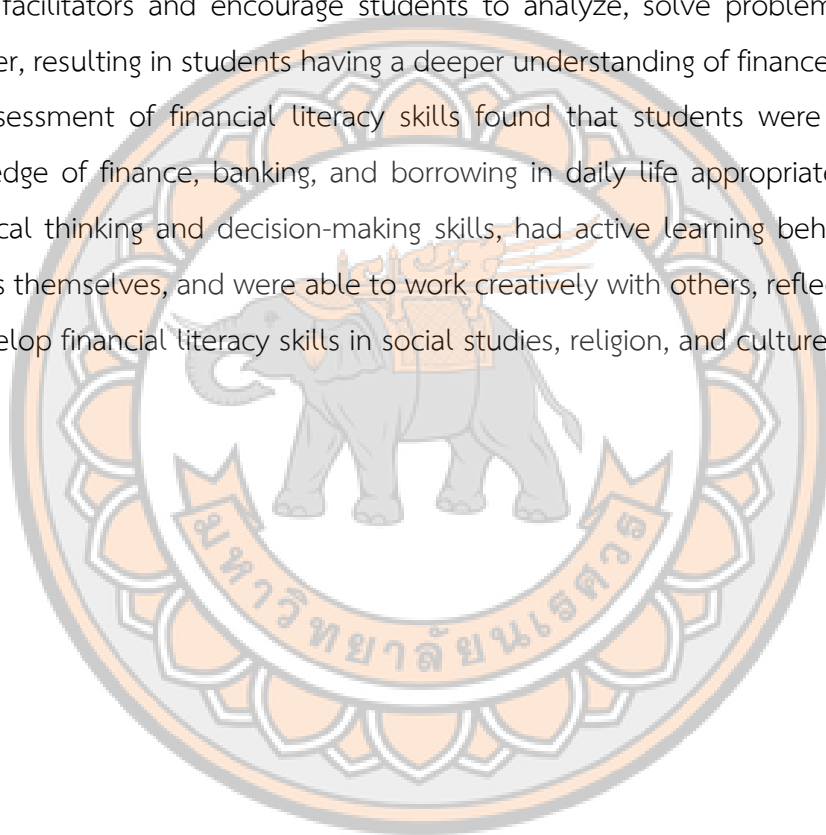

Title	PROBLEM BASED LEARNING DEVELOPS ACTIVE `ON FINANCE, BANKING AND BORROWING TO DEVELOP FINANCIAL LITERACY SKILLS IN PRIMARYSCHOOL YEAR 5 STUDENTS AT RATCHAPHRUEK NETWORKING SCHOOL, PHITSANULOK PROVINCE
Author	Jiranan Pankhan
Advisor	Wasin Punyawuttakul, Assoc.Prof. Dr
Academic Paper	M.Ed. Thesis in Social Studies - (Plan B), Naresuan University, 2024
Keywords	Problem Based Learning, Financial Literacy, Financial Knowledge, Financial Behavior, Financial Attitude

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current status and problems of learning management to develop financial literacy skills of grade 5 students in Group 1 Ratchaphruek School, Phitsanulok Province, and 2) develop problem-based learning activities on Finance, Banks and Borrowing to develop financial literacy skills of grade 5 students. The research was qualitative research. The primary informants were 8 social studies, religion and culture teachers and 8 grade 5 students from 8 schools in Group 1 Ratchaphruek, Phitsanulok Province. Purposive sampling was used. The target group was 35 grade 2 students at Phitsanulok Kindergarten School in the 2024 academic year. The research instruments were 1) a manual for organizing learning activities on Finance, Banks and Borrowing to develop financial literacy skills of grade 5 students, and 2) in-depth interview questions using descriptive data analysis. The results of the research found that the current learning activities still focus on lectures, teachers are the center, and students have little role in learning. Lack of connection with real-life financial situations, learning media lacks variety, and lacks activities that promote analytical thinking and problem solving. The evaluation also emphasizes testing more than real-world evaluation. Therefore, the researcher used the results of the study of the current situation and problems of learning management to develop financial literacy skills of

primary school students in grade 5 using problem-based learning. It was found that students had higher financial literacy development after doing learning activities according to the activity manual on finance, banking, and borrowing, which was designed according to the problem-based learning management approach by conducting learning activities through problems that are close to home, such as situations related to spending money, saving, borrowing, and financial planning, allowing students to participate in learning and actually practice each activity. Teachers act as facilitators and encourage students to analyze, solve problems, and discuss together, resulting in students having a deeper understanding of finance. The results of the assessment of financial literacy skills found that students were able to apply knowledge of finance, banking, and borrowing in daily life appropriately, had better analytical thinking and decision-making skills, had active learning behavior, dared to express themselves, and were able to work creatively with others, reflecting the ability to develop financial literacy skills in social studies, religion, and culture effectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ได้ด้วยความกรุณาผู้มีพระคุณหลายท่านที่ให้คำแนะนำ ข้อคิดและความเห็นทางวิชาการ และความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายที่ต้องกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางทางวิชาการ และให้ความเมตตาแก่ข้าพเจ้าอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการดำเนินงานวิจัย จนสามารถสำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ อันมีคุณค่า และแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยฉบับนี้ให้มีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระทุกท่าน ที่ให้เกียรติร่วม พิจารณา ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นอันมีคุณค่าด้วยความเอื้ออาทรและกรุณา

ขอขอบพระคุณ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ทุก ท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสัมภาษณ์ เข้าร่วมการสังเกตการณ์ และให้ข้อมูลอัน เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการวิจัย

ขอพระขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านสถานที่และ อำนาจความสะดวกในการทดลองจัดกิจกรรม ตลอดจนให้โอกาสในการดำเนินงานวิจัยอย่างเต็มที่

ขอขอบพระคุณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ที่เอื้อเพื่อ สถานที่และให้การสนับสนุนทางวิชาการมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาสังคมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ ความเมตตา และเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญตลอดระยะเวลาของการศึกษา รวมทั้งขอขอบคุณ เพื่อน พี่ น้องในสาขาวิชา ที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัวของผู้วิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกท่าน ที่เป็นแรงสนับสนุนและกำลังใจสำคัญตลอดระยะเวลาของการศึกษาและการดำเนินงานวิจัย ครั้งนี้

จิรนนท์ ปานคาน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
ประกาศคุณูปการ	ง
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
คำถามในการวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของงานวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
กิจกรรมการเรียนรู้	15
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	23
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน	
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา	
ศาสนาและวัฒนธรรม	37

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก.....	61
วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	66
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	70
ผลการศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก.....	70
ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก.....	94
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	115
สรุปผลการวิจัยอภิปราย.....	115
ผลการวิจัย.....	115
อภิปราย.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	121

บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	128
ประวัติผู้วิจัย	195

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางตามมาตรฐานการเรียนรู้ ส 3.2..... 55

ตาราง 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความ

ฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1

ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก..... 91

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบองค์ประกอบเดียว (Walstad & Rebeck, 2017)	41
ภาพที่ 2 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ ของสาขาวิชาการตลาด และจิตวิทยาสังคม (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016).....	43
ภาพที่ 3 โครงสร้างการวัดทักษะทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559).....	51
ภาพที่ 4 ตัวอย่างข้อคำถามในแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน โดย PISA (2016).....	52
ภาพที่ 5 แสดงสรุปขั้นตอนวิธีการดำเนินวิจัย.....	69
ภาพที่ 6 คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม.....	95
ภาพที่ 7 แสดงกิจกรรม วางแผนการใช้เงิน โดยจำลองสถานการณ์รายรับ-รายจ่าย.....	97
ภาพที่ 8 กิจกรรมธนาคารจำลอง.....	99
ภาพที่ 9 แบบฟอร์มทำธุรกรรม ฝากเงิน-ถอนเงิน-กู้เงิน.....	99
ภาพที่ 10 แสดงกิจกรรมสืเชื้อปลอดภัย.....	100
ภาพที่ 11 แสดงกิจกรรมนักแก้ปัญหาการเงิน.....	102
ภาพที่ 12 กิจกรรมจับผิดการเงิน.....	104
ภาพที่ 13 การบันทึกรายรับ – รายจ่ายของนักเรียน.....	106
ภาพที่ 14 แบบวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินของผู้เรียน.....	109
ภาพที่ 15 แสดงผลการนำเสนอ ข้อดี-ข้อเสีย ทางเลือกการกู้เงิน.....	111
ภาพที่ 16 แสดงผลการทำชิ้นงาน “รู้ทันภัยทางการเงิน”.....	113

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สารวิชาที่มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 (ไสว พักขาว, 2558) ดังนั้นผลการเรียนรู้ที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 จึงหมายถึงสาระวิชาหลักและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับโลก (global awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (financial, economics, business and entrepreneurial literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมือง (civic literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (environmental literacy) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี รวมถึงทักษะชีวิตและการทำงาน ซึ่งความฉลาดรู้ทางการเงินเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เกิดจากการบูรณาการสารวิชาหลักโดยสอดแทรกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน

การดำรงชีวิตในบริบทของสังคมปัจจุบัน นักเรียนจำเป็นต้องมีทักษะในการจัดการกับความท้าทายในชีวิต และทักษะการรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น สภาพที่ระบบสวัสดิการสังคมของรัฐกำลังเผชิญแรงตึงเครียดจากภาระหนี้สาธารณะ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุ และพัฒนาการใหม่ ๆ ในตลาดการเงิน ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก ดังนั้นการทำธุรกรรมทางการเงินจึงมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อความปลอดภัย ทำให้ผลิตภัณฑ์หรือการทำธุรกรรมทางการเงินมีความซับซ้อนและเข้าใจยากกว่าที่ผ่านมา ดังนั้น ความฉลาดรู้ทางการเงิน (financial literacy) จึงเป็นทักษะและความรู้ที่ช่วยให้บุคคลสามารถจัดการทรัพยากรทางการเงินของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่เรื่องการหารายได้ การออม การลงทุน การจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่าย การจัดการหนี้สินและการวางแผนทางการเงิน (Swiecka, 2020)

ปัจจุบันการวัดระดับทักษะทางการเงินได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการศึกษาถึงสถานะโดยรวมของความรู้และพัฒนาการทางการเงินของคนในประเทศ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการเร่งสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้แก่ประชาชน โดยได้ส่งเสริมทักษะทางการเงินให้ประชาชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย

เพื่อให้ทราบถึงระดับทักษะทางการเงินและพัฒนาการ เพราะทักษะทางการเงินที่ดีนั้นเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ตลอดจนผ่านพ้นความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน การเข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน

ในปี 2561 ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย โดยใช้แนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ The Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD) เช่นเดียวกับการสำรวจครั้งก่อนเมื่อปี 2559 ซึ่งการสำรวจในครั้งนี้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11,129 ครัวเรือน ทั้งในและนอกเขตเทศบาลทุกจังหวัดทั่วประเทศ ภาพรวมการสำรวจปี 2561 พบว่าคนไทยมีระดับทักษะทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 66.2 ซึ่งสูงขึ้นกว่าปี 2559 (ร้อยละ 61.0) และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ 30 ประเทศที่ร่วมการสำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ครั้ง ล่าสุด ในปี 2558 (ร้อยละ 62.9) ทั้งนี้ พบว่าแนวโน้มระดับทักษะทางการเงินของคนไทยมีการปรับตัวสูงขึ้นใน ทุกองค์ประกอบเมื่อเปรียบเทียบกับ การสำรวจในครั้งก่อน โดยความรู้ทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 55.7 (ร้อยละ 48.6 ในปี 2559) พฤติกรรมทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 67.8 (ร้อยละ 62.2 ในปี 2559) และทัศนคติทางการเงิน อยู่ที่ร้อยละ 78.0 (ร้อยละ 76.0 ในปี 2559) อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสากล พบว่าองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินของคนไทยยังมีคะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD โดยเฉพาะในเรื่องนิยามเงินเพื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน (High risk, High return) และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน (Diversification) ซึ่งถือเป็นหัวข้อที่คนไทยยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องมาโดยตลอด ส่วนในด้านพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงิน พบว่าคนไทยมีระดับคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 11,129 ครัวเรือน ในปี 2561 พบว่า คนไทยมีระดับคะแนนทักษะทางการเงิน (Financial Literacy: FL) เฉลี่ยอยู่ที่ 13.9 คะแนน จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน หรือมีระดับทักษะทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 66.2 ซึ่งสูงขึ้นกว่าปี 2558 (ร้อยละ 61.0) และปี 2559 (ร้อยละ 61.0) รวมทั้งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD (ร้อยละ 62.9) 10 ทั้งนี้ หากพิจารณาองค์ประกอบของทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน พบว่า คนไทยมีพัฒนาการดีขึ้นในทุกด้าน ดังนี้ ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge: FK): คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้อยู่ที่ 3.9 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 55.7 ซึ่งปรับตัวดีขึ้นจากปี 2559 (ร้อยละ 48.6) เนื่องจากคนไทยมีความเข้าใจเรื่องมูลค่าของเงินตามกาลเวลามากขึ้น ทั้งนี้ หัวข้อที่คนไทยมีความเข้าใจดีที่สุดคือการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ และหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนซึ่งคนไทยได้คะแนนน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน (Diversification) และนิยามเงินเพื่อ และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย OECD พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ของคนไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD โดยเฉพาะ

ในเรื่องนิยามเงินเพื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน (High risk, High return) และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุนพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior: FB): คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมอยู่ที่ 6.1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.8 ซึ่งปรับตัวดีขึ้นจากปี 2558 (ร้อยละ 64.4) และปี 2559 (ร้อยละ 62.2) รวมทั้งสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD (ร้อยละ 60.0) โดยพฤติกรรมที่คนไทยทำได้ดีที่สุดคือ การไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ขณะที่พฤติกรรมที่เป็นจุดอ่อนและควรส่งเสริมเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมในแต่ละหัวข้อและค่าเฉลี่ยของ OECD ได้แก่ การจัดสรรเงินก่อนใช้ การบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้ และการศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ทักษะคติทางการเงิน (Financial Attitude: FA) คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติอยู่ที่ 3.9 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.0 ซึ่งปรับตัวดีขึ้นจากปี 2558 (ร้อยละ 62.0) และปี 2559 (ร้อยละ 76.0) รวมทั้งสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ค่อนข้างมาก 11 (ร้อยละ 66.0) นอกจากนี้ หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คนไทยมีทัศนคติทางการเงินดีในทุกหัวข้อ แต่ยังคงส่งเสริมทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการออมเงินเพื่ออนาคต เนื่องจากคนไทยมีทัศนคติในเรื่องนี้ต่ำที่สุด และเพื่อเป็นพื้นฐานในการปลูกฝังวินัยทางการเงินที่ดีต่อไป

ความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ (Knowledge) เจตคติ (Attitude) และทักษะ (Skill) ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินทำให้บุคคลสามารถตัดสินใจด้านทรัพยากรทางการเงินได้อย่างรอบรู้จากข้อมูลรอบด้าน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญ กับสถานการณ์ทางการเงิน เมื่อเกิดพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมแล้ว โดยประยุกต์ใช้และฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นทักษะในการบริหารจัดการเงิน อันนำไปสู่ความมีวินัยทางการเงินและความอยู่ดีมีสุข ตลอดจนสามารถดูแลและระมัดระวังหรือป้องกันตนเองให้ปลอดภัยทางการเงินรูปแบบต่างๆ งานวิจัยของ Singhal & Singh (2020) ระบุว่า การพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินควรเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่ดีในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับ รายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่พบว่า เยาวชนไทยมีปัญหาพฤติกรรมทางการเงินใน 7 ด้าน ได้แก่ การบริโภคเกินตัวและตามกระแส,ขาดทักษะในการเลือก,ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสม,ขาดการวางแผนการเงินระยะยาว,ขาดวินัยในการออมและการบริหารหนี้สิน,ไม่มีแนวทางการบริหารจัดการเงินอย่างเป็นระบบ, ขาดวินัยทางการเงินและการไตร่ตรองก่อนใช้จ่าย, มีความเข้าใจที่ผิดพลาดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการลงทุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้สาระวิชา เศรษฐศาสตร์ อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับ การเงิน ธนาคาร และการกู้ยืม แต่เนื้อหาการสอนยังเน้นไปที่ ทฤษฎี มากกว่าการปฏิบัติจริง

ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกฝน การตัดสินใจทางการเงิน จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Thai Government, 2023) จากความสำคัญของปัญหาการขาดความฉลาดรู้ทางการเงิน รัฐบาลไทยจึงมอบนโยบายให้กระทรวงการคลังจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน และนโยบายสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเสริมทักษะ เพื่อช่วยให้คนไทยมีความพร้อมรับมือกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Thai Government, 2023) แม้ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยจะมีการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องการเงิน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเป็นส่วนหนึ่งของสาระเศรษฐศาสตร์ แต่ยังคงพบว่าการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาอย่างเป็นรูปธรรมได้ โดยมีสาเหตุมาจากการขาดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม วิธีสอนและรูปแบบการสอนไม่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน อีกทั้งยังขาดนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดรู้ทางการเงิน และเหตุนี้เองจึงส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาความฉลาดรู้ทางการเงินที่กำหนดไว้ได้ (ปริญทร์ ทองเผือก, 2561 อ้างจากสถาบันคีนันแห่งเอเซีย, 2556)

ด้วยเหตุนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องตระหนักในการปลูกฝังและเตรียมนักเรียน ให้มีความรู้พื้นฐานทางการเงิน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับความรู้ทางการเงิน ได้ทดลองตัดสินใจทางการเงินก่อนที่จะต้องไปเผชิญหน้ากับเหตุการณ์การเงินอันซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในสังคม สำหรับแนวทาง การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินที่ดีนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ในการเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านตัวอย่างสถานการณ์ทางการเงิน ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดจากการตัดสินใจที่ผู้เรียนอาจต้องเผชิญในอนาคต ความฉลาดรู้ทางการเงินเป็นผลมาจากหลายปัจจัยตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับสังคมเป็นผลมาจากการปลูกฝังด้านการเงินผ่านครอบครัว พ่อแม่ หรือเพื่อน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ ดังนั้นการมีความฉลาดรู้ทางการเงินที่ดีจึงนำไปสู่การประสบความสำเร็จทางการเงิน ช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาทางการเงินและความยากจน อีกทั้งยังส่งผลต่อเศรษฐกิจของบุคคลในด้าน ของภาวะหนี้สิน การชำระหนี้ การออมเงิน และการจัดการทางการเงินที่ดีในอนาคต (Singhal & Singh, 2020 ; Swiecka, 2020) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงินและมีความฉลาดรู้ทางการเงิน พบว่ามีแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้เรื่องการเงิน โดยสามารถตัดสินใจทางการเงิน ในสถานการณ์ที่หลากหลายและใกล้เคียงกับชีวิตที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญภายใต้บริบททางการเงินส่วนบุคคลอย่างแท้จริง

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ถือเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาศาสตร์วิชาที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ รวมทั้งยังมีความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะด้านต่างๆ ของผู้เรียนเพื่อที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงเชื่อมโยงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน และใช้ทักษะการคิดพิจารณาจากตัวอย่างสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้ผู้เรียนได้เป็นบุคคลที่มีสติปัญญามีกระบวนการวินิจฉัยข้อมูล เพื่อตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ มีภาวะความเป็นผู้นำในการแสดงความคิดเห็น และเป็นบุคคลที่รู้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เนื้อหาของสังคมศึกษา จึงมีส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้กระบวนการคิด เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2542)

ทั้งนี้สาระเศรษฐศาสตร์ จัดอยู่ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์เป็นหนึ่งในพื้นฐานสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน เนื่องจาก มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจและวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่มีผลต่อชีวิต และช่วยให้ผู้คนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในระดับบุคคล ระดับชุมชน และประเทศชาติ ในกรอบสาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเงิน ธนาการและการกู้ยืมว่าด้วยข้อ 1) ความสำคัญของธนาการ 2) บทบาทหน้าที่ของธนาการ 3) ลักษณะของการกู้ยืม และ 4) ผลจากการกู้ยืมเงินในและนอกระบบ โดยระบุ ตัวชี้วัด ส 3.2 ป.5/1 ให้ผู้เรียนอธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้น ส 3.2 ป.5/2 ให้ผู้เรียนอธิบายจำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืมของธนาการ ทั้งนี้ ผู้สอนต้องส่งเสริมผู้เรียนให้บรรลุตามตัวชี้วัด โดยส่งเสริมผ่านกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระวิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะความฉลาดรู้ทางการเงิน

การศึกษาทางการเงินในระดับประถมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการบริหารจัดการเงินของเด็ก เนื่องจากพฤติกรรมทางการเงินของบุคคลเริ่มก่อตัวตั้งแต่อายุยังน้อย งานวิจัยพบว่า นิสยทางการเงินของเด็กสามารถถูกกำหนดได้ตั้งแต่อายุ 7 ปี ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการปลูกฝังความฉลาดรู้ทางการเงินตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กมีทักษะในการวางแผน ตัดสินใจใช้จ่ายเงิน และบริหารทรัพยากรทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Educathai, 2024)นี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นของเด็กในช่วงวันเด็กที่ผ่านมา โดย Rocket Media Lab ร่วมกับมูลนิธิแพธทูเฮลท์ พบว่า เด็กมีความสนใจและต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับการเงินและการลงทุนมากที่สุด เมื่อเทียบกับวิชาอื่น ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบัน สิ่งนี้สะท้อนถึงแนวโน้มที่เด็กไทยตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรู้ทางการเงินและต้องการมีทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

(Rocket Media Lab, 2024) นอกจากนี้วิจัยด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษา ยังพบว่าการลงทุนในการศึกษาระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ส่งผลโดยตรงต่อระดับคะแนนของนักเรียนในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมชาติ (PISA) มากที่สุด ซึ่งหมายความว่า การลงทุนทางการศึกษาในระดับต้นของชีวิต โดยเฉพาะในด้านความฉลาดรู้ทางการเงินมีผลต่อการพัฒนาทักษะความคิดเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจที่สำคัญต่ออนาคตของเด็ก (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2024)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) เพื่อให้เยาวชนเห็นความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีในการออมรู้จักเก็บออมในวิธีที่เหมาะสม เป็นผู้ผลิตที่มีคุณธรรมและผู้บริโภคที่ชาญฉลาด รู้เท่าทันคิดก่อนซื้อ การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากและสินเชื่อและผลตอบแทนจากการลงทุนที่เหมาะสม มีภูมิคุ้มกันทางการเงิน (กมลชนก สกนธวัฒน์, 2562) ได้ประมวลปัญหาและพฤติกรรมความฉลาดรู้การเงินของเยาวชนไทยจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (2559) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) สถาบันคีนัน (2558) และฝ่ายส่งเสริมความรู้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) พบว่าเด็กและเยาวชนไทยมีปัญหาพฤติกรรมทางการเงินอยู่ 7 ประการ คือ

- 1.) ปัญหาพฤติกรรมบริโภคเกินตัวและตามกระแส 2.) ปัญหาพฤติกรรมขาดความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ 3.) ปัญหาพฤติกรรมขาดการวางแผนการเงิน
- 4.) ปัญหาพฤติกรรมขาดการออมเงิน 5.) ปัญหาพฤติกรรมขาดการบริหารจัดการเงินที่ดี
- 6.) ปัญหาพฤติกรรมขาดวินัยทางการเงิน และ 7.) ปัญหาพฤติกรรมขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อสินค้า

ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการดำรงตนที่เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง (ระพีพัฒน์ หาญโสภณ, 2560) ซึ่งแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบัน เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจึงจะเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การเลือกรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะหยิบยกเลือกประเด็นที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ตามบริบท ในส่วนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based Learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism theory) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่ใกล้ตัวและเป็นปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันเป็นบริบทในการสร้างแรงจูงใจภายใน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อจัดการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหาขึ้นอย่างสร้างสรรค์ โดยตัวของผู้เรียนเอง (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2559)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งความสำคัญของการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มมีการตระหนักรู้ถึงการใช้จ่ายและเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเงิน การพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินตั้งแต่วัยนี้เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง การใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ในหัวข้อ "ธนาคารและการกู้ยืม" จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตจริงจึงต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความฉลาดรู้ทางการเงินสอดแทรกในสาระวิชาเศรษฐศาสตร์ มีการวางแผนกิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนมาเป็นบริบท ทำให้ผู้เรียนทราบปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือในสถานะที่เป็นบุคคลที่ประสบสถานการณ์ปัญหานั้นโดยตรง อีกทั้งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วมกับปัญหานั้น สิ่งนี้จะเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างแนวทางในการหาทางออกสู่คำตอบด้วยตนเอง ผ่านการค้นหา วิเคราะห์ เรียบเรียง และนำเสนอแนวทางแก้ไขการบูรณาการเรียนรู้อธิบายเรื่องธนาคารและการกู้ยืมเข้ากับการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) จะช่วยส่งเสริมให้เด็กนักเรียนสามารถรับมือกับการจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปลูกฝังความฉลาดรู้ทางการเงินตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับเด็กไทย เพื่อให้สามารถรับมือกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถบริหารจัดการเงินของตนเองและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์เป็นอย่างไร
2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของงานวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ

1.1 สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงินและธนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยแบ่งขอบเขตเนื้อหาออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1.1.1 ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล เช่น การออม การใช้จ่าย การวางแผนทางการเงินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย และการจัดการเงินในชีวิตประจำวันของเด็ก

1.1.2 ความรู้เกี่ยวกับธนาการ บทบาทและหน้าที่ของธนาการ ประเภทของธนาการ (ธนาการพาณิชย์ ธนาการออมสิน ฯลฯ) และบริการทางการเงินที่ธนาการนำเสนอ เช่น บัญชีออมทรัพย์ บัตร ATM และบริการฝากเงิน-ถอนเงิน ความสำคัญของธนาการในการจัดการการเงินและการออม

1.1.3 ความรู้เกี่ยวกับการกู้ยืม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน ประเภทของสินเชื่อ เช่น สินเชื่อบุคคล สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อที่อยู่อาศัย ฯลฯ ผลกระทบของการกู้ยืมเงิน เช่น ภาระหนี้ ดอกเบี้ย และการผิดนัดชำระหนี้

1.2 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา: ครูผู้สอนวางแผนการเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ จัดสถานการณ์ยกตัวอย่างจากสภาพปัญหาจริงในชั้นเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ธนาการ และการกู้ยืม เช่น ครอบครัวหนึ่งที่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเงินที่มีอยู่อย่างจำกัด การกู้ยืมเงินเพื่อซื้อของหรือการออมเงินในธนาการ นักเรียนจะได้รับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานการณ์และถูกกระตุ้นให้ตั้งคำถามหรือสืบค้นเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด: การแบ่งกลุ่มนักเรียน ให้นักเรียนพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเพื่อระบุปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง เช่น การใช้จ่ายเกินตัว ความสำคัญของการออมหรือการวางแผนการเงิน

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา: นักเรียนค้นคว้าข้อมูลการเงิน ธนาคารและการกู้ยืม จากคู่มือความฉลาดทางการเงิน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล: นักเรียนเรียบเรียงข้อมูลจากการค้นคว้า และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบทางเลือกที่หลากหลายและพิจารณาว่าแนวทางใดเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับปัญหาที่เผชิญ

ขั้นที่ 5 ชื่นนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา: นักเรียนสร้างแนวทางการแก้ปัญหาให้เกิดเป็นชิ้นงานรูปธรรม เช่น การผลิตสื่อ Infographic และอภิปรายเสนอแนวทางการรับมือต่อสถานการณ์ทางการเงินที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล: ครูนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม

2. ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) จึงใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1

การเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview โดยมีขั้นตอนการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฯ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อยู่ในเขตพื้นที่โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จำนวน 8 คน เพื่อให้ข้อมูลและสะท้อนผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่

ที่	โรงเรียน	จำนวนครูผู้สอน (คน)
1	โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก	1
2	โรงเรียนจำการบุญ	1
3	โรงเรียนวัดไผ่ค่อม(แพรประชาอุทิศ)	1
4	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง)	1

5	โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย	1
6	โรงเรียนวัดแสงดาว(เทพประชานุสรณ์)	1
7	โรงเรียนวัดสระโคก	1
8	โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง	1

1.2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 8 คน ได้แก่

ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
1	โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก	1
2	โรงเรียนจำการบุญ	1
3	โรงเรียนวัดไผ่ค่อม(แพรประชาอุปถัมภ์)	1
4	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง)	1
5	โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย	1
6	โรงเรียนวัดแสงดาว(เทพประชานุสรณ์)	1
7	โรงเรียนวัดสระโคก	1
8	โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง	1

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฯ จำนวน 35 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยใช้พื้นที่การศึกษา คือ โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จำนวน 8 สถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก โรงเรียนจำการบุญ โรงเรียนวัดไผ่ค่อม(แพรประชาอุปถัมภ์) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง) โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย โรงเรียนวัดแสงดาว (เทพประชานุสรณ์) โรงเรียนวัดสระโคก โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง และโรงเรียนวัดมหานาราม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2567 - เดือนเมษายน 2568

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning หรือ PBL)

หมายถึง แนวทางการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหาที่ซับซ้อน โดยใช้ปัญหาเหล่านั้นเป็นตัวขับเคลื่อนการเรียนรู้ นักเรียนต้องทำงานร่วมกันในกลุ่ม ค้นคว้าหาข้อมูล พัฒนาแนวทางการแก้ปัญหา และนำเสนอวิธีแก้ไข ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ภายใต้การชี้แนะและสนับสนุนของผู้สอนที่มีบทบาทเป็นผู้แนะแนวหรือโค้ช ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา: ครูผู้สอนวางแผนการเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ จัดสถานการณ์ยกตัวอย่างจากสภาพปัญหาจริงในชั้นเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ธนาการ และการกู้ยืม เช่น ครอบครัวหนึ่งที่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเงินที่มีอยู่อย่างจำกัด การกู้ยืมเงินเพื่อซื้อของ หรือการออมเงินในธนาคาร นักเรียนจะได้รับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานการณ์และถูกกระตุ้นให้ตั้งคำถามหรือสืบค้นเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด: การแบ่งกลุ่มนักเรียน ให้นักเรียนพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อระบุปัญหามีส่วนเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง เช่น การใช้จ่ายเงินตัว ความสำคัญของการออม หรือการวางแผนการเงิน

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา: นักเรียนค้นคว้าข้อมูลการเงิน ธนาการและการกู้ยืมจากคู่มือความฉลาดทางการเงิน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล: นักเรียนเรียบเรียงข้อมูลจากการค้นคว้า และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบทางเลือกที่หลากหลายและพิจารณาว่าแนวทางใดเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับปัญหาที่เผชิญ

ขั้นที่ 5 ขั้นนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา: นักเรียนสร้างแนวทางการแก้ปัญหาให้เกิดเป็นชิ้นงานรูปธรรม เช่น การผลิตสื่อ Infographic และอภิปรายเสนอแนวทางการรับมือต่อสถานการณ์ภัยทางการเงินที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล: ครูนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้เรื่องการเงิน ธนาการและการกู้ยืม

2. ความฉลาดรู้ทางการเงิน หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะทางการเงินเพื่อการ

ตัดสินใจทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดการการเงิน โดยอาศัยความรู้ทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงิน เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานทางการเงินและความเสี่ยงของบริการทางการเงิน สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้โดยเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเองภายใต้บริบททางการเงินในระดับบุคคลที่เหมาะสม สามารถวัดได้ ความฉลาดรู้ทางการเงินได้ รายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเงิน เช่น รายรับ รายจ่าย การออม ธนาคาร ดอกเบี้ย และการกู้ยืม

2.2 ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการบริหารเงิน การตัดสินใจทางการเงิน การกู้ยืม การออม และการวางแผนรายรับ - รายจ่ายทางการเงิน

2.3 ด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) หมายถึง เป็นความคิด ความรู้สึก และทัศนคติที่นักเรียนมีต่อเรื่องเงิน เช่น ความรับผิดชอบ ความภูมิใจในการออม และการใช้เงินอย่างรู้คุณค่า

3. โรงเรียนในกลุ่ม 1 พฤษภักดิ์ หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก โรงเรียนจำการบุญ โรงเรียนวัดไผ่ค่อม (แพรประชาอุปถัมภ์) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง) โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย โรงเรียนวัดแสงดาว(เทพประชานุสรณ์) โรงเรียนวัดสระโคก โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง และโรงเรียนวัดมหรานาราม

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษา ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2567 ในโรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จำนวน 8 สถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก โรงเรียนจำการบุญ โรงเรียนวัดไผ่ค่อม (แพรประชาอุปถัมภ์) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง) โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย โรงเรียนวัดแสงดาว (เทพประชานุสรณ์) โรงเรียนวัดสระโคก โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง และโรงเรียนวัดมหรานาราม

5. กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการหรือชุดของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนออกแบบขึ้นโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์หรือบริบทที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเนื้อหาและพัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินในเรื่องการเงิน ธนาคาร และการกู้ยืมซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ในที่นี้เน้นรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียน มีความเข้าใจและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเงินอย่างถูกต้อง สามารถเข้าใจบทบาทของธนาคาร การกู้ยืมเงิน และผลกระทบของการเป็นหนี้ ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
2. ครูผู้สอน ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
3. สถานศึกษา นำผลวิจัยไปศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้

- 1.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2 หลักของการจัดกิจกรรม
- 1.3 ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.4 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

- 2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.3 ลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.5 บทบาทของครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.6 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน

- 3.1 ความหมายของความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy)
- 3.2 องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน
- 3.3 ความสำคัญของความฉลาดรู้ทางการเงิน
- 3.4 แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้ทางการเงิน
- 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน

4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม

- 4.1 สาระวิชาเศรษฐศาสตร์

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้

4.3 ตัวชี้วัด

4.4 เป้าหมายการเรียนรู้

4.5 คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนรู้มีนักการศึกษาและสำนักวิชาการได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

วรภรณ์ ศรีวิโรจน์ (2561) กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ของ ผู้เรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ผลการเรียนรู้หรือมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2562) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการสอนเพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน สนใจ เข้าใจ เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายของหลักสูตร

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์(2553) กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตาม จุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

จากความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำสิ่งต่างๆ ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำหรือการ ปฏิบัติต่างๆ ที่นักเรียนและครูร่วมกันกระทำเพื่อให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามจุดประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งเป้าหมายไว้

หลักของการจัดกิจกรรม

หลักของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนรู้มีนักการศึกษาและสำนักวิชาการได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

จิราภรณ์ บุญประเสริฐและคณะ (2550) ได้กล่าวถึง หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร หลักสูตรฉบับปัจจุบันมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญามีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย สามารถคิดค้นคว้าแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและรักการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการคิด วิธีการทำ วิธีการแก้ปัญหา และสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง ผู้สอนจึงต้องศึกษาหลักสูตรแล้วจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน คือ ผู้สอนต้องพิจารณาว่าจุดประสงค์การสอนในครั้งนั้นมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านใดและรูปแบบที่กำหนดการสอนครั้งนี้มีจุดประสงค์เน้นพฤติกรรมด้านทักษะ ดังนั้นผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ

3) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เช่น นักเรียนในระดับประถมศึกษาชอบเรียนปนเล่น ครูจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทได้แข่งขัน ได้เล่นเกม ได้ร้องเพลง ได้เต้น ให้ได้แสดงออกตามวัย ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสนุกเพลิดเพลินดีกว่านั่งฟังครูพูดอธิบายแต่เพียงอย่างเดียว

4) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีหลายประเภท เช่น ประเภทข้อเท็จจริง การแก้ปัญหาคิดสร้างสรรค์ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมเนื้อหาวิชา แต่ละประเภทต้องอาศัยเทคนิควิธีสอนหรือการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น ถ้าเป็นประเภททักษะก็ต้อง

จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติฝึกฝนอย่างมีขั้นตอนจึงจะเกิดทักษะได้หรือถ้าเป็นเนื้อหาวิชาประเภทการแก้ปัญหาที่ต้องให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาและเปิดโอกาส ให้แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

5) จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอนเพื่อผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างต่อเนื่องไม่สับสน และสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนได้ การจัดลำดับขั้นตอนควรเริ่มจากง่ายไปยาก รูปธรรมไปนามธรรม ไกลตัวไปใกล้ตัวและส่วนรวมไปส่วนย่อยจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

6) จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม สื่อการสอนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภทได้แก่

- (1) สื่อบุคคลและของจำลอง หมายถึง ผู้สอน ผู้ช่วยสอน วิทยากรพิเศษหรือ ของจริงต่าง ๆ เพื่อช่วยในการประกอบการสอน เป็นต้น
- (2) วัสดุและอุปกรณ์เครื่องฉาย เช่น ภาพยนตร์ แผ่นโปร่งใส สไลด์ फिल्म สคริป
- (3) วัสดุและอุปกรณ์เครื่องเสียง เช่น วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง
- (4) สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร รูปภาพ
- (5) วัสดุที่ใช้แสดง เช่น แผนที่ ลูกโลก ของจำลองต่าง ๆ

7) จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกส่วนตัวความรู้ เป็นผลพลอยได้จากการทำกิจกรรม ทั้งนี้เพราะว่าระหว่างทำกิจกรรมผู้เรียนจะได้รับผล คือ เกิดการพัฒนาตนเองทางการคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผนจัดการและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เรียกว่า เรียนรู้วิธีการหาความรู้ (Lean how to lean) ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าตัวความรู้

8) จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ทำทลายความคิดความสามารถของผู้เรียน ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและได้รับประโยชน์จากการเรียนอย่างแท้จริง เช่น จัดกิจกรรมให้ได้ค้นคว้ารวบรวมจากเอกสาร เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นทั้งกิจกรรมในวิชาที่เรียนและกิจกรรมเสริมประกอบการเรียน ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถตามความถนัดและได้พัฒนาศักยภาพส่วนตัวของผู้เรียนได้ดี

9) จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนและเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในการสอนแต่ละเนื้อหาและ

แต่ละครั้ง ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเดียวกันตลอดควรคิดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้น่าสนใจเลือกใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา

10) จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนานและเป็นกันเอง เพราะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุขสบายใจ ไม่ตึงเครียด อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน บรรยากาศ จะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้สอนเป็นสำคัญ ถ้าผู้สอนเข้มงวด เคร่งขรึมและเคร่งเครียด บรรยากาศจะตึงเครียดทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจในการเรียน แต่ถ้าผู้สอนเข้าใจผู้เรียน ให้ความเมตตา มีบุคลิกภาพที่ร่าเริงแจ่มใส ไม่เข้มงวด ดุดัน ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการซักถามปัญหา และปรึกษาหารือกันระหว่างทำกิจกรรม โดยไม่ห่วงว้ายสับสนมีวินัยในตนเองก็จะเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมได้ดี

11) จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง เพื่อค้นหาข้อดีข้อบกพร่องแล้ว นำผลไปปรับปรุงแก้ไขใช้ในครั้งต่อไป ในการวัดผลควรมีทั้งการวัดผลระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม และภายหลังการทำกิจกรรม โดยครูอาจใช้วิธีสังเกต ซักถาม ตรวจสอบผลงานหรือทดสอบ เมื่อวัดผลแล้วพบว่ากิจกรรมนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็สามารถนำไปใช้ได้ต่อ แต่ถ้าผู้เรียนพบปัญหาขณะปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนควรได้วิเคราะห์หาสาเหตุแล้วแก้ไขให้ตรงจุด กิจกรรมนั้นอาจยากเกินระดับความสามารถของเด็ก สถานการณ์สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยหรือผู้เรียน ยังขาดประสบการณ์พื้นฐานก็จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

จากหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรฉบับปัจจุบัน จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสนใจของผู้เรียน เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนและเกิดการเรียนรู้ อีกทั้งต้องมีการวัดผลประเมินผลกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อค้นหาข้อดีข้อบกพร่องแล้วนำผลไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในการวัดผลควรมีทั้งการวัดผลระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรมและภายหลังการทำกิจกรรมด้วย

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง นั่นคือกิจกรรมการเรียนรู้มีผลต่อผู้เรียน

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนรู้มี นักการศึกษาและสำนักวิชาการได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

วรารณ ศรีวิโรจน์ (2561)

- 1) กระตุ้นความสนใจ สนุกสนาน ตื่นตัวในการเรียน มีการเคลื่อนไหว
- 2) เปิดโอกาสให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
- 3) ปลุกฝังความเป็นประชาธิปไตย การใช้ทักษะชีวิต
- 4) ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลตามศักยภาพและคุณลักษณะที่ดี
- 5) ส่งเสริมทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์การสื่อสาร การแก้ปัญหา

กระบวนการกลุ่ม การบริหารจัดการ ฯลฯ

- 6) ฝึกการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 7) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
- 8) เข้าใจบทเรียนและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในทุกๆด้าน

องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

เอกรินทร์ สัมหาศาล และคณะ (2551) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ว่าต้องมีหัวข้อสำคัญ ดังนี้

1. สาระสำคัญหรือความคิดรวบยอดแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องระบุสาระสำคัญที่เขียนเป็นข้อความครอบคลุมทั้งสาระหลักและทักษะกระบวนการที่บ่งบอกว่าผู้เรียนต้องรู้อะไรและสามารถปฏิบัติอะไรได้บ้างในหน่วยการเรียนรู้นั้นเข้าไว้ด้วยกัน มีหลักการเขียนสาระสำคัญไว้ดังนี้

- 1.1 เขียนด้วยภาษาที่กะทัดรัดสรุปโครงสร้างของเรื่อง
- 1.2 เขียนให้ครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหา
- 1.3 เขียนเป็นประโยคบอกเล่า
- 1.4 เขียนเป็นความเรียงหรือเขียนเป็นข้อๆ ก็ได้

2. ตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ควรเขียนในลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย ด้านจิตพิสัย เพื่อแสดงให้เห็นว่าหลังจากเรียนแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้คำที่ใช้ในการเรียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ใช้เป็นคำกริยา เช่น

2.1 ด้านพุทธิพิสัยแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

- 2.1.1 จำ ใช้คำว่า บอก จับคู่ตั้งชื่อเรื่อง เลือก
- 2.1.2 เข้าใจ ใช้คำว่า ยกตัวอย่าง ให้เหตุผล ขยายความ
- 2.1.3 นำไปใช้ ใช้คำว่า ปฏิบัติแสดง สาธิต แก้ปัญหา
- 2.1.4 วิเคราะห์ ใช้คำว่า แยกแยะ จำแนก จัดกลุ่ม ค้นหา
- 2.1.5 สังเคราะห์ ใช้คำว่า เสนอแนะ สร้าง ผลิต ออกแบบ
- 2.1.6 ประเมินค่า ใช้คำว่า สรุป เปรียบเทียบ วิจารณ์

2.2 ด้านทักษะพิสัยแบ่งเป็น 7 ระดับ คือ

- 2.2.1 รับรู้ ใช้คำว่า ยอมรับ
- 2.2.2 เตรียมพร้อม ใช้คำว่า พร้อมที่จะปฏิบัติ
- 2.2.3 ตอบสนอง ใช้คำว่า ทำตามแบบ
- 2.2.4 สร้างกลไก ใช้คำว่า ชำนาญขึ้น
- 2.2.5 ปฏิบัติซับซ้อน ใช้คำว่า ทำในสิ่งที่ซับซ้อน
- 2.2.6 ดัดแปลง ใช้คำว่า ประยุกต์
- 2.2.7 ริเริ่มใหม่ ใช้คำว่า สร้างสรรค์

2.3 ด้านทักษะพิสัย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 2.3.1 รับรู้ ใช้คำว่า ยึด ถือ ชี้
- 2.3.2 ตอบสนอง ใช้คำว่า เสนอ ปฏิบัติ
- 2.3.3 เห็นคุณค่า ใช้คำว่า จัดรวม เปรียบเทียบ
- 2.3.4 จัดระบบ ใช้คำว่า จัดรวม เปรียบเทียบ
- 2.3.5 สร้างลักษณะนิสัย ใช้คำว่า ต่อเติม แก้ไข ปรับ

สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2543) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนนั้นๆ อย่างแท้จริง หากกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนไม่ได้ช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก็จะขาดจากการรับรู้ที่ดี ไม่มีการจำและคิดเพื่อตอบสนอง อย่างใดอย่างหนึ่ง ผลสุดท้ายก็จะไม่เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการการนำเข้าสู่ บทเรียน จำเป็นต้องช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและต้องให้สัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมในชั้นสอนด้วย ดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อทบทวนพื้นฐานความรู้เพิ่มเติมให้สัมพันธ์กับการสอนเนื้อหาใหม่ แนวความคิดหรือหลักการใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการระลึกได้และเกิดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนต่อไป

1.2 การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดงานที่จะปฏิบัติว่า จะต้องทำอะไร อย่างไร เมื่อไหร่

1.3 การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อแจ้งจุดประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ โดยตรงหรือโดยทางอ้อมก็ได้ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบว่าเมื่อเรียนจบบทเรียนแล้วจะเกิดการ เรียนรู้อะไรต่อตนเองบ้าง ข้อควรคำนึงในการกำหนดกิจกรรมในการพิจารณา กำหนดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ควรจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.3.1 ต้องเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ในชั้นสอนอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

1.3.2 ต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับลำดับขั้นการสอน ซึ่งโดยทั่วไปใช้เวลาไม่เกินร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด ซึ่งอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

1.3.3 ต้องกำหนดสิ่งที่จะต้องช่วยกระตุ้น หรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตื่นเต้น สนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

1.3.4 ต้องกำหนดกิจกรรมที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับความสามารถและ ความถนัดของผู้สอนเอง ก็จะช่วยให้ผู้สอนเกิดความสำเร็งได้มากขึ้น

2. ชั้นสอน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

2.1 กิจกรรมแกนหลัก เป็นการกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ตาม จุดประสงค์ปลายทางการสอนในครั้งนั้นๆ ซึ่งถือว่าการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำ

ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง จึงมีความสำคัญมากที่สุดต่อการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ของบทเรียน เรื่องนั้นๆ ในการกำหนดกิจกรรมแกนหลักให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ปลายทางของการสอน แต่ละครั้งมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1.1 ต้องพิจารณาจุดประสงค์ปลายทางของการสอนในครั้งนั้นว่ามีพฤติกรรมตรงกับการเรียนรู้ชนิดใด จะพิจารณาเฉพาะคำกริยาของจุดประสงค์ปลายทางของการสอนอย่างเดียว ไม่ได้ จำเป็นต้องพิจารณาข้อความที่เป็นพฤติกรรมของวัตถุประสงค์ปลายทางเป็นสำคัญ จึงตัดสินใจ ได้ว่าจุดประสงค์ปลายทางของการสอนครั้งนั้นๆ ตรงกับการเรียนรู้ชนิดใด

2.1.2 ต้องเลือกหรือกำหนดกิจกรรมแกนหลักตามชนิดการเรียนรู้นั้นให้บรรลุผลตรงตามจุดประสงค์ปลายทาง

2.2 กิจกรรมทดสอบ เป็นการกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด การแก้ปัญหาและเจตคติในการตอบปัญหาหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับกิจกรรมแกนหลักหรือไม่หากผู้เรียนยังไม่เกิดการเรียนรู้ก็ควรให้คำแนะนำเพิ่มเติมหรือสอนใหม่โดยไม่ให้ผู้เรียนเสียกำลังใจจนสามารถเกิดการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

3. ขั้นสรุป เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

3.1 กิจกรรมสรุปบทเรียนเป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียบเรียง ความรู้ ความคิดและทักษะทางการแล้วสรุปเป็นแนวความคิดหรือมโนภาพหรือหลักการหรือข้อความ สรุปบางอย่าง หรือลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ผู้สอนควรจะตระหนักถึงการกำหนดกิจกรรม ให้ ผู้เรียนได้แสดงออกร่วมกันโดยการอภิปรายหรือเขียนตอบก็ได้ตามความเหมาะสม แต่มิใช่ผู้สอนเป็นผู้สรุปเสียเอง ครูควรจะเป็นเพียงผู้ช่วยแนะแนวทางบางประการเท่านั้น หรืออาจช่วยรวบรวมข้อสรุปไว้บนกระดานบ้างก็ได้ เพื่อเป็นการเน้นให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่งหลังจากผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียนแล้วก็ต้องจดจำข้อสรุปนั้นๆ ต่อไป แต่อาจจำได้ไม่นานหรือลืมได้ง่าย ดังนั้นผู้สอนควรหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนจำได้นาน

3.2 กิจกรรมฝึกทักษะ เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เพิ่มเติมทักษะทางสมอง หรือทางกายให้มีความชำนาญเพิ่มสูงขึ้น เช่น ทำแบบฝึกหัด ศึกษาค้นคว้าทำรายงาน ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทำกิจกรรมจากใบงานปฏิบัติตามโครงการเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ เป็นต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น. 3) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ มีลักษณะที่เด่นชัด อยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านความรู้ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย

2.2 ด้านทักษะกระบวนการ หรือด้านทักษะพิสัย

2.3 ด้านเจตคติหรือด้านจิตพิสัย

3. การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ก็ต้องอาศัยทั้งศาสตร์ และศิลป์ของผู้สอน ซึ่ง หมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของ ผู้สอนทั้งด้านวิชาการ (ศาสตร์) ทักษะ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์) เป็นสำคัญ

จากองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบ ของการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและโครงสร้างเนื้อหารายวิชา เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ครูผู้สอน และผู้เรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ครบทั้ง 3 ทักษะ คือ ทักษะด้านพุทธิพิสัย ทักษะด้านทักษะพิสัย และทักษะด้านจิตพิสัย

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning : PBL)

ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ช่วงแรกของศตวรรษที่ 20 นักการศึกษาชื่อ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ชาวอเมริกันเป็นผู้ คิดค้น วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา และเสนอแนวคิด การเรียนรู้เกิดจากการได้ลงมือทำ (Learning by doing) จากแนวคิดของดิวอี้นำไปสู่รูปแบบการสอนต่างๆ ในปัจจุบัน รวมทั้งรูปแบบการสอนแบบใช้ ปัญหาเป็นฐาน (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2545)

PBL มีการพัฒนาขึ้นครั้งแรกโดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Faculty of Health Sciences) ของมหาวิทยาลัย McMaster ที่ประเทศแคนาดา ได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการติว (tutorial process) ให้กับนักศึกษาแพทย์ฝึกหัด ต่อมาได้กลายเป็นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning model) ที่

ทำให้มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาไปเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มจากปลายปี ค.ศ. 1950 มหาวิทยาลัย Case Western Reserve ได้นำมาใช้เป็นแห่งแรกในช่วงปลายทศวรรษที่ 60 มหาวิทยาลัย McMaster ได้พัฒนาหลักสูตรแพทย์ที่ใช้ PBL ในการสอนเป็นครั้งแรกทำให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันทั่วโลกว่า เป็นผู้นำทางด้าน PBL (world class leader) โรงเรียนแพทย์ที่มีชื่อเสียงอย่างเช่น Harvard Medical School และ Michigan State University, College of Human Medicine ก็ได้นำรูปแบบ PBL ไปใช้จึงทำให้โรงเรียนแพทย์ในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ให้การยอมรับรูปแบบ PBL ในการสอนมากขึ้น จนกระทั่งกลางปี ค.ศ. 1980 เทคนิคการสอนโดยใช้รูปแบบ PBL ได้เริ่มขยายออกไปสู่การสอนในสาขาอื่นๆ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ เป็นต้น PBL จึงเป็นที่นิยมกันแพร่หลาย และมีการนำไปใช้สอนตามมหาวิทยาลัยต่างๆ มากขึ้น (วัลลีสถิตยาสัย, 2547)

โรงเรียนแพทย์แห่งแรกในประเทศไทยที่นำ PBL มาใช้คือ คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเริ่มรับนิสิตรุ่นแรกในหลักสูตรนี้ในปี พ.ศ. 2531 และต่อมาคณะแพทยศาสตร์จากหลายมหาวิทยาลัยก็นำการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจนำมาปรับใช้ในหลายๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานได้รับการยอมรับว่าเป็นการเรียนการสอนที่ให้ประสบการณ์ท้าทายความคิด ลักษณะนิสัย และการปฏิบัติร่วมกับการแก้ปัญหา เป็นการจูงใจผู้เรียนให้เรียนรู้การแก้ปัญหา โดยผ่านการค้นคว้าหาความรู้และการเรียนด้วยการค้นพบด้วยตนเอง และจากการทำงานกลุ่ม (รัชนิกร หงส์พนัส, 2547)

กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมการใช้ PBL ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะในสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ครูสามารถเลือกใช้แนวทางที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ PBL (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีแนวคิดมาจากนักการศึกษา จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งเป็นผู้คิดค้นวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา และเสนอแนวคิด การเรียนรู้เกิดจากการได้ลงมือทำ มีการพัฒนาเริ่มแรกโดยกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และใช้กับกลุ่มนักศึกษาแพทย์ฝึกหัด และ

ต่อมาได้เผยแพร่ไปสู่สาขาอื่นๆอีกมากมาย รวมทั้งสาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ฯลฯ

ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในส่วนของความหมายที่ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษา มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ธีระพงษ์ สุขสกล (2564 อ้างถึงใน อัมพร ม้าคะนอง. 2559) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานที่มุ่งการทำความเข้าใจและแก้ปัญหา โดยผู้สอนนำเสนอสถานการณ์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายค้นคว้าแสวงหาข้อมูลและตัดสินใจแก้ปัญหา

วาสนา กัมเท้ง (2553) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ใช้การตั้งคำถามหรือปัญหาเป็นตัวกระตุ้นหรือแนวทางให้ผู้เรียนให้เกิดความสนใจอยากรู้ ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และเป็นการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

ทิตินา แคมมณี (2561) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาแก้ปัญหาแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจนได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554) สรุปว่า PBL เป็นหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยผู้สอนต้องเตรียมปัญหา สร้างความเชื่อมโยงสู่ปัญหาที่น่าสนใจเรียน โดยใช้การอภิปรายที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมหรือใช้คำถามกระตุ้นประสบการณ์เดิมของนักเรียน

Trop and Sage (1998) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรที่มีลักษณะกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในการแก้ปัญหาคงจะเป็นผู้ให้คำแนะนำสนับสนุนอำนวยความสะดวกจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนตามหลักสูตรโดยจะมีปัญหาเป็นแกนกลางมีบทบาทในการเตรียมประสบการณ์จริงที่ส่งเสริม

กิจกรรมการเรียนรู้สนับสนุนให้สร้างความรู้ด้วยตัวเองและบูรณาการสิ่งต่างๆที่เรียนรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงเข้าด้วยกันในขณะที่เรียนรู้นักเรียนจะถูกนำไปเป็นนักแก้ปัญหาและพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ในกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ ครูจะเป็นผู้ร่วมในการแก้ปัญหาที่มีหน้าที่ในการสร้างความสนใจสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักวิชาการท่านต่างๆ ผู้วิจัยนำมาเรียบเรียง สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการเผชิญสถานการณ์จริง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เนื่องจากรูปแบบการสอนมีการจัดกิจกรรมโดยอาศัยการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนพบเห็นในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนได้เรียนในชั้นเรียน สถานการณ์ปัญหาต่างๆ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คิดสร้างสถานการณ์หรือเรียบเรียงสถานการณ์นั้นให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามจากปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์และแสวงหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องผ่านขั้นตอนการแก้ปัญหาที่จัดไว้โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2550) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. ต้องมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและเริ่มต้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาและเริ่มต้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้
2. ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นพบเห็นได้ในชีวิตจริงของผู้เรียนหรือมีโอกาสเกิดขึ้นจริง
3. ผู้เรียนเรียนรู้โดยการนำตนเองค้นหาและแสวงหาความรู้คำตอบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง บริหารเวลาเองคัดเลือกวิธีการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความรู้ข้อมูลร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการรับส่งข้อมูล เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกการจัดระบบตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ความรู้คำตอบที่ได้มีคำตอบหลากหลายองค์ความรู้และผ่านการวิเคราะห์โดยผู้เรียนมีการสังเคราะห์และตัดสินใจร่วมกัน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ นอกจากจัดการเรียนเป็นกลุ่มแล้ว ยังสามารถจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคลได้แต่อาจทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5. การเรียนรู้มีลักษณะการบูรณาการความรู้และบูรณาการทักษะกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และคำตอบที่กระจ่างชัด

6. ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จะได้มาภายหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้วเท่านั้น

7. การประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าของผู้เรียน

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2545) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง
2. เป็นการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดเล็ก
3. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือเป็นผู้ให้คำแนะนำ
4. ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นในการเรียนรู้
5. ปัญหาที่นำมาใช้มีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ปัญหาหนึ่งปัญหาอาจมีคำตอบได้หลายคำตอบหรือแก้ไขปัญหาได้หลายทาง
6. ผู้เรียนเป็นคนแก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลใหม่ๆ ด้วยตนเอง
7. ใช้การประเมินผลจากสภาพจริง โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ

จากลักษณะของการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปลักษณะของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ว่า ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต้องมีสถานการณ์ที่ผู้สอนได้เรียบเรียง และมีปัญหาที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้โดยปัญหาที่ได้ต้องเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันโดยเน้นการสร้างสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และให้ผู้เรียนมีบทบาทหลักในการ

ค้นหาคำตอบ ขณะที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และมีการประเมินผลตามสภาพจริง

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีการจัดขั้นตอนการเรียนรู้ไว้หลายแบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมไว้ดังนี้

ปณิตา วรรณพิรุณ (2551) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

1. การศึกษาเนื้อหา (Study of the Content) เป็นการศึกษาเนื้อหาในรายวิชา
2. การนำเสนอปัญหา (Present the Problem) เป็นการคิดเกี่ยวกับปัญหาและตัดสินใจว่าอะไรที่ต้องการค้นหา โดยผู้เรียนต้องทำความเข้าใจปัญหาและระบุส่วนที่สำคัญของปัญหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้
3. การวางแผนการแก้ปัญหา (Problem Solving Planning) ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือแผนในการแก้ปัญหา
4. การดำเนินการแก้ปัญหา (Problem Solving) ผู้เรียนมีการลงมือปฏิบัติตามแผนหรือแนวทางที่วางไว้ อาจตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผน เพิ่มเติมรายละเอียดแล้วลงมือปฏิบัติจนได้ความสำเร็จ ถ้าไม่สำเร็จต้องค้นหาและทำการแก้ปัญหานั้นจนสามารถแก้ปัญหาได้
5. การสรุปหลักการ แนวคิดที่ได้จากการแก้ปัญหา สรุปผลการเรียนรู้เพื่อนำเสนอขั้นตอนการแก้ปัญหา

วัชรรา เล่าเรียนดี (2554) ได้สรุปขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

1. สำรวจประเด็นที่เป็นปัญหา (Explore the issues) หมายถึง ขั้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับปัญหาโดยอาศัยความรู้พื้นฐาน หรือการศึกษาจากเอกสารตำรา หรือสื่ออื่น ๆ น่าสนใจและใกล้ตัวผู้เรียนเป็นอันดับแรก
2. นิยามปัญหา (Define the problem) หมายถึง ขั้นการระบุปัญหา หรือข้อมูลสำคัญเพื่ออธิบายองค์ประกอบและความต้องการของปัญหา โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มเข้าใจปัญหา และสามารถค้นหาวิธีการแก้ปัญหาค้นหาด้วยเหตุผลอย่างชัดเจน

3. สืบเสาะหาวิธีการแก้ปัญหา (Investigate solutions) หมายถึง ขั้นการระดมสมองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของปัญหาที่กำหนดให้รวมทั้งการอธิบายความเชื่อมโยงของข้อมูลหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องทุกส่วน

4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าแก้ปัญหา (Research the knowledge) หมายถึง ขั้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวเอง

5. นำเสนอคำตอบหรือผลการแก้ปัญหา (Write solution) หมายถึง ขั้นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดนำความรู้ที่ได้มาใหม่ เพื่อปรับใช้ในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ หรือประเด็นคำถามอื่นที่จัดให้

6. ทบทวนการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง (Review performance) หมายถึง ขั้นกิจกรรมการรายงานข้อมูลใหม่ที่ได้จากการสรุปความรู้หรือกระบวนการแก้ปัญหา โดยการอภิปรายวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการและประเมินผลการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้สรุปขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา หมายถึง ขั้นที่ครูผู้สอนมีการจัดสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่นักเรียนสนใจอยากรู้ อยากรู้ได้ และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

2. ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา หมายถึง ขั้นที่นักเรียนต้องมีการทำความเข้าใจกับปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

3. ขั้นการดำเนินการศึกษาค้นคว้า หมายถึง ขั้นที่นักเรียนสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

4. ขั้นสังเคราะห์ความรู้ หมายถึง ขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมอภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

5. ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ หมายถึง ขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถสรุปผลงานของกลุ่มตนเองและประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดย

พยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

6. ชื่นนำเสนอและประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นที่นักเรียนมีการนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มรวมทั้งครูผู้สอนร่วมกันประเมินผลงาน

จากขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา (Problem Identification)

- ครูจัดสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการเรียน และเป็นปัญหาที่พบในชีวิตจริง
- ปัญหาต้องมีความคลุมเครือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
- กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้และค้นหาคำตอบ

2. การวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับปัญหา (Problem Analysis)

- นักเรียนอภิปรายเพื่อทำความเข้าใจปัญหา และวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง
- ตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหานั้น เช่น "อะไรเป็นสาเหตุ" "ข้อมูลที่เรามีคืออะไร" "เราต้องการข้อมูลอะไรเพิ่มเติม"
- จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไขเบื้องต้น

3. การวางแผนการแก้ปัญหา (Problem Solving Planning)

- ผู้เรียนกำหนดแนวทางหรือแผนการแก้ปัญหา
- แบ่งหน้าที่และบทบาทภายในกลุ่มเพื่อค้นคว้าข้อมูลและทำการทดลอง
- พิจารณาแหล่งข้อมูลที่ต้องใช้ในการหาคำตอบ

4. การอภิปรายและสังเคราะห์ความรู้ (Knowledge Synthesis & Discussion)

- นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา
- สังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- ประเมินว่าวิธีแก้ปัญหาที่เลือกเหมาะสมหรือไม่ และหากจำเป็นก็ต้องปรับปรุง

5. การอภิปรายและสังเคราะห์ความรู้ (Knowledge Synthesis & Discussion)

- นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา

- สังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- ประเมินว่าวิธีแก้ปัญหาที่เลือกเหมาะสมหรือไม่ และหากจำเป็นก็ต้องปรับปรุง

6. การนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา (Presentation & Solution)

- นักเรียนจัดระบบข้อมูลและนำเสนอผลการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสม
- สามารถใช้สื่อการนำเสนอ เช่น สไลด์ โปสเตอร์ คลิปวิดีโอ หรือการแสดงบทบาทสมมติ
- เปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นและครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทบาทของครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทบาทของครู

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – based learning : PBL) เป็นการนำปัญหามากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้สอนจะเป็นผู้นำเสนอสถานการณ์และเป็นผู้ชี้แนะแนวทางคอยให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพราะฉะนั้นบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – based learning : PBL) จึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

Kru-Rose (2020) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานครูผู้สอนจะทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนคอยให้คำปรึกษากระตุ้นให้ผู้เรียนเอาความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้และเกิดการเรียนรู้โดยการตั้งคำถามส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเองรวมทั้งเป็นผู้ประเมินทักษะของผู้เรียนและกลุ่มพร้อมให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาตนเอง

Norman and Schmidt (2000) การเตรียมผู้สอนเพื่อทำหน้าที่ในกระบวนการกลุ่มถือเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมผู้เรียนให้เหมาะสมคือเตรียมผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของครูที่ใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งลักษณะของครูผู้สอนต้องอำนวยความสะดวกดังต่อไปนี้

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตัวเองและภูมิใจตัวเองมากขึ้น
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจและทราบข้อดีและข้อเสียของตนเอง
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนตั้งจุดมุ่งหมายของชีวิตตามสภาพความเป็นจริง
- 4) ให้ผู้เรียนรู้จักกล้าแสดงออกได้เผชิญกับปัญหา

- 5) ให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่ปิดกั้นผู้เรียน
- 6) ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก อารมณ์อย่างเปิดเผยไม่ถูกปิดกั้น
- 7) ช่วยผู้เรียนเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ว่าจะเรียนอะไรเรียนอย่างไรเพื่อจะเป็นผู้รู้ อยู่เสมอ
- 8) ให้ผู้เรียนประเมินตนเองและรู้จักเกณฑ์ในการประเมิน
- 9) ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้และไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นและยอมคิดยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ผู้สอนมีบทบาทโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นลักษณะของผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีลักษณะดังนี้

1. ผู้สอนต้องมุ่งมั่น ตั้งใจสูง รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
2. ผู้สอนต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเข้าใจศักยภาพของนักเรียนเพื่อสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนได้ทุกเมื่อทุกเวลา
3. ผู้สอนต้องเข้าใจขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างถ่องแท้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อจะได้แนะนำให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้ถูกต้อง
4. ผู้สอนต้องมีทักษะและศักยภาพสูงในการจัดการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลการพัฒนาของนักเรียน
5. ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้วยการจัดหา สนับสนุนสื่ออุปกรณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอ จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
6. ผู้สอนต้องมีจิตวิทยาสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดเวลา
7. ผู้สอนต้องชี้แจงและปรับทัศนคติของนักเรียนให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้แบบนี้
8. ผู้สอนต้องมีความรู้ ความสามารถ ด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติให้ครบทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

จากบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักวิชาการท่านต่างๆ ผู้วิจัยนำมาเรียบเรียง สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เปลี่ยนจาก "ผู้ถ่ายทอดความรู้" ไปเป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครูมีหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาด้วย

ตนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริม การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่เป็นทักษะสำคัญของศตวรรษที่ 21

บทบาทของนักเรียน

แบร์โรวส์ และ แทมบลิน (Barrows & Tamblyn, 1980) กล่าวถึงบทบาทของนักเรียนว่า นักเรียนเป็นผู้กระทำโดยตรง ไม่ใช่ผู้รับ นักเรียนไม่ใช่ผู้ฟัง สังเกต เขียน และจดจำ แต่เป็นการถามเพื่อปฏิบัติ คิดเข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและเรียนด้วยความพยายาม

นัจญ์มีย์ สะอะ (2551) สรุปบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานว่า นักเรียนนักเรียนต้องเรียนรู้ปัญหาและต้องแก้ไขปัญหาด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการแก้ปัญหา การเรียนเป็นกลุ่มย่อย การสืบเสาะหาความรู้ การคิดและตัดสินใจที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างแท้จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) สรุปบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า

1. นักเรียนต้องปรับทัศนคติในบทบาทหน้าที่และการเรียนของตนเอง
2. ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบสูง รู้จักการทำงานนักเรียนต้องมีคุณลักษณะด้านการใฝ่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ
3. นักเรียนต้องได้รับการวางพื้นฐาน และฝึกทักษะที่จำเป็นในการเรียน เรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการคิด การสืบค้นข้อมูล การทำงานกลุ่ม การอภิปราย ตามรูปแบบการการสรุป การนำเสนอผลงาน และการประเมินผล
4. นักเรียนต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีพอ

วัลลี สัตยาชัย (2547) สรุปบทบาทหน้าที่ของนักเรียนหรือผู้นำกลุ่ม

1. เป็นผู้เริ่มหรือนำการอภิปราย
2. กระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน
3. ควบคุมดูแลให้กระบวนการอภิปรายเป็นไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้
4. คอยจับประเด็นที่สมาชิกกลุ่มอภิปราย
5. ควบคุมและรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้
6. ดูแลให้ผลของกระบวนการกลุ่มเป็นไปตามวัตถุประสงค์

มัทธรา ธรรมบุศย์ (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. นักเรียนเป็นผู้เลือกสื่อการเรียนรู้
2. นักเรียนเป็นผู้กำหนดลำดับการเรียนรู้
3. นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียน (เรียนรู้ด้วยตนเอง)
4. นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง
5. นักเรียนควบคุมตนเอง

บุญนำ อินทนนท์ (2551) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. นักเรียนต้องมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
2. นักเรียนต้องมีพื้นฐานในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. นักเรียนต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีพอ
4. นักเรียนต้องสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการและดำเนินการสำรวจอย่างมีเหตุผล
5. นักเรียนเป็นผู้ควบคุมการเรียนและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้
6. นักเรียนต้องตระถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
7. นักเรียนใช้ความรู้และทักษะในการแก้ปัญหา

จากบทบาทนักเรียนในข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีปัญหาเป็นตัวกระตุ้นผ่านกระบวนการกลุ่ม ทำการสำรวจค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

การประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การประเมินผลและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

วัลลี สัตยาชัย (2547) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะการทำงานทุกด้านตลอดจนเจตคติโดย การประเมินจะต้องมีทั้งการประเมินความก้าวหน้า

ระหว่างเรียน และการประเมินตัดสินผลหลังจากเรียนเสร็จสิ้นซึ่งผู้สอนอาจแบ่งขั้นตอน การประเมิน เพื่อการวางแผนที่ดีได้ ดังนี้

7.1 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมิน

7.2 พิจารณาขอบเขต เกณฑ์วิธีการและสิ่งที่จะประเมิน เช่น ประเมินพัฒนาการด้านการ นำเสนอความรู้ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 ด้านคือ ความรู้ เจตคติและทักษะกลไก

7.3 กำหนดผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่จะเป็นผู้ประเมิน โดยผู้ประเมินควรครอบคลุมทุกด้าน ของกิจกรรม เช่น นักเรียนนักศึกษาประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน ครูอาจารย์ประเมิน ผู้ปกครอง ประเมิน เจ้าหน้าที่และบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงาน เช่น กรณีของนักศึกษาแพทย์ที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ก็อาจใช้พยาบาลและผู้ป่วยร่วมประเมินด้วย

7.4 เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย โดยต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์รายวิชา รวมไปถึงสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน เช่น ใช้ การทดสอบ ใช้การสัมภาษณ์ ใช้การสังเกตพฤติกรรม ใช้แบบสอบถาม ใช้การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ใช้ แบบประเมินตนเอง ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นต้น

7.5 กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น การประเมินระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม การ ประเมินระหว่างทำโครงการ

7.6 วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมิน โดยนำเสนอรายการกระบวนการ แฟ้มสะสม ผลงาน การบันทึกข้อมูล ผลการสอบ

7.7 สรุปผลการประเมินเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนานักเรียนรวมทั้ง ปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และในกรณีที่เป็นการประเมินผลสรุปรวมเพื่อตัดสินผลการเรียน ควรพิจารณาใช้เกณฑ์ที่กำหนด และนำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการพิจารณาด้วย เสมอ

พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2544) กล่าวถึงการประเมินผลของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ว่าเมื่อได้มีการพัฒนาวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเครื่องมือการประเมินผลสอดคล้องกับแนว ทฤษฎีที่ต้องใช้ในการประเมินการพัฒนาของผู้เรียน มีการบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานเข้าไว้เป็นการพัฒนาแผนการเรียนรู้ วิธีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้แก่

1. แฟ้มงานการเรียนรู้
2. บันทึกการเรียนรู้
3. การประเมินตนเอง
4. ข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน
5. การประเมินผลรวบยอด

Etherington (2011) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของเกณฑ์การให้คะแนน คือ

1. การประเมินตนเอง
2. การประเมินจากเพื่อน
3. การประเมินโดยครูผู้สอน

เพื่อควบคุมการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนร่วมงาน เกณฑ์การประเมิน มีดังนี้

1. การค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ
2. วิธีการใช้
3. การจัดการระบบการศึกษาค้นคว้า
4. วิธีการติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์
5. ครูต้องเข้าใจวิธีการประเมินผล

จากขั้นตอนการประเมินผลข้างต้นสามารถสรุปการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเครื่องมือการประเมินผลสอดคล้องกับแนวทฤษฎีที่ต้องใช้ในการประเมินการพัฒนาของผู้เรียน มีการบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเข้าไว้เป็น การพัฒนาแผนการเรียนรู้ ซึ่งวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถประเมินได้จากแฟ้มงาน การเรียนรู้ บันทึกการเรียนรู้ การประเมินตนเอง ข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน และการประเมินผลรวบ ยอด การประเมินผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน จะต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้ง ในส่วนของกระบวนการและผลงานทั้งด้านความรู้ ทักษะการทำงานทุกด้าน ประเมินพัฒนาการด้าน การนำเสนอความรู้ เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย โดยต้องสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์รายวิชาพร้อมทั้งวิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการ ประเมินและสรุปผลการประเมินเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนานักเรียนรวมทั้ง ปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้การเงิน

ความหมายของความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy)

ปัจจุบันคำว่า Financial Literacy ถูกนำมาใช้ในสังคมไทยจนหลายคนเริ่มคุ้นชินแต่เนื่องจากคำดังกล่าวยังไม่มีการบัญญัติคำแปลไว้อย่างชัดเจน ทำให้คำว่า Financial Literacy ที่ใช้อยู่แทนด้วยคำที่มากมาย เช่น ทักษะทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561; วิศกรณศิริวรรณ, 2558) หรือความรู้เรื่องทางการเงิน (สฤณีอาชวานันทกุล, 2556) ส่วนงานวิจัยฉบับนี้จะใช้ความฉลาดรู้การเงิน แทนคำว่า Financial Literacy สอดคล้องกับสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้ใช้ “ความฉลาดรู้การเงิน” เป็นศัพท์บัญญัติของ Financial Literacy ซึ่งแม้แต่ในต่างประเทศเองยังคงมี การใช้คำว่า Financial Literacy สับสนกับคำว่า ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) การเงินส่วนบุคคล (Personal Finance) และ การจัดการการเงิน (Financial Management) จึงไม่ เป็นที่น่าแปลกใจที่งานวิจัยในอดีตจะมีการใช้คำว่า Financial Knowledge, Financial Capacity แทนคำว่า Financial Literacy

ความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy หรือ Financial Capability) เป็นแนวทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมีการกล่าวถึงอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1914 ระบุเป็นข้อความตอนหนึ่งในกฎหมายชื่อ Smith – Lever Act ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแสดงเจตนารมณ์ในการสร้างพลเมืองให้มีประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาทางการเงิน (Cooperative Extension Service, 2000; Tschache, 2009)

ในช่วงตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ได้มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน หน่วยงานด้านการเงิน ตลอดจนองค์กรด้านการเงินและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความหมายของความฉลาดรู้การเงิน ไว้หลากหลายและครอบคลุมมิติการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป ดังนี้

Garman and Forgue (2000) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงการที่บุคคลมีความรู้ทางการเงิน เข้าใจหลักการสำหรับการบริหารจัดการการเงิน จนสามารถแก้ปัญหาทางการเงินของบุคคลให้ประสบความสำเร็จ

FINRA (2003) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึง ความเข้าใจของผู้ลงทุนโดยทั่วไปเกี่ยวกับหลักการตลาด เครื่องมือ องค์กร และกฎเกณฑ์ในการลงทุน

Hilgert, Hogarth, and Beverley (2003) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) NCEE (2005) ระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินมีความใกล้เคียงกับ

หลักพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และความเข้าใจคำศัพท์สำคัญทางเศรษฐศาสตร์

Criddle (2006) กล่าวว่า ความฉลาดรู้การเงินประกอบด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับทางเลือกที่หลากหลายในการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน A. Lusardi and Mitchell (2007) ระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินมีความใกล้เคียงกับมโนทัศน์ พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ที่จำเป็นในการตัดสินใจออมและลงทุนอย่างมีเหตุผล

ANZ Bank (2008) ได้นิยามว่าความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการใช้และการจัดการเงิน

A. Lusardi and Tufano (2008) ได้เน้นไปที่เรื่องหนี้สินและระบุว่าความรู้เรื่องหนี้สินเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดรู้การเงิน ดังนั้น ความฉลาดรู้การเงินจึงเป็นความสามารถในการตัดสินใจ โดยทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาหนี้สิน โดยเฉพาะการใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดอกเบี้ยทบต้น ซึ่งวัดได้จากบริบทของการตัดสินใจทางการเงินประจำวัน ในเวลาต่อมา A. Lusardi (2008) ได้นิยามว่าความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้เกี่ยวกับ มโนทัศน์ทางการเงินขั้นพื้นฐาน เช่น การคิดดอกเบี้ยทบต้น ความแตกต่างระหว่างค่าเงินที่เป็นตัวเลข กับค่าเงินที่แท้จริงและการกระจายความเสี่ยงขั้นพื้นฐาน

Mandell (2008) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความสามารถในการประเมินเครื่องมือทางการเงิน (Financial Instrument) ที่ใหม่และซับซ้อน รวมถึงตัดสินใจอย่างรอบรู้ทั้งในการเลือกและขอบเขตการใช้เครื่องมือทางการเงิน ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ในระยะยาวของบุคคล

PACFL (2008) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ และทักษะการจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินตลอดชีวิต

Hung, Parker, and Yoong (2009) ได้ว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์และการเงินขั้นพื้นฐาน รวมถึงทักษะทางการเงินในการจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินตลอดชีวิต

Huston Huston (2010) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความรู้ทางการเงินและการประยุกต์ใช้ความรู้นั้นประกอบการตัดสินใจทางการเงินด้วยความเชื่อมั่นของตนเอง

Norvilitis and MacLean (2010) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นมากกว่าความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาทางการเงิน ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของความรู้ทางการเงินที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นผลจากเจตคติทางการเงิน

Remund (2010) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง การตัดสินใจทางการเงินอย่างชาญฉลาด

OECD INFE (2011) เสนอนิยามว่า ความฉลาดรู้การเงิน หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานความตระหนักรู้ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายการอยู่ดีกินดีทางการเงิน

Llewellyn (2012) ได้กล่าวว่า ความฉลาดรู้การเงินเกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคลในการตีความและเข้าใจโน้ตทัศน์ทางการเงินขั้นพื้นฐาน และประยุกต์ใช้ความรู้นั้นในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด

Robb, Babiarz, and Woodyard (2012) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความสามารถในการเข้าใจข้อมูลทางการเงินและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพจากการใช้ข้อมูลเหล่านั้น

OECD (2013b) ได้นิยามความฉลาดรู้การเงินในการดำเนินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) เป็นครั้งแรกปี ค.ศ. 2012 โดยระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้และความเข้าใจโน้ตทัศน์และความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นในการประยุกต์ใช้ความรู้และความเข้าใจในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพในขอบเขตของบริบททางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของตนเองและสังคม ตลอดจนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ

ในเวลาต่อมา OECD (2019) ได้นิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินในการดำเนินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ในปี ค.ศ. 2021 โดยระบุว่า ความฉลาดรู้การเงินหมายถึงความรู้และความเข้าใจโน้ตทัศน์และความเสี่ยงทางการเงินรวมถึงทักษะ เจตคติทางการเงินในการประยุกต์ใช้ความรู้และความเข้าใจในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพในขอบเขตของบริบททางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของตนเองและสังคม ตลอดจนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความฉลาดรู้การเงินมีความหมายที่ค่อนข้างกว้างและหลากหลาย โดยมีพัฒนาการของการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดรู้การเงิน จากระยะแรกทีนิยามว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นเพียงความรู้และความเข้าใจทางการเงินต่อมาจึงได้มีการนิยามให้ความฉลาดรู้การเงินมีขอบเขตความหมายที่กว้างขึ้น และครอบคลุมไปยังมิติอื่น ๆ ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตความหมายของความฉลาดรู้การเงินในมิติต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- 1) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ซึ่งประกอบด้วยมโนทัศน์พื้นฐานทางการเงิน เช่น ดอกเบี้ยทบต้น ค่าของเงิน เป็นต้น
- 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน (Understanding of Financial Knowledge)
- 3) การประยุกต์ใช้ความรู้ทางการเงิน (Application of Financial Knowledge)
- 4) ทักษะทางการเงิน (Financial Skills) เช่น ทักษะด้านตัวเลขและการคำนวณ ทักษะการอ่านออกเขียนได้ ทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น
- 5) เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) ความรู้สึกที่มีต่อการเงินและการบริหารจัดการการเงิน เช่น ความตระหนักถึงคุณค่าของเงิน ความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการการเงิน เป็นต้น
- 6) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเงิน เช่น การใช้จ่ายใช้สอย การจัดทำบัญชีงบประมาณ เป็นต้น

จากข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของความฉลาดรู้การเงิน สรุปได้ว่า ความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) หมายถึง การผสมผสานความรู้ทางการเงิน (Knowledge) พฤติกรรมทางการเงิน (Behavior) และเจตคติทางการเงิน (Attitude) เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง อันจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดี

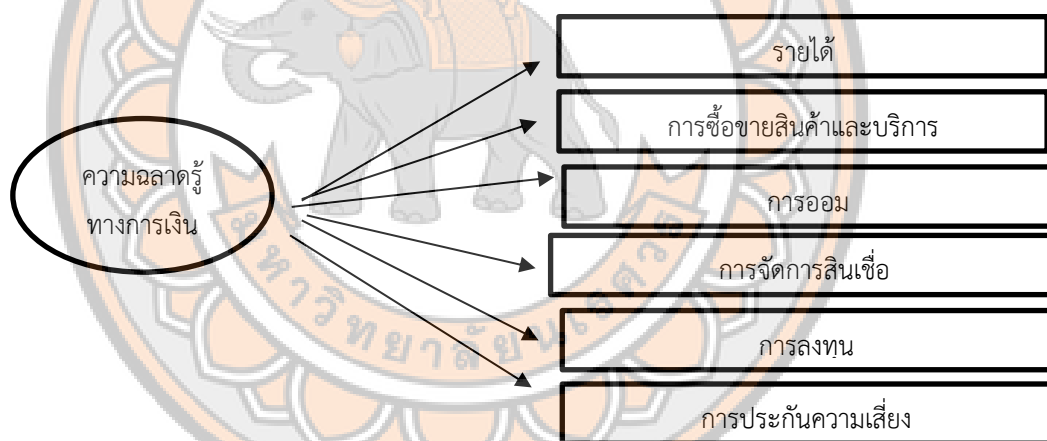
องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน

แนวคิดตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวคิดใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่ 1 เป็นตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินด้วยองค์ประกอบเดียว และกลุ่มที่ 2 เป็นตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินแบบองค์ประกอบเดียว

การวัดความฉลาดรู้การเงินในกลุ่มนี้เป็นการทดสอบคะแนนความฉลาดรู้การเงินเป็นการวัดตามเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นหลักและแบบทดสอบทั้งสองแบบจะแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษาของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้การวัดความฉลาดรู้การเงินในกลุ่มนี้เป็นการวัดตาม

เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเงินเป็นส่วนใหญ่ (A. Lusardi & Mitchell, 2011, 2014) การวัดความฉลาดรู้การเงินในกลุ่มนี้จะเป็นการทดสอบคะแนนความฉลาดรู้การเงินระดับนานาชาติ การทดสอบคะแนนความฉลาดรู้การเงินระดับชาติของ Walstad and Rebeck Walstad and Rebeck (2017) ทั้ง 3 แบบ คือ แบบทดสอบ test of financial literacy (TFL) แบบทดสอบ test of financial knowledge (TFK) และ แบบทดสอบ basic finance test (BFT) ที่แบ่งตามระดับศึกษาของนักเรียนตามมาตรฐานความฉลาดรู้การเงินแห่งชาติที่กำหนดตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินตามเนื้อหาการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ 6 ตัวบ่งชี้คือ รายได้ การซื้อขายสินค้าและบริการ การจัดการสินเชื่อ การลงทุน การคุ้มครองผู้บริโภคและการประกันความเสี่ยง ซึ่งตัวบ่งชี้ในแบบทดสอบตามแนวคิดนี้จะลดทอนน้ำหนักเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ลงตามระดับการศึกษาของนักเรียนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบองค์ประกอบเดียว (Walstad & Rebeck, 2017)

กลุ่มที่ 2 ตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ

กลุ่มที่ 2 ตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบมี 2 แนวคิด คือ สาขาวิชาการตลาดและจิตวิทยาสังคม และสาขาวิชาจิตวิทยาเศรษฐศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

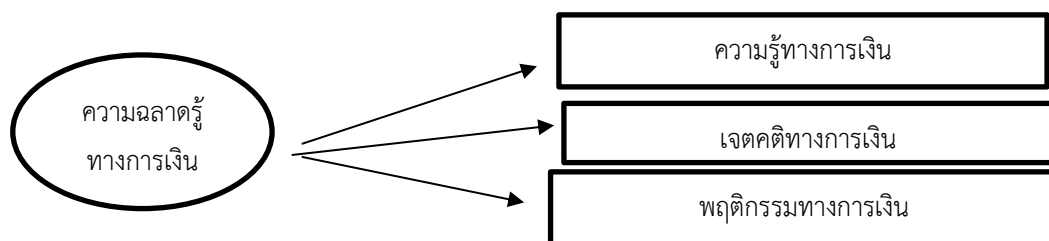
เริ่มจากแนวคิดแรกของนักวิจัยสาขาวิชาการตลาดและจิตวิทยาสังคมที่ต้องการศึกษาถึงเหตุ ในการตัดสินใจกระทำที่เกี่ยวกับทางการเงิน จึงจำแนกตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้การเงิน

ออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ทางการเงิน เจตคติการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยมีฐานความเชื่อว่า ความฉลาดรู้การเงินเป็นความสามารถทางการเงินที่ประกอบด้วย ความสามารถและโอกาสในการ แสดงพฤติกรรมทางการเงินที่มีพื้นฐานจากความรู้ทางการเงินของบุคคล โดยความรู้ทางการเงินเป็น ความสามารถทางพุทธิปัญญาในการคำนวณตัวเลข และความสามารถรูปแบบนี้มีความสัมพันธ์กับการ ออมเพื่อสะสมความมั่งคั่ง ดังนั้น บุคคลจึงใช้ความสามารถรูปแบบนี้ไปวางแผนทางการเงินของตน (Banks & Oldfield, 2007; Johnson & Sherraden, 2007) เช่น งานวิจัยของ Falahati and Paim (Falahati & Paim, 2011), Gudmunson and Danes (Gudmunson & Danes, 2011), Jorgensen and Savla (Jorgensen & Savla, 2010), Lührmann, Serra-Garcia, and Winter (Lührmann, Serra-Garcia, & Winter, 2015), Potrich, Vieira, and Silva (Potrich & MendesDa Silva, 2016), Shim, Barber, and Lyons (Shim, Barber, & Lyons, 2009), Shim et al. (Shim, Barber, Card, Xiao, & Serido, 2010) และ Tang and Baker (Tang & Baker, 2016) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ความรู้ทางการเงิน (financial knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเงินที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเรียนรู้ต้นทุนที่ตนมีอยู่และสามารถตอบสนองต่อความต้องการทั้งส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016) นอกจากนี้บางงานวิจัยถือว่าสามารถใช้ความรู้ทางการเงินเป็นตัวแทน (proxy) ของความฉลาดรู้การเงินอีกด้วย (Robb & Woodyard, 2011)

2) เจตคติทางการเงิน (financial attitude) เป็นแรงจูงใจที่กำหนดพฤติกรรมและเป็นปัจจัย ที่ส่งผลต่อทางเลือกทางการเงินของบุคคล (Shim et al., 2010; Shim et al., 2009)

3) พฤติกรรมทางการเงิน (financial behavior) เป็นความเชื่อมั่นของบุคคลในการควบคุม และมีความสามารถในการจัดการทางการเงินของตน จนสามารถสร้างเป็นภาพรวมทางการเงินและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเงินได้พฤติกรรมทางการเงินในความหมายนี้เป็นไปตามทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice theory) (Xiao, 2008) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวบ่งชี้ของความฉลาดรู้การเงินแบบหลายองค์ประกอบ ของสาขาวิชาการตลาดและ
จิตวิทยาสังคม (Potrich & Mendes-Da Silva, 2016)

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือโออีซีดี (OECD, 2011, 2015) ได้มีการระบุถึงองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านความรู้ทางการเงิน 2. ด้านทักษะทางการเงิน 3. ด้านเจตคติทางการเงิน และ 4. ด้านพฤติกรรมทางการเงิน เช่นเดียวกับธนาคารแห่งประเทศไทย (2556, 2559) ซึ่งได้นิยามความฉลาดรู้การเงินเป็นทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านความรู้ทางการเงิน 2. ด้านทัศนคติทางการเงิน และ 3. ด้านพฤติกรรมทางการเงิน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับนิยามความฉลาดรู้การเงินและมโนทัศน์ของความฉลาดรู้การเงิน ที่ว่า “ความฉลาดรู้การเงิน เปรียบเสมือนกระบวนการทางปัญญาเพื่อตัดสินใจทางการเงินอย่างมีข้อมูล โดยผสมผสานความรู้เจตคติและแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินที่ดี” นั้นการกำหนดองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือโออี ซีดีจึงมีความครอบคลุมกับนิยามและมโนทัศน์ของความฉลาดรู้การเงิน และเมื่อศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) เป็นองค์ประกอบสำคัญของความฉลาดรู้ การเงินที่ใช้เพื่อพิจารณาสู่การตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือโออีซีดี (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) (OECD, 2015) และ โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Program for International Student Assessment [PISA] , 2016) ได้ขยายนิยามของคำว่า “ความรู้ทางการเงิน” คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการเงินของโลก (The Financial World) และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดทางการเงิน (Financial concept) ครอบคลุม เนื้อหาตั้งแต่การเงินและธุรกรรมการเงิน (Money and

Transaction) การวางแผนและจัดการการเงิน (Planning and Managing finance) การจัดการความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward) และภูมิทัศน์ทางการเงิน (Financial landscape) (The Organization for Economic Co-operation and Development : OECD, 2015) แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านเงินและธุรกรรม (Money and Transactions) ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ วัตถุประสงค์ความแตกต่างของเงิน การจัดการธุรกรรมทางการเงินขั้นพื้นฐาน รูปแบบของการจ่ายเงิน การทำธุรกรรมทางการเงินการดูแลเงินสด การคำนวณมูลค่าของเงิน เอกสาร และใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น

ด้านที่ 2 การวางแผนทางการเงินและจัดการการเงิน (Planning and Managing Finance) เนื้อหาประกอบด้วยความสำคัญของการวางแผนและการจัดการรายได้ในระยะสั้น และระยะยาว กระบวนการในการวางแผนและตรวจสอบรายได้ ค่าใช้จ่าย รวมถึงเข้าใจวิธีการในการเสริมสร้างความมั่งคั่ง ความเป็นอยู่ทางการเงิน การใช้บัตรเครดิตและการออม

ด้านที่ 3 การจัดการความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward) ประกอบด้วยความสำคัญของการปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่อการสูญเสียรายได้หรือทรัพย์สินที่จำเป็น การป้องกันตนเองจากผลกระทบของผลลัพธ์ในเชิงลบ เช่น การประกันและการออม การประเมิน ระดับความเสี่ยงและรางวัลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมการซื้อหรือพฤติกรรมภายนอกต่าง ๆ

ด้านที่ 4 ภูมิทัศน์ทางการเงิน (Financial landscape) ประกอบด้วย การรู้ถึงสิทธิ และความรับผิดชอบในฐานะผู้บริโภคในตลาดการเงิน ตระหนักถึงความหมายของสัญญาทางการเงิน การทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอก เช่น อัตราดอกเบี้ยในด้านภาษีอากรหรือสวัสดิการ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัวและสังคมได้

2. ทักษะทางการเงิน (Financial Skills) จากการศึกษาและงานวิจัย มีผู้ให้นิยามทักษะทางการเงินออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1) ทักษะทางด้านการคิด (Cognitive Thinking) โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment [PISA] , 2016) และงานวิจัยของ Brinbler และ Blue (2015) ได้ขยาย ความหมายของทักษะทางการเงินว่า “ทักษะทางการเงินเป็นกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน (Assessing

Information) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน (Comparing) การประเมินข้อมูลทางการเงิน (Evaluating) เพื่อประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ ภายใต้บริบททางการเงิน (Financial Contexts)” Brinbler และ Blue (2015) ได้เปรียบเทียบทักษะ ทางการเงินกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom’s Taxonomy) ว่ากระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) นั้นเริ่มต้นจากความจำ (Remembering) ความเข้าใจ (Understanding) การนำไปใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analysing) การประเมินค่า (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Create)

2) ทักษะพื้นฐาน (Literacy) ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร (การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน) และทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จากนิยามทักษะทางการเงิน ผู้วิจัยเลือกใช้ทักษะทางการเงินของ โครงการประเมินผล นักเรียนร่วมกับนานาชาติ สามารถสรุปทักษะทางการเงินที่ใช้ในงานวิจัย คือ “กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ในการนำมาจัดการข้อมูลทางการเงิน ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน

การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การประเมินข้อมูลทางการเงินและการตัดสินใจทางการเงิน” (Programme for International Student Assessment [PISA] , 2016) ดังมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) การเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน (Identify Financial Information) การค้นหา และเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางการเงินของแต่ละบุคคล และสามารถระบุหรือตระหนักถึงความเกี่ยวข้องของ ข้อมูลทางการเงินที่มีต่อตนเองหรือสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ คำศัพท์ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน อาทิ ข้อมูลในรูปแบบของข้อความ เช่น สัญญา โฆษณา แผนภูมิ ตาราง รูปแบบและคำแนะนำที่แสดงบนหน้าจอ อัตราดอกเบี้ย ภาวะเงินเฟ้อ เป็นต้น

2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน (Analyse Information) ความรู้ความเข้าใจในการ ตีความเปรียบเทียบและสังเคราะห์ข้อมูลที่กำหนด ตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบเงื่อนไขที่เสนอ โดย สัญญาโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่แตกต่างกันจากการโฆษณาที่ เป็นต้น

2.3) การประเมินทางการเงิน (Evaluate Financial Issues) การสร้างเหตุผลและ คำอธิบายทางการเงินโดยอาศัยความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงินและความเข้าใจในบริบททางการเงินอย่างสมเหตุสมผลและเหมาะสมกับบริบท เช่น สันนิษฐานว่าเด็กวัย 15 ปีมีแนวโน้มที่จะระบุประสบการณ์ที่ต้องการบางสิ่งบางอย่างที่ไม่จำเป็น (เช่น เครื่องเล่นเพลงหรือ เกมคอนโซล) ดังนั้นการประเมินทางการเงินจะพิจารณาเกี่ยวกับคุณธรรมทางการเงิน (เจตคติทาง

การเงิน) อันเกี่ยวเนื่องกับการซื้อว่าการประเมินนั้นเป็นการซื้อโดยพิจารณาความจำเป็นหรือไม่ เป็นต้น

2.4) การตัดสินใจทางการเงิน โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment [PISA] , 2016) ได้อธิบายการตัดสินใจทางการเงินว่า “ความสามารถในการเปลี่ยนถ่ายและประยุกต์ใช้เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเงิน ข้อมูลทางการเงิน (Financial Informations) (Mason และ Wilson, 2000) เพื่อนำมาสู่การเลือกทางการเงิน (Financial Choices) ที่ดี และยืนยันได้ว่ามีความเหมาะสมกับบริบททางการเงิน รวมถึงแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ที่ได้มาใช้ (Norman, 2010)”

จากเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปนิยามของการตัดสินใจทางการเงินที่ใช้ งานวิจัยว่า “การตัดสินใจทางการเงิน คือ การเลือกทางการเงินโดยอาศัยความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงินมาประยุกต์ เพื่อให้สามารถยืนยันถึงการเลือกทางการเงินที่ดีและเหมาะสมกับบริบททางการเงินของตนเอง”

3. เจตคติทางการเงิน (Financial Attitudes) Sibley (2010) ให้นิยามของเจตคติทางการเงินว่า เป็น “ความเชื่อ (Beliefes) และ ความรู้สึก (Feelings) เกี่ยวกับเงิน” Hayes (2006) ได้นำเสนอเกี่ยวกับเจตคติทางการเงินผ่านการศึกษาจากงานวิจัยของ Yamauchi and Templer (1982) ซึ่งแบ่งเจตคติทางการเงินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) มิติด้าน ความมั่นคงทางการเงิน คือ มุมมองต่อความต้องการสร้างความมั่นคงทางการเงินที่สะท้อนผ่าน

ความสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน

ระดับความสามารถทางการเงิน (Financial capability) เป็นสิ่งที่หลายประเทศเริ่มให้ความสำคัญ ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะพัฒนาระดับความสามารถทางการเงินในระดับที่ต่ำให้สูงขึ้น ผ่านการให้การศึกษาและสร้างกลยุทธ์เกี่ยวกับความความสามารถทางการเงิน (Kempson, 2009) สอดคล้องกับในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมทั้งประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ต่างมีความกังวลเกี่ยวกับระดับความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) ของพลเมืองของตนมากขึ้น ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีความท้าทายมากขึ้น ดังนั้น ความฉลาดรู้การเงินจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาได้อย่างมั่นคง (OECD, 2013b) ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยมีความเห็นสอดคล้องเช่นเดียวกับ OECD ว่าความฉลาดรู้การเงินเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพอีกทั้งเมื่อประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาทาง

เศรษฐกิจ อาทิ ความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน การเข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน จะทำให้สามารถก้าวผ่านปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556) ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการกำหนดให้ความฉลาดรู้การเงินเป็นวาระแห่งชาติ รวมทั้งยังต้องส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของประชาชนในวงกว้าง ส่งเสริมการออมที่ไม่ใช่ตัวเงิน สนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนและส่งเสริมการออมผ่านกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ให้มีองค์กรการเงินชุมชน และเสนอให้กำหนดความฉลาดรู้การเงินเป็นหลักสูตรวิชาบังคับในระบบการศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาด้านเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง วุฒิสภา, 2564)

จะเห็นได้ว่าความฉลาดรู้การเงินของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในระดับประเทศ อันจะทำให้สามารถรับมือกับความท้าทายทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตความรู้สึกไร้ความกังวลทางการเงิน 2) มิติด้านการสร้าง ความมั่งคั่งทางการเงิน คือ มุมมองต่อความต้องการที่จะสร้างความมั่งคั่งทางการเงินและ 3) มิติด้านอำนาจ คือ มุมมองต่อการมีอำนาจจากการครอบครองเงิน (Yamaushi & Templer, 1982) ซึ่งงานวิจัยของ Hayes มุ่งเน้นที่จะศึกษา โดยเน้นมิติของด้านความมั่นคงและมิติด้านการสร้าง ความมั่งคั่งเพื่อให้เหมาะสมกับระดับนักเรียน

เมื่อดำเนินการสังเคราะห์เจตคติทางการเงินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปนิยามของเจตคติทางการเงิน คือ “ความเชื่อ ความรู้สึกและแรงจูงใจต่อการเงิน” โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านความมั่นคงทางการเงิน คือ มุมมองต่อการสร้างความมั่นคงทางการเงินที่สะท้อนผ่านความรู้สึกไร้ความกังวลทางการเงิน และ 2) มิติด้านการสร้าง ความมั่งคั่งทางการเงิน คือ มุมมองต่อความต้องการที่จะสร้างความมั่งคั่งทางการเงิน”

4. พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือโออีซีดี (OECD, 2016) ได้กำหนด พฤติกรรมทางการเงินผ่านกรอบความฉลาดรู้การเงินไว้ คือ 1) ด้านการเงินและธุรกรรม ได้แก่ สามารถนับจำนวนเงินในสกุล, สามารถดูแลรักษาเงิน, ระบุแหล่งของรายได้, ระบุวิธีการหาเงิน, พัฒนาแผนธุรกิจ, คำนวณจำนวนรวมจากใบเสร็จรับเงิน และอ่านข้อมูลเอกสารการเงิน 2) ด้านการวางแผนและจัดการการเงิน ได้แก่ เลือกและใช้เครื่องมือในการจัดทำงบประมาณ, ติดตาม ค่าใช้จ่ายและปรับเปลี่ยนเมื่อมีความจำเป็น, การหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายที่เกินตัว, การวางแผนการใช้ จ่ายเงิน, การเลือกบริการทางการเงินที่ช่วยให้เป้าหมายทางการเงินในระยะสั้นประสบความสำเร็จ, มีเงินเก็บ, คำนวณจำนวนเงินออมระยะเวลาเก็บ

ออมกับรายได้และค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน, การตัดสินใจ อย่างมีข้อมูลเกี่ยวกับการออมและค่าใช้จ่าย, การพัฒนาแผนการออมเงิน และคำนึงถึง การเปลี่ยนแปลงของราคาและค่าของเงิน 3) ด้านการจัดการความเสี่ยงและผลตอบแทน ได้แก่ ประเมินและเปรียบเทียบความเสี่ยงกับผลตอบแทน, ค้นหาคำแนะนำเกี่ยวกับความเสี่ยง และผลตอบแทนจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ และระมัดระวังในอย่างรอบคอบถึงความคุ้มค่า 4) ด้านภูมิทัศน์ทางการเงิน ได้แก่ ค้นหาข้อมูลที่มีผู้ร้องเรียนต่อสินค้าที่สนใจ, ร้องเรียนเมื่อพบว่าผลิตภัณฑ์ไม่น่าพึงพอใจ, ใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจ, รักษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน, แก้ปัญหาเมื่อพบว่าตนเองได้รับผลกระทบจากการถูกฉ้อโกง

ทั้งนี้ นอกจากองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินทั้ง 4 องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีข้อมูลแล้วยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของบริบททางการเงิน ซึ่งถูกจัดเป็นความรู้ทางบริบท (Contextual Knowledge) ตามกรอบโมทัศน์ของ ความฉลาดรู้การเงินอีกด้วย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อนิยามถึงความหมายของบริบททางการเงิน สรุปได้ว่า บริบททางการเงิน หมายถึง “ชีวิตประจำวันและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเงินของแต่ละบุคคลในปัจจุบัน หรือแนวโน้มที่จะต้องเผชิญในอนาคต” ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเงินรายได้ การบริโภคสินค้าและบริการ การเลือกอนาคต อาทิ การศึกษาต่อหรือการทำงาน หรือแม้แต่เป้าหมายทางการเงิน (Financial Goal)” (โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment [PISA] , 2016)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนความฉลาดรู้การเงินล้วนระบุถึงองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินไปในแนวทางเดียวกัน คือ ประกอบด้วยความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน แต่เมื่อพิจารณาถึงนิยามของพฤติกรรมทางการเงินกลับไม่มีการให้นิยามความหมายที่ชัดเจน เพียงแต่ระบุถึงพฤติกรรมที่แสดงออกทาง “การกระทำ” ที่ดีทางการเงินตามบริบทที่แตกต่างไปของแต่ละหน่วยงาน

แนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้ทางการเงิน

ความฉลาดรู้การเงินเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในสถานะที่เศรษฐกิจมีความซับซ้อน ดังนั้น จึงมีนักวิชาการ หน่วยงานด้านการเงิน และองค์กรด้านการเงินและเศรษฐกิจ ได้เสนอแนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงิน เพื่อนำไปใช้ในการระบุผลความฉลาดรู้การเงินของประเทศ รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของประชากรในประเทศ

ทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบระดับความฉลาดรู้การเงินระหว่างประเทศอีกด้วย (OECD, 2011) โดยการวัดและประเมินผลจะมีความสอดคล้องกับนิยามและองค์ประกอบที่ให้ไว้ ดังนี้

Hung, et al. ได้สรุปแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในช่วง ค.ศ. 1996 – 2008

โดยเสนอว่า การนิยามความหมายของความฉลาดรู้การเงินมีผลต่อการวัดและประเมินผล และความฉลาดรู้การเงินนั้นสามารถวัดได้จากความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะทางการเงินโดยสรุปว่า ส่วนใหญ่การวัดความฉลาดรู้การเงินนั้นจะมีวิธีการวัด 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การทดสอบ (Performance Test) เพื่อวัดความรู้และทักษะทางการเงิน 2) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) เพื่อวัดความรู้ตามการรับรู้ของตนเอง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัด ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม หรืออาจเป็นแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ใช้ทั้งแบบทดสอบ และแบบสอบถาม ทั้งนี้ส่วนใหญ่เนื้อหาในการวัดมีขอบเขตครอบคลุม 3 เรื่อง ได้แก่ การออม การลงทุน และหนี้สิน (Hung และคณะ, 2009) อ้างถึงใน (ปรินทร์ ทองเผือก, 2561)

OECD INFE (2011) ได้เสนอแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินเพื่อดำเนินโครงการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของประชาชนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 79 ในระดับนานาชาติโดยมีวิธีการวัดความฉลาดรู้การเงินด้วยการสัมภาษณ์ส่วนตัว ทั้งการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยมีเครื่องมือที่ใช้วัด คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (OECD, 2011) ซึ่ง Atkinson and Messy ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการสำรวจที่ประเทศทั้ง 14 ประเทศที่นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของ OECD ไปใช้ เพื่อศึกษาระดับความรู้ทางการเงินพฤติกรรมทางการเงินที่แสดงออก อันจะส่งผลต่อเจตคติทางการเงินในระยะยาว ทั้งนี้ มีการวางโครงสร้างการวัดตามองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินที่จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ทางการเงิน (Financial knowledge) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในทศน์พื้นฐานทางการเงิน และความสามารถในการประยุกต์ความรู้และความเข้าใจทางการเงินไปใช้บริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่วัดความรู้ทางการเงิน 8 ข้อ ซึ่งข้อคำถามจะครอบคลุมหัวข้อทางการเงินที่หลากหลายและมีความยากแตกต่างกันไปการประเมินผลทำได้โดยการนับจำนวนคำตอบที่ถูกต้องโดยผู้ตอบแบบสอบถาม กำหนดเป็นคำตอบที่ถูกต้อง 6 ข้อขึ้นไปถือว่ามีความรู้ทางการเงินในระดับสูง

2. พฤติกรรมทางการเงิน (Financial behavior) หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแบบสอบถามถามคำถามหลากหลาย

รูปแบบ เพื่อค้นหาเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น คิดก่อนตัดสินใจซื้อ จ่ายบิลตรงเวลา เป็นต้น คะแนนพฤติกรรมทางการเงินนับพฤติกรรมเชิงบวกที่แสดง มีค่าคะแนนสูงสุด 9 คะแนน และคะแนนตั้งแต่ 6 ขึ้นไปถือว่ามีพฤติกรรมทางการเงินสูง

3. เจตคติทางการเงิน (Financial Attitudes) หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการเงินและการบริหารจัดการเงินความตระหนักถึงคุณค่าของเงิน และความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการเงินในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยแบบสอบถามจะประกอบด้วยข้อความเพื่อวัดเจตคติของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อเงินและการวางแผนสำหรับอนาคต 5 คำถาม หากตอบแบบสอบถามข้อเจตคติเชิงบวกมากกว่า 3 ข้อขึ้นไปถือว่ามีเจตคติทางการเงินดี (Atkinson และ Messy, 2012)

OECD ได้เสนอแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) โดยวัดความฉลาดรู้การเงินด้วยการทดสอบและการสอบถาม เครื่องมือที่ใช้วัด ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ที่ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบทดสอบ มี 2 ลักษณะ คือ แบบเลือกตอบหลายตัวเลือก และแบบเขียนตอบสั้น ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง โดยมีโครงสร้างการวัดความฉลาดรู้การเงินแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้และความสามารถทางการเงิน (Cognitive Domain) 2) พฤติกรรมและเจตคติทางการเงิน (Non –Cognitive Domain) (OECD, 2013b)

1. โครงสร้างการวัดความฉลาดรู้การเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) ได้ประยุกต์โครงสร้างการวัดความฉลาดรู้การเงินจากองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และได้นำเสนอโครงสร้างในการวัดความฉลาดรู้การเงินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) และด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitudes) พร้อมทั้งกำหนดสัดส่วนของคะแนนโดยมีคะแนนเต็ม 21 คะแนน (OECD, 2012)

ทักษะทางการเงิน		
ความรู้ทางการเงิน(7 คะแนน)	พฤติกรรมทางการเงิน(9 คะแนน)	ทัศนคติทางการเงิน(5 คะแนน)
1. การหาร(ไม่คิดคะแนน)	1.ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้	1.ท่านมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต
2. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา	2.เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม	2. ฉันมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนเพื่ออนาคต
3. คำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ	3.ไตร่ตรองก่อนซื้อ	3. มีเงินต้องรีบใช้
4. คำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก	4.ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	
5. คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น		

6.นิยามเงินเพื่อ	5.ดูแลการเงินของตนเองอย่าง	
7.ความเสี่ยงและผลตอบแทน	ใกล้ชิด	
8.การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน	6.ตั้งเป้าหมายระยะยาว	
	7.เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ	
	และศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่	
	เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	
	8.ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	

ภาพที่ 3 โครงสร้างการวัดทักษะทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559)

2. รูปแบบการประเมินความรู้และทักษะทางการเงิน

โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (The Programme for International Student Assessment: PISA) (2012) มีแนวคิดในการออกแบบการวัดและประเมินผลว่า “มุ่งเน้นความสามารถของเยาวชนในการใช้ความรู้ ทักษะ เพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ในชีวิตจริง” (OECD, 2010) และได้นำเสนอผลการประเมินความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แบบวัดความสามารถทางการเงินของนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี ในรูปแบบการตอบคำถาม (Response Formats and Coding) จาก “การตัดสินใจตามหลักฐาน” (Evidence-based Decision) โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางการเงิน การแสดงข้อมูลทางการเงิน จากนั้นจึงให้นักเรียนสร้างคำตอบด้วยการอธิบายถึงกระบวนการวิเคราะห์ความฉลาดรู้การเงิน การรวบรวมหลักฐานข้อมูล การอ้างอิงข้อมูลที่น่าเชื่อถืออย่างเป็นเหตุ เป็นผล เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายการตัดสินใจทางการเงินในสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งในการพิจารณาคำตอบของนักเรียนจะประเมินจากความเหมาะสมของหลักฐาน ได้แก่ ข้อมูลที่นักเรียนได้รวบรวมมาใช้ในการตอบคำถามกับลักษณะของการอธิบายคำตอบ

การเลือกการใช้จ่าย(Spending Choices)	
แคลร์และเพื่อน ๆ ของเธอกำลังจะเข้าบ้าน พวกเธอทำงานมาเป็นระยะเวลา 2 เดือน เธอไม่มีเงินเก็บ พวกเธอได้รับค่าจ้างรายเดือน และเพิ่งจะได้รับค่าจ้าง พวกเธอได้จัดทำรายการใช้จ่าย ดังนี้ - ซื้อสายเคเบิลโทรทัศน์ - จ่ายค่าเช่าบ้าน - ซื้อเครื่องเรือนตกแต่งภายนอกบ้าน	
จ่ายค่าเช่าบ้าน	จำเป็น/ไม่จำเป็น
ซื้อเครื่องเรือนตกแต่งภายนอกบ้าน	จำเป็น/ไม่จำเป็น

ตัวอย่างข้อคำถาม “การเลือกการใช้จ่าย” มุ่งเน้นให้นักเรียนประเมินการใช้จ่ายเงินเมื่อมีรายรับ โดยนักเรียนจะต้องแยกแยะระหว่าง “ความต้องการ”(Want) กับ “ความจำเป็น” (Needs) โดยการวงกลมเลือก “จำเป็น” กับ “ไม่จำเป็น”

ภาพที่ 4 ตัวอย่างข้อคำถามในแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน โดย PISA (2016)

3. การวัดเจตคติทางการเงิน

การวัดเจตคติทางการเงินของ Rajna and ANTHONY (2011) และ Hayes (2006) ได้นำเสนอแบบวัดที่มีชื่อว่า Money Attitude Scale หรือ MAS ซึ่งเป็นรูปแบบของการประเมินเจตคติทางการเงินโดยใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับในการประเมิน ดังนี้

ประเมินคะแนนระดับ 5 หมายถึง ข้อความนั้นเห็นด้วยอย่างยิ่ง
(Strongly agree)

ประเมินคะแนนระดับ 4 หมายถึง ข้อความนั้นเห็นด้วย (Agree)

ประเมินคะแนนระดับ 3 หมายถึง ไม่แน่ใจในข้อความนั้น (Neutral)

ประเมินคะแนนระดับ 2 หมายถึง ข้อความนั้นไม่เห็นด้วย (Disagree)

ประเมินคะแนนระดับ 1 หมายถึง ข้อความนั้นไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(Strongly Disagree)

4. การวัดพฤติกรรมทางการเงิน

องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (2018) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) และงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการการเงินของ Dew, Xiao, and Planning (2011) ได้นำเสนอแบบวัดพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) ด้วยการใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 เมื่อมีแนวโน้มเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความดังกล่าว และระดับที่ 5 เมื่อมีแนวโน้มไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความดังกล่าว

5. แนวทางการประเมินผลการวัดความฉลาดรู้การเงิน

องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (2018) ได้นำเสนอแบบวัดความฉลาดรู้การเงินในรูปแบบของการบูรณาการข้อคำถามโดยออกแบบข้อคำถามบางข้อสามารถประเมินองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินได้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน

จากรูปแบบการวัดประเมินความฉลาดรู้การเงินโดย PISA (2016) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556, 2559) และ OECD (2016) ผู้วิจัยวิเคราะห์และเลือกรูปแบบของการวัดและประเมินผลที่จะนำไปใช้ในงานวิจัยได้ ดังนี้

1. โครงสร้างและสัดส่วนของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน มุ่งเน้นการวัดความฉลาดรู้การเงิน โดยแบ่งการวัดออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และทักษะทางการเงิน 2) ด้านเจตคติทางการเงิน และ 3) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ภายใต้บริบทที่ 3 ระดับบุคคล ซึ่งครอบคลุมการตัดสินใจทางการเงินที่ตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลของนักเรียนประถมศึกษาปลาย

2. รูปแบบการประเมินความรู้และทักษะทางการเงิน ข้อคำถามออกแบบให้มีลักษณะในการตอบคำถามจาก “การตัดสินใจตามหลักฐาน” (Evidence-based Decision) โดยกำหนดสถานการณ์ทางการเงินและวิเคราะห์จากคำตอบของนักเรียนว่านักเรียนได้ใช้ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ โดยใช้ รูปแบบการประเมินผลของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน (องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทาง เศรษฐกิจ, 2018) ที่มีการประเมินคะแนนขององค์ประกอบทางการเงินโดยบูรณาการผ่านการประเมินข้อคำถามร่วมกัน

3. รูปแบบการประเมินเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน ประเมินเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินโดยใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า

4. แนวทางการวิเคราะห์ผลการวัดความฉลาดรู้การเงิน กำหนดการประเมินคะแนนรายข้อตามแนวทางของ OECD (2018) คือ นักเรียนจะได้รับการประเมิน “1” คะแนน ในกรณีที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางการเงินและทักษะทางการเงินได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ สามารถแสดงเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินในระดับมาตรฐานวัดระดับที่ยอมรับได้และ “0” คะแนน เมื่อนักเรียนไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางการเงินและทักษะทางการเงินได้อย่างเหมาะสม หรือไม่ สามารถแสดงเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินในระดับมาตรฐานวัดระดับที่ยอมรับ จากนั้นรวม คะแนนแล้วจึงพิจารณาตามเกณฑ์คะแนนของแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน

F. Olesen & M. Ove Madsen (2017) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนเน้นปัญหาเป็นฐานว่าเป็นแนวทางที่ไม่ใช่การเรียนการสอนหลักของการสอนเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากพบว่าในหลากหลายห้องเรียนเศรษฐศาสตร์นั้น ครูผู้สอนมุ่งเน้นการสอนเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก โดยปล่อยพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่จะให้นักเรียนได้มีโอกาสในการรับมือกับปรากฏการณ์ในชีวิตจริงอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุนี้หลากหลายมหาวิทยาลัยจึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้กับปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ได้ดำเนินการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของประชากรไทย และได้สรุปผลจากแบบสำรวจพบว่า ความรู้ทางการเงินมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงิน ผู้ที่มีความรู้ทางการเงินที่สูงขึ้นย่อมส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงินในทางที่ดีมากขึ้น

4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระวิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเงิน ธนาคาร และการกู้ยืม ซึ่งมุ่งเน้นให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สาระวิชาเศรษฐศาสตร์ในระดับประถมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังนิสัยทางการเงินที่ดีให้กับเด็กตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อพฤติกรรมทางการเงินในอนาคต

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถอธิบายเกี่ยวกับการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจของตนเอง
ครอบครัว และชุมชน

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ บทบาทหน้าที่ของสถาบันทางเศรษฐกิจ และ
หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น
ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการ
กำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัด
ประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางตามมาตรฐานการเรียนรู้ ส 3.2

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สิ่งที่นักเรียนต้องรู้	นักเรียนทำอะไรได้
อธิบายบทบาทและหน้าที่ ของธนาคารและสถาบัน การเงินเบื้องต้น	1) ความหมายและความ สำคัญของธนาคาร 2) ประเภทของธนาคาร เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน 3) บริการทางการเงิน เช่น บัญชีออมทรัพย์ บัตร ATM การฝาก-ถอนเงิน	1) ความหมายของ ธนาคารและสถาบัน การเงิน 2) บริการพื้นฐานของ ธนาคาร เช่น การออม การกู้ยืม 3) บทบาทและหน้าที่ ของธนาคารในการช่วย บริหารการเงิน	1) อธิบายบทบาทและ หน้าที่ของธนาคารใน ระบบเศรษฐกิจ 2) วิเคราะห์ ความสำคัญของ บริการทางการเงินที่ ธนาคารให้บริการ 3) ประยุกต์ใช้ความรู้ ทางการเงินในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการ ออมและการใช้จ่าย

จำแนกประเภทของการกู้ยืม และอภิปรายผลดี ผลเสียของการกู้ยืม ทั้งในและนอกระบบ	1) ความหมายและ ประเภทของการกู้ยืม เช่น สินเชื่อบุคคล สินเชื่อเพื่อ การศึกษา 2) ผลกระทบของการกู้ยืม เงิน เช่น ภาระหนี้ ดอกเบี้ย และการผิดนัด ชำระหนี้ 3) ความแตกต่างระหว่าง การกู้ยืมในระบบและนอก ระบบ	1) ประเภทของการกู้ยืม เงิน เช่น กู้ในระบบและ นอกระบบ 2) ผลกระทบของการ กู้ยืม เช่น ภาระหนี้ ดอกเบี้ย 3) ความแตกต่าง ระหว่างการกู้ยืมแบบ ปลอดภัยและเสี่ยง	1) จำแนกประเภท ของการกู้ยืมเงินและ เปรียบเทียบความ แตกต่าง 2) วิเคราะห์ผลกระทบ ของการกู้ยืมเงินต่อ เศรษฐกิจส่วนบุคคล และครอบครัว 3) ตัดสินใจเลือกแหล่ง กู้ยืมที่ปลอดภัยและ เหมาะสม
---	---	---	--

เป้าหมายการเรียนรู้

- นักเรียนเข้าใจบทบาทของธนาคารและสถาบันการเงิน
 - สามารถอธิบายหน้าที่ของธนาคารและความสำคัญในระบบเศรษฐกิจ
 - รู้จักประเภทของธนาคาร เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน และบทบาทของแต่ละประเภท
 - เข้าใจบริการทางการเงิน เช่น การออมเงิน บัตร ATM และการทำธุรกรรมพื้นฐาน
- นักเรียนเข้าใจการกู้ยืมเงินและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
 - แยกแยะประเภทของการกู้ยืม เช่น สินเชื่อบุคคล สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อที่อยู่อาศัย
 - วิเคราะห์ผลดีและผลเสียของการกู้ยืมทั้งในระบบและนอกระบบ
 - ตระหนักถึงผลกระทบของการกู้ยืมต่อภาระหนี้สินและการบริหารเงิน
- นักเรียนสามารถวางแผนทางการเงินและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
 - วางแผนการออมและการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม
 - มีทักษะในการพิจารณาทางเลือกทางการเงินที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ
 - ตัดสินใจเลือกแหล่งกู้ยืมที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงการก่อหนี้เกินตัว
- นักเรียนพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy)
 - มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเงินในชีวิตประจำวัน

- สามารถใช้ความรู้ด้านการเงินเพื่อป้องกันปัญหานี้สินและวางแผนอนาคต
- เป็นผู้บริโภคที่มีวิจารณญาณ รู้จักไตร่ตรองก่อนตัดสินใจใช้เงิน

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

"การเงิน ธนาการ และการกู้ยืม" เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการออมเงิน การใช้จ่ายอย่างฉลาด และการหลีกเลี่ยงปัญหานี้สิน นักเรียนจะได้ฝึกทักษะด้านการเงินที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง และเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบทางการเงินในอนาคต

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วรารณ ศรีวิโรจน์ (2561) ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้และระบุว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะของผู้เรียน โดยกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ปณิศา วรรณพิรุณ (2551) ศึกษาเกี่ยวกับ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning - PBL) โดยสรุปว่าขั้นตอนของ PBL มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียน ทำให้พวกเขาสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น

ธนากรแห่งประเทศไทย (2556) ได้ดำเนินการสำรวจความฉลาดรู้ทางการเงินของประชากรไทย และได้สรุปผลจากแบบสำรวจพบว่า ความรู้ทางการเงินมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงิน โดยพบว่าผู้ที่มีความรู้ทางการเงินที่สูงขึ้น ย่อมส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงินในทางที่ดีมากขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ทำการศึกษาถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในหมู่นักเรียน

กมลชนก สกนธวัฒน์ และ ชาริณี ตรีวิทย์ (2563) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉกัทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้

แนวความคิดการเรียนรู้แบบฉลากทัศน์ เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินหลัง การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดกิจกรรมดังกล่าวสามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในทุกขั้นตอนของกิจกรรม รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้ ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรม ทางการเงินมาสู่การลงมือปฏิบัติผ่านฉลากทัศน์ที่ประกอบด้วยเหตุการณ์ ตัวละคร ตัวเลือกการตัดสินใจที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำอย่างไม่ต้องสิ้นผ่านความผิดพลาดในการตัดสินใจทางการเงินที่เกิดขึ้น จึงช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินตามบริบทของตนเอง ตลอดจนออกแบบให้มีการประเมินผลระหว่างกิจกรรมด้วยการสะสมคะแนนโบนัส ซึ่งช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินในด้านเจตคติทาง การเงินและพฤติกรรมทางการเงินให้มากยิ่งขึ้น

ปรินท์ ทองเผือก (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกมจำลองสถานการณ์ที่มีต่อการรู้เรื่องการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเป็นการดัดแปลงและพัฒนาเกม 3 เกมของ เกม Pay Day, Cash flow และ Charge Large กับแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 16 คาบ ได้ข้อสรุปว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกมจำลองสถานการณ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการรู้ เรื่องการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการรู้เรื่อง การเงินในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้และความสามารถทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และแนวโน้มของพฤติกรรมทางการเงิน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในเรื่องความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินประเด็นตามบริบททางการเงิน มีเจตคติที่ดีขึ้นในด้านการใช้จ่ายและการเก็บออมในระยะยาว การดูแลการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบคอบ การทำบัญชีงบประมาณ และการเลือกที่จะออมและลงทุนอย่างเหมาะสม

โยชิตา ป้องชัย ,จักรกฤษณ์ จันทะคุณ และ อังคณา อ่อนธานี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์โดยใช้กระบวนการโค้ชออนไลน์ในช่วงวิกฤติการณ์ COVID-19 เพื่อส่งเสริม ความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดรู้ทาง การเงินหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์โดยใช้กระบวนการโค้ชออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยทำการประยุกต์ใช้กระบวนการโค้ชทีม 6C Model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.56/76.30 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ไว้ อีกทั้งถึงนักเรียนได้เห็นแนวทางในการนำข้อผิดพลาดมาจัดการบริหารการเงินในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพการเงินของตนเองมากขึ้น ทั้งยังเกิดความตระหนักในเรื่องความฉลาดรู้ทางการเงินมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมการโค้ชที่สะท้อนให้นักเรียนเห็นว่าการตั้งเป้าหมายทางการเงินว่าสามารถส่งผลให้บุคคลที่มีเป้าหมายนั้นประสบความสำเร็จในด้านการเงินได้

รัชนิกร หงส์พนัส (2547) ศึกษาการใช้ Problem-Based Learning (PBL) ในการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ พบว่าแนวทางนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดเศรษฐศาสตร์กับชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการบริหารการเงินส่วนบุคคลและพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม

งานวิจัยต่างประเทศ

Olesen & M. Ove Madsen (2017) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ PBL ในการสอนเศรษฐศาสตร์ พบว่าหลายมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มใช้ Problem-Based Learning (PBL) มากขึ้น เพราะช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจและเชื่อมโยงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กับสถานการณ์จริง ได้ดีขึ้น ต่างจากแนวทางการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการท่องจำและการแก้สมการบทที่ 2.

OECD (2013) รายงานว่า ระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของประชากรในหลายประเทศมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ พบว่า ประเทศที่ประชากรมีทักษะทางการเงินสูงจะมีปัญหานี้สินน้อยกว่า และมีอัตราการออมสูงขึ้น นำไปสู่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า

Brinbler และ Blue (2015) ศึกษาทักษะทางการเงินของผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน และพบว่าผู้เรียนสามารถประเมินข้อมูลทางการเงินได้ดีขึ้น เมื่อพวกเขาได้มีโอกาสทดลองวิเคราะห์และตัดสินใจผ่านสถานการณ์จำลองบทที่ 2

F. Olesen & M. Ove Madsen (2017) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบ การเรียนการสอนเน้นปัญหาเป็นฐานว่าเป็นแนวทางที่ไม่ใช่การเรียนการสอนหลักของการสอนเศรษฐศาสตร์เนื่องจากพบว่าในหลากหลายห้องเรียนเศรษฐศาสตร์นั้น ครูผู้สอนมุ่งเน้นการสอนเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก โดยปล่อยพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่จะให้นักเรียนได้มีโอกาสในการรับมือกับปรากฏการณ์ในชีวิตจริงอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุนี้หลากหลายมหาวิทยาลัยจึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้กับปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัย เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยคัดเลือกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มที่ 1 ครูผู้สอนสังคมศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ดังนี้

1.1.1 เป็นครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.1.2 เป็นครูที่สอนโรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก โรงเรียนจำการบุญ โรงเรียนวัดไผ่ค่อม(แพรประชาอุปถัมภ์) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง) โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย โรงเรียนวัดแสงดาว(เทพประชานุสรณ์) โรงเรียนวัดสระโคก โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง และโรงเรียนวัดมหาวนาราม

หมายเหตุ: กรณีโรงเรียนใดไม่มีครูผู้สอนในหมวดวิชาสังคมศึกษา ผู้ให้ข้อมูลเป็นครูหมวดวิชาใดก็ได้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.2 กลุ่มที่ 2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดใช้เกณฑ์ การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 8 คน ดังนี้

1.2.1 เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก จำนวน 1 คน โรงเรียนจำการบุญจำนวน 1 คน โรงเรียนวัดไผ่ค่อม(แพรประชาอุปถัมภ์) จำนวน 1 คน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8(บ้านมะขามสูง) จำนวน 1 คน โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย จำนวน 1 คน โรงเรียนวัดแสงดาว(เทพประชานุสรณ์) จำนวน 1 คน โรงเรียนวัดสระโคก จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง จำนวน 1 คน โรงเรียนวัดมหาวนาราม จำนวน 1 คน

1.2.2 เป็นนักเรียนที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมฯ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 การศึกษาจากแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-Depth interview) ใช้แนวคำถามโดยตรงในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเป็นคำถามลักษณะปลายเปิดสามารถตอบคำถามได้อย่างหลากหลาย โดยมีขอบเขตการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ประกอบด้วย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นลักษณะแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 ประเด็นหรือรายการ (Issue or keyword list) ในการเก็บข้อมูลเป็นการสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

คำถามในการสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน ซึ่งประกอบด้วยแนวคำถามในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ผู้สอน

ด้านที่ 2 ผู้เรียน

ด้านที่ 3 เนื้อหา

ด้านที่ 4 สื่อการเรียนรู้

ด้านที่ 5 วิธีการจัดการเรียนรู้

ด้านที่ 6 การวัดผลและประเมินผล

คำถามในการสัมภาษณ์สำหรับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย แนวคำถามในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ผู้สอน

ด้านที่ 2 ผู้เรียน

ด้านที่ 3 เนื้อหา

ด้านที่ 4 สื่อการเรียนรู้

ด้านที่ 5 วิธีการจัดการเรียนรู้

ด้านที่ 6 การวัดผลและประเมินผล

การสนทนาไม่สามารถเรียงตามหัวข้อคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงการสนทนานอกเหนือจากคำถามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ แต่จะไม่สนทนานอกเหนือจากกรอบคำถามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ซึ่งรูปแบบการถามจะมีการปรับเปลี่ยนตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แต่ไม่นอกกรอบคำถามที่ตั้งไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 และกลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้

5 ขั้นตอน (Leonard, 1989) ดังนี้

1. ถอดข้อมูลการสัมภาษณ์
2. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญจากแบบสัมภาษณ์
3. จำแนกประเด็นสำคัญของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
4. พิจารณาประเด็นสำคัญและอธิบายข้อมูล
5. จำแนกข้อมูลแยกประเด็นของครูผู้สอนและนักเรียน

4. ผลที่ได้จากการวิจัย

4.1 ข้อมูลสรุปผลจากการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยมีหัวข้อ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านครูผู้สอน
2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านผู้เรียน
3. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา
4. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านสื่อการเรียนรู้
5. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านวิธีการจัดการเรียนรู้
6. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านการวัดและการ

ประเมินผล

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยมีหัวข้อ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านครูผู้สอน
2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านผู้เรียน
3. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา
4. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านสื่อการเรียนรู้
5. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านวิธีการจัดการเรียนรู้
6. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในด้านการวัดและการ

ประเมินผล

4.2 นำผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาสรุป ข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแนวคิดของ Leonard, 1989

4.3 สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ เป็นการสรุปความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงินเรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

ผลการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยได้ทราบสภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 8 โรงเรียน และสอดคล้องกับขั้นตอนที่ 2 จากการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนและผู้เรียน ผลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยได้ทราบความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียน ที่สะท้อนสภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการวิเคราะห์ผลดังกล่าวผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการดำเนินการวิจัยในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามกลุ่มตัวอย่าง ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ต่อไป

สรุปขั้นตอนการวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 1

สัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์จำนวน 8 ชุด และนำมาสังเคราะห์ผลสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของผู้เรียนและผู้สอน

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 และวิเคราะห์ผลการวิจัยภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งเป็นผลทำให้ ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้นำไปเป็นแนวทางในการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการสนับสนุนและพัฒนา กระบวนการทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการดำเนินการวิจัย เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและได้ผลการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. ทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน
3. การเงิน ธนาการและการกู้ยืม
4. มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดำเนินการพัฒนากระบวนการ ดังนี้

1. พัฒนาคู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 5 ขั้นนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงิน จำนวน 5 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมนักวางแผนการเงินตัวน้อย 2) กิจกรรมธนาการจำลอง 3) กิจกรรมสินเชื่อปลอดภัย 4) กิจกรรมนักแก้ปัญหาการเงิน 5) กิจกรรมจับผิดการเงิน โดยผู้วิจัยนำสื่อวัตกรรมมาปรับใช้เป็นสื่อการสอน และ

ผู้วิจัยจึงพัฒนาคู่มือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่องการเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีองค์ประกอบของกิจกรรม ดังนี้

- 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.2 กิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 1.3 สื่อการเรียนรู้
- 1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. แบบประเมินทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. จัดทำแบบสัมภาษณ์ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองจัดกระบวนการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ทดลองจัดกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์โลก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2567

ขั้นตอนที่ 4 การวัดและการประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินผลจัดกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์การประเมินความฉลาดรู้ทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งประเมินทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) เป็นการประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางการเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย การออม การกู้ยืม หน้าที่ของธนาคารและบริการทางการเงิน เข้าใจเรื่อง ดอกเบี้ยเงินฝากและสินเชื่อ รู้จัก ความเสี่ยงทางการเงิน และภัยจากการเงินออนไลน์ ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

- 1.1 แบบฝึกหัดวิเคราะห์สถานการณ์
- 1.2 ชิ้นงานแผนที่ความคิด (Mind Map)

2. พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) การกระทำที่แสดงออกถึงการบริหารเงิน การตัดสินใจทางการเงิน การกู้ยืม การออม และการวางแผนรายรับ - รายจ่ายทางการเงิน ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี สะท้อนถึงการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเงินของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ วางแผนการใช้จ่ายเงินได้เหมาะสมกับรายรับ ตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์จำลอง ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม
- 2.2 แบบประเมินคุณลักษณะความฉลาดรู้ทางการเงิน ดังนี้

3. เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude) เป็นความคิด ความรู้สึก และทัศนคติที่นักเรียนมีต่อเรื่องเงิน เช่น ความรับผิดชอบ ความภูมิใจในการออม และการใช้เงินอย่างรู้คุณค่า ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

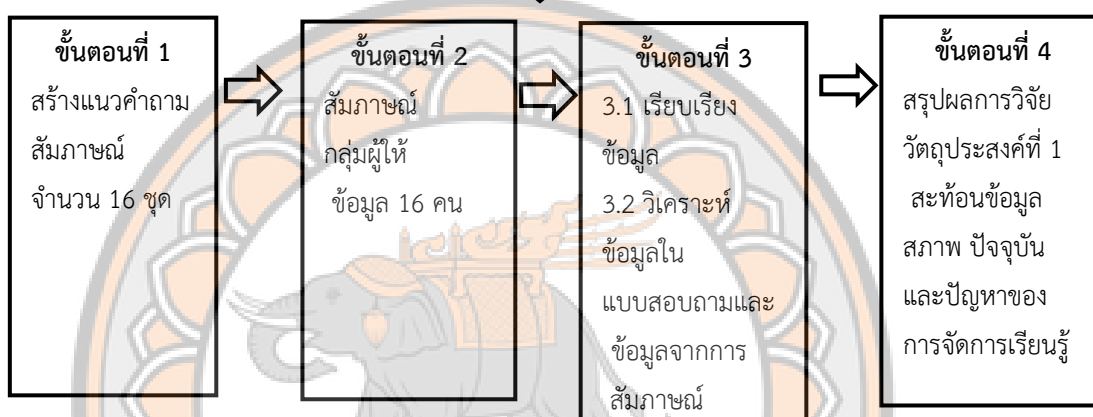
ในการวิจัยครั้งนี้หลังจากที่ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช่วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อรวบรวมข้อมูลเดียวกันจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทต่าง ๆ หรือแบ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้

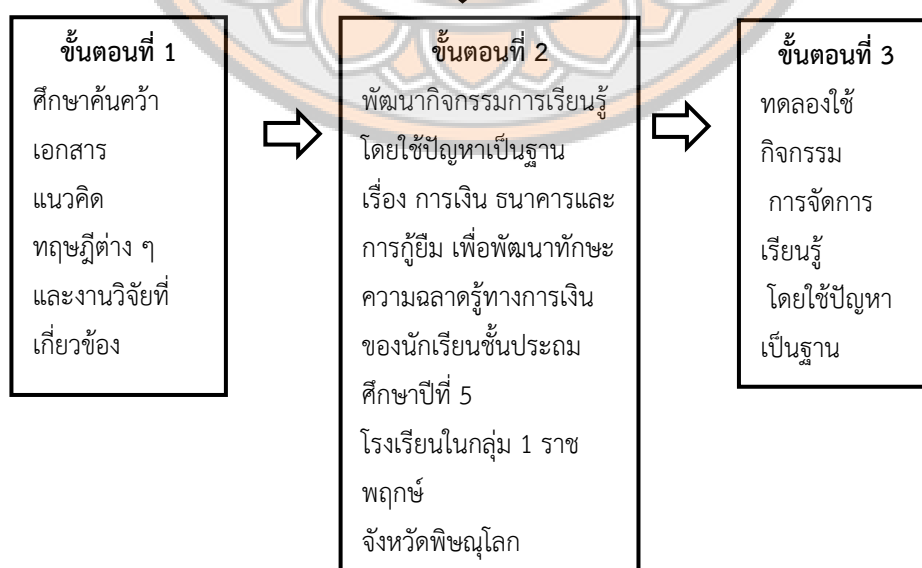
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม
เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนในกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา
ทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ภาพที่ 5 แสดงสรุปขั้นตอนวิธีการดำเนินวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมและเพื่อสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลจากการสอบถามสภาพปัญหา การสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม แบบวัดทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ซึ่งผู้วิจัยจะรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการนำผลการวิเคราะห์ และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลการศึกษาวิจัย ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview - IDI) วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มครูผู้สอนสาระสังคม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก โรงเรียนจำการบุญ โรงเรียนวัดไผ่ค่อม(แพรประชาอุบลมภ์) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง) โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย โรงเรียนวัดแสงดาว(เทพประชานุสรณ์) โรงเรียนวัดสระโคก โรงเรียนบ้านหัววังกร่าง และโรงเรียนวัดมหาวนาราม และจำแนกออกตามด้านต่างๆ ได้แก่

ด้านที่ 1 ผู้สอน

ด้านที่ 2 ผู้เรียน

ด้านที่ 3 เนื้อหา

ด้านที่ 4 สื่อการเรียนรู้

ด้านที่ 5 วิธีการจัดการเรียนรู้

ด้านที่ 6 การวัดผลและประเมินผล

ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านครูผู้สอน พบว่า ปัจจุบันครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับ นักเรียนโดยตรง วิธีการสอนที่ใช้ชั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นนำข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับข่าวการเงิน การก๊วยมมาให้นักเรียนดู และร่วมกันวิเคราะห์ ขึ้นสอนใช้วิธีการบรรยายเนื้อหาและอภิปรายกลุ่มย่อย และขั้นสรุปครูเป็นผู้สรุป ภาพรวมทั้งหมด ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูผู้สอนมีหลากหลายบทบาทในการเป็นผู้ที่คอยชี้แนะ หาประสบการณ์ และเสริมเพิ่มจากที่นักเรียนเรียน แต่ไม่ได้ลงรายละเอียดลึกเกินไป แค่ให้ความหมายจะเน้นรู้แคในหนังสือเรียน และจะให้เด็กได้ฝึกค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม สอนแบบบรรยายและอภิปรายกลุ่มย่อยโดยครูยกกรณีศึกษามาเป็นประเด็น ให้นักเรียนได้พูดคุยและอภิปรายร่วมกันหาทางแก้ปัญหา

(ครูผู้สอน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ชั้นนำเข้าสู่บทเรียนครูผู้สอนชวนพูดคุยกับนักเรียน โดยครูเปิดภาพธนาคารต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้ดู ครูให้นักเรียนตอบคำถาม และในขั้นสอนครูใช้สื่ PowerPoint ในการบรรยายเนื้อหา ครูผู้สอนจะพูดน้อย แต่จะให้เด็กทำงานและจดมากกว่ารวมถึงการสืบค้นหาข้อมูลจากประเด็นที่ครูกำหนดให้

(ครูผู้สอน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ครูนำข่าวมาสร้างกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน ให้นักเรียนวิเคราะห์ เนื้อหาของข่าว ครูอธิบายเชื่อมโยงถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

(ครูผู้สอน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ครูบรรยายโดยการยกตัวอย่างสถานการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ให้นักเรียนฟัง ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นการบรรยายเนื้อหา

(ครูผู้สอน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ครูสอนแบบบรรยายพร้อมทั้งเปิด DLTV ให้นักเรียน เรียนไปพร้อมๆ กัน เพราะมีเนื้อหาตามบทเรียนและมีใบงาน ทำให้ครูผู้สอนเป็นผู้ป้อนความรู้เนื้อหาให้แก่ผู้เรียน

(ครูผู้สอน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...สร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความน่าสนใจ อยากที่จะเรียน บรรยากาศในการเรียนเป็นกันเอง และครูผู้สอนจะพูดน้อย แต่จะให้เด็กทำงาน และจดมากกว่ารวมถึงการสืบค้นหาข้อมูลจากประเด็นที่ครูกำหนดให้

(ครูผู้สอน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

... ครูผู้สอนที่สอนวิชาสังคมไม่ตรงเอก ทำให้ไม่มีประสบการณ์การสอนในรายวิชา เน้นสอนตาม DLTV และมีการอธิบาย ยกตัวอย่างเพิ่มเติม

(ครูผู้สอน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ครูเน้นการสอนแบบบรรยาย และยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

(ครูผู้สอน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านครูผู้สอน สรุปได้ว่า เป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญและสอนเพื่อให้จบเนื้อหาและไปเนื้อหาอื่น เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญในเนื้อหา เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม รวมถึงเวลาในการเตรียมเนื้อหาค่อนข้างน้อย ขาดการกระตุ้นเนื้อหาด้านวิชาสังคมศึกษา และ

เป็นผู้ให้ความรู้เพียงด้านเดียว การเรียนไม่เน้นที่เนื้อหาแต่เน้นที่การบรรยายและยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

ด้านที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนเป็นผู้รับฟังการบรรยายจากครูผู้สอน ขาดการลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ไม่เข้าใจการเงิน ธนาการและการกู้ยืม ผลกระทบ ความเสี่ยงทางการเงินที่มาในรูปแบบต่างๆ ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...นักเรียนเป็นผู้ฟังที่ดี และตอบคำถามเมื่อครูสอบถาม ได้สาธิตแสดงบทบาทสมมติ และนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา นั้น ๆ

(ครูผู้สอน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนรู้จักการตอบคำถามในชั้นเรียน ได้แสดงความคิดเห็นกับสถานการณ์การเรียนรู้

(ครูผู้สอน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นแต่ยังมีนักเรียนบางคนคุยกันขณะที่ครูกำลังอธิบาย

(ครูผู้สอน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน มีการหยอกล้อกันในระหว่างเรียน ทำให้ไม่สามารถตอบคำถามครูได้

(ครูผู้สอน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนใช้แหล่งข้อมูลที่ยังไม่หลากหลาย ขาดทักษะการสืบค้นข้อมูล และขาดทักษะการพิจารณาการเลือกรับข้อมูลที่ถูกต้อง

(ครูผู้สอน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนคุยกันระหว่างที่ครูสอน ไม่ตั้งใจฟัง ขาดความกระตือรือร้น
ในการเรียนรู้

(ครูผู้สอน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนขาดความสนใจในเนื้อหา อาจจะเนื่องด้วยนักเรียน เรียน
ผ่าน DLTV ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน

(ครูผู้สอน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนรู้จักปัญหาจากข่าวหรือเหตุการณ์การทางการเงิน แต่
นักเรียนไม่ทราบแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน พบว่าผู้เรียน
บางคนไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหา เนื่องจากเนื้อหาที่มีความเข้าใจในบทเรียนได้
ยาก ผู้เรียนมักเน้นการท่องจำ จนไม่สามารถเกิดทักษะการคิดและนำไป
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

(ครูผู้สอน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านผู้เรียน สรุปได้ว่า เป็นผู้รับฟังการบรรยายจากครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่
นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ นำไปใช้
นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ ขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีจุดสนใจในการ
เรียนน้อย เนื่องจากกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจหรือเนื้อหาการเรียนที่ค่อนข้างแน่น นักเรียนไม่ได้ให้ความสนใจ
เนื่องจาก มองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวกับตนเอง และเป็นเรื่องไกลตัว

ด้านที่ 3 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา พบว่า ความรู้ทาง
การเงินด้านต่างๆ 1)ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน 2)ความรู้เกี่ยวกับธนาคาร 3)ความรู้เกี่ยวกับการกู้ยืม
เงิน 4)การวางแผนทางการเงินและความเสี่ยงทางการเงิน ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน
พบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

....ความเสี่ยงทางการเงินมักมาตามช่องทางทางสื่อสาร ช่องทาง
ออนไลน์ต่าง

(ครูผู้สอน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...เนื้อหาการสอนเกี่ยวกับการเงินและธนาคารเป็นเรื่องใหม่สำหรับ
นักเรียน

(ครูผู้สอน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...เนื้อหาในเรื่องการเงินค่อนข้างมีน้อย ไม่ตอบโจทย์ต่อเหตุการณ์ใน
ปัจจุบัน

(ครูผู้สอน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...เนื้อหาไม่ค่อยทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเน้นไปในเรื่องให้
นักเรียนรู้จักความหมาย และประเภทการเงินธนาคาร

(ครูผู้สอน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ขาดเนื้อหาในส่วนของภัยทางการเงิน ความเสี่ยงทางการเงินซึ่งเป็น
เรื่องที่เกิดขึ้นและพบบ่อยในปัจจุบัน

(ครูผู้สอน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ตัวอย่างและสถานการณ์ทางการเงินในหนังสือเรียนมีน้อย

(ครูผู้สอน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...เนื้อหาและตัวอย่างที่ใช้สอน ไม่ค่อยอัปเดต

(ครูผู้สอน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ข้อมูลและตัวอย่างที่ใช้สอน ไม่ค่อยอัปเดต ให้ทันกับสถานการณ์
ทางการเงินปัจจุบัน

(ครูผู้สอน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านเนื้อหา สรุปได้ว่า เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาค่อนข้างน้อยสถานการณ์ไม่ทันกับการเงินในปัจจุบัน ขาดการกระตุ้นเนื้อหาด้านวิชาสังคมศึกษา

ด้านที่ 4 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เป็นหนังสือเรียนเศรษฐศาสตร์ สื่อที่เข้าถึงครูมากที่สุดเป็นสื่อออนไลน์ ส่วนใหญ่ครูใช้สื่อทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การเตรียมการสอน การค้นหาข้อมูลเนื้อหาการสอน สื่อออนไลน์ที่ใช้มีหลายช่องทาง แต่ยังไม่มีความหลากหลาย ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...เป็นสื่อเทคโนโลยีทั่วไป เช่น ภาพถ่าย PowerPoint และมีเกมเสริมเพิ่มเติมบางเนื้อหา แต่เด็กก็จะไม่ได้สนใจมากเท่าที่ควร เนื่องจากเด็กมีโทรศัพท์เขาก็จะสนใจแต่โทรศัพท์ของตนเอง และมีการแชร์เรื่องราวต่าง ๆ ใน Facebook มากมาย เด็กก็จะสนใจน้อยลง

(ครูผู้สอน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...สื่อที่ใช้ในการเตรียมการสอน คือ สื่อออนไลน์ หนังสือพิมพ์โทรทัศน์ เพื่อนำข่าวสารมาให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ส่วนสื่อที่ใช้ในห้องเรียนเป็นหนังสือเรียน

(ครูผู้สอน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ครูใช้สื่อออนไลน์ในการช่วยสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเตรียมการสอน เพราะเข้าถึงง่ายสะดวก เช่น google, YouTube, X, Facebook

(ครูผู้สอน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...หนังสือเรียนเป็นสื่อใช้ประกอบการเรียนหลัก

(ครูผู้สอน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...หนังสือเรียนเป็นสื่อใช้ประกอบการเรียน ส่วนตัวครูใช้สื่อDLTV เป็นหลักในการให้ข้อมูล เรื่องสิทธิผู้บริโภค

(ครูผู้สอน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ครูผู้สอนไม่ชำนาญในเนื้อหา จึงใช้สื่อเปิดวิดีโอแทนและไม่เน้นย้ำเนื้อหาเรียนนี้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจต่อเนื้อหา ได้เรียนแล้วก็เรียนผ่านไป

(ครูผู้สอน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...หนังสือเรียนเป็นสื่อใช้ประกอบการเรียน ส่วนตัวครูใช้สื่อDLTVเป็นหลักในการให้ข้อมูล เรื่องสิทธิผู้บริโภค

(ครูผู้สอน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...สื่อที่ใช้เตรียมการเรียนการสอนคือสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, youtube, X, TikTok เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน

(ครูผู้สอน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านสื่อการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ใช้สื่อวิดีโอ หรือรูปภาพที่มีอยู่ในหนังสือประกอบการบรรยายพร้อมทั้งการยกตัวอย่างสถานการณ์ในด้านต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้ไม่มีความหลากหลาย สื่อไม่ทันสมัย โดยส่วนใหญ่ใช้หนังสือประกอบการอธิบาย ใช้แค่ YouTube, PowerPoint และหนังสือเรียนประกอบการสอน แต่ยังคงขาดสื่อการเรียนการสอนที่เด็กได้ลงมือทำและเกิดจากประสบการณ์ของเด็ก และมองว่าเรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญจึงไม่ได้มีการเตรียมสื่อการเรียนรู้

ด้านที่ 5 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านวิธีการจัดการเรียนรู้
พบว่า วิธีการสอนของครูเน้นการบรรยาย อธิบาย เนื้อหาเป็นหลัก การยกตัวอย่าง และการถาม-ตอบ การสรุปเนื้อหาจากครูผู้สอน ขาดการสรุปเนื้อหาหรือสรุปกิจกรรมโดยผู้เรียน ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา เริ่มต้นจากการอธิบายความหมาย และหน้าที่ในด้านต่าง ๆ จากนั้นในแต่ละ หัวข้อ เรื่องจะมีการยกตัวอย่างประกอบเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือ

(ครูผู้สอน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...เน้นการใช้สถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิผู้บริโภคมาเป็นประเด็นให้นักเรียนคิดต่อยอด เพื่อเกิดการวิเคราะห์

(ครูผู้สอน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...เวลาในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอในการลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะการเรียนรู้ในเหตุการณ์จริง

(ครูผู้สอน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...การจัดการเรียนรู้เน้นการบรรยาย ประกอบกับการนำเสนอเนื้อหาหลัก ไม่ได้ลงรายละเอียดของเนื้อหาเยอะเกินไปจึงเป็นแค่การสอน และให้นักเรียนได้ทำใบงาน และมีกระบวนการทำงานกลุ่มบ้าง

(ครูผู้สอน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...เรียนผ่าน DLTV

(ครูผู้สอน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

.... มีการยกตัวอย่างให้นักเรียนตอบคำถามโดยการสุ่มถามนักเรียน อธิบายเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนมีฐานความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเงิน

(ครูผู้สอน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...เรียนผ่าน DLTV

(ครูผู้สอน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...เป็นการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบใช้การบรรยายควบคู่ไป
กับการใช้สื่อวีดิทัศน์ช่วยสอน

(ครูผู้สอน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ครูผู้สอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก และ
สอดแทรกสถานการณ์ หรือเหตุการณ์บางครั้ง และมีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน แต่ครูผู้สอนไม่ได้
ให้ความสำคัญกับเนื้อหา เนื่องจากเป็นวิชาที่ไม่ได้นำไปใช้ในการสอบ มีสอดแทรกสถานการณ์หรือ
เหตุการณ์บางครั้ง และมีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน แต่ก็ยังมีครูผู้สอนที่มีการนำสื่อเทคโนโลยีมา
ช่วยเสริมเพิ่มเติมในการจัดการเรียนรู้บ้างเล็กน้อย ยังคงเน้นทฤษฎีแต่ขาดทักษะประกอบการจัดการ
เรียนรู้ให้มีความน่าสนใจ

ด้านที่ 6 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านการวัดและประเมินผล
พบว่า การวัดและการประเมินผลก่อนเรียนใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ในระหว่างเรียนใช้การสังเกต
พฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งรายบุคคล และกระบวนการกลุ่ม การทำใบงาน ชิ้นงาน ส่วนท้ายบทเรียนใช้
แบบฝึกหัด แบบทดสอบหลังเรียน ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบข้อสรุปที่สอดคล้อง
กัน ดังนี้

...การวัดและประเมินผลจากการเรียนใช้การสังเกตจากการตอบ
คำถาม กิจกรรมในชั้นเรียน และการทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

(ครูผู้สอน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...สังเกตผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมมีพฤติกรรมที่ตรงตามตัวชี้วัด
หรือไม่ และมีแบบทดสอบหลังเรียน

(ครูผู้สอน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

.... ครูใช้แบบทดสอบหลังเรียนมาเป็นเกณฑ์ในการวัดแลประเมินผล
และให้นักเรียนทำใบงานระหว่างเรียน

(ครูผู้สอน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...วัดผลจากการนำเสนองาน มีชิ้นงานเช่น ใบงาน การเก็บคะแนน
ปลายภาคเรียนรวมไปถึงการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม

(ครูผู้สอน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ครูก็จะประเมินจากการสอบและการทำใบงาน รวมถึงจดลงใน
สมุด

(ครูผู้สอน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ผ่านการสะท้อนคิดของ
ผู้เรียนแต่ละบุคคลโดยใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามที่เปิด
กว้าง แต่บางครั้งก็ประเมินจากการสอบและการตอบคำถามของนักเรียน
และเก็บคะแนนจากการสอบหลังเรียน

(ครูผู้สอน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ครูก็จะประเมินจากการสอบและการทำใบงาน รวมถึงจดลงใน
สมุด

(ครูผู้สอน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ครูเก็บคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน สังเกต
รายบุคคลจากการตอบคำถามในชั้นเรียน มีการเก็บคะแนนจากใบงาน

(ครูผู้สอน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

จากการสัมภาษณ์ด้านการวัดผลประเมินผล สรุปได้ว่า ประเมินตามสภาพจริง เป็นการวัด และประเมินผลจากชิ้นงาน ในสมุดหรือใบงานที่นักเรียนได้รับมอบหมาย ไม่ได้ประเมินตามทักษะที่พึง มีแก่นักเรียน และกิจกรรมหลังการเรียนรู้ที่ใช้ในการประเมินนักเรียน รวมถึงการสอบ ก่อนเรียนหลัง เรียนเพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาหรือการเพิ่มเติมเสริมข้อมูลในส่วนที่นักเรียนได้คะแนนน้อย การทดสอบ การทำใบงาน ไม่ได้ให้ผลของการประเมินได้อย่างแท้จริง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก โรงเรียนจำการบุญ โรงเรียนวัด ฝั่ค่อม(แพรประชาอุปถัมภ์) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา8 (บ้านมะขามสูง) โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย โรงเรียนวัดแสงดาว(เทพประชานุสรณ์) โรงเรียนวัดสระโคก โรงเรียนบ้านหัววังกว้าง และโรงเรียนวัดมหา วาราม จำนวน 8 คนพบว่า

ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านครูผู้สอน พบว่า บทบาท ของครูชั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นผู้นำ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้กรณีตัวอย่าง ยกตัวอย่าง เปิด คลิปข่าว ขั้นตอนการสอนเป็นการบรรยายเนื้อหาให้ผู้เรียน และขั้นสรุปครูให้นักเรียน ทำใบงาน ภาพรวมคือ ครูผู้สอนทำหน้าที่ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นผู้ควบคุมการเรียนการสอน ดัง รายละเอียดจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูชวนนักเรียนคุยเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างทางการเงิน ให้นักเรียน แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาแสดงวิธีแก้ปัญห สรุบนวทางการรับมือหรือ แนวทางการแก้ปัญหาเมื่อประสบปัญหา

(นักเรียน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ครูยกตัวอย่างบทบาทหน้าที่ของธนาคาร จัดกิจกรรมให้ทดลอง เป็นผู้ประกอบการ เป็นผู้ใช้บริการธนาคาร

(นักเรียน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ครูจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มย่อยแนวทางแก้ปัญหาเมื่อเจอความ
เสี่ยงทางการเงิน

(นักเรียน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ครูอธิบายเนื้อหา และให้ดูวิดีโอคลิป หลังจากนั้นครูให้นักเรียน
ตอบคำถามลงในใบงาน

(นักเรียน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ครูบรรยายเนื้อหา และให้นักเรียนตอบคำถาม

(นักเรียน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ครูมีสื่อ PowerPoint สอน และให้นักเรียนทำใบงานส่งท้ายคาบ
เรียน

(นักเรียน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ครูบรรยายเนื้อหา และให้นักเรียนตอบคำถาม

(นักเรียน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ครูสอนแบบบรรยาย และมีการยกตัวอย่างปัญหาในชีวิตจริงมา
สอน

(นักเรียน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

สรุปได้ว่า ในมุมมองนักเรียนด้านครูผู้สอน บทบาทของครูมักเป็นผู้นำในการเรียนรู้โดยใช้
วิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้กรณีตัวอย่าง การเปิดคลิปข่าว เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ
เนื้อหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ครูยังให้นักเรียนมีโอกาสในการสนทนาอภิปรายและปฏิสัมพันธ์
กับเนื้อหาในระหว่างการเรียนรู้ด้วย เช่น การแสดงบทบาทสมมติการจัดกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

ด้านที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านผู้เรียน พบว่าผู้เรียนชอบการเรียนรู้เป็นกลุ่ม บทบาทของนักเรียนในระหว่างเรียนเป็นผู้รับฟังการบรรยาย ได้ตอบคำถามครูผู้สอนบางครั้งคราว กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือทำเพื่อได้กระบวนการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย มีการจดบันทึกเนื้อหา ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...นอกจากการเรียนรู้เนื้อหา นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกัน ได้พูดคุยกัน ทำให้นักเรียนรู้จักบทบาทของตนเอง และช่วยให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสาร ที่ดีมากยิ่งขึ้น

(นักเรียน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ชอบการอภิปรายกลุ่มย่อย ทำให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับเพื่อน แบ่งปันความคิดเห็น กันได้อย่างอิสระ

(นักเรียน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนนั่งฟังครูอธิบาย และตอบคำถามบ้างบางครั้ง หนึ่งวงนอนมากเลยคะ เพราะส่วนมากได้จดตามในหนังสือ

(นักเรียน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ในห้องเรียนมีการจดเนื้อหาตามหนังสือเรียน หรือสไลด์ที่ครูเตรียมมาสอนซึ่งบางทีพวกหนูก็จดไม่ทัน ครูให้ตอบคำถามระหว่างเรียนบ้างคะ

(นักเรียน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนเป็นผู้ฟังการบรรยายจากครูผู้สอนผ่านDLTV ได้ทำใบงานหลังจากฟังการบรรยาย

(นักเรียน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนฟังการบรรยายจากครู และได้ทำแบบฝึกหัดท้าย
บทเรียนส่งท้ายคาบ

(นักเรียน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...นักเรียนเป็นผู้ฟังการบรรยายจากครูผู้สอนผ่านDLTV ได้ทำใบงาน
หลังจากฟังการบรรยาย

(นักเรียน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ครูสอนโดยใช้สไลด์ PowerPoint มาสอนบรรยาย นักเรียนนั่งฟัง
และจดบันทึกตามสิ่งที่ครูสอนและทำแบบฝึกหัดส่งท้ายคาบ

(นักเรียน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

สรุปได้ว่า ในมุมมองของนักเรียนด้านผู้เรียน ชอบการเรียนรู้เป็นกลุ่มและมีบทบาท ในการ
เรียนรู้โดยมีการรับฟังการบรรยายจากครูเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน มีโอกาสใน
การลงมือทำและปฏิบัติต่อเนื้อหาที่เรียนรู้น้อย อย่างไรก็ตาม ยังมีการจดบันทึกเนื้อหา และทำ
แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ด้านที่ 3 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา พบว่า นักเรียนเป็น
ผู้รับฟังการบรรยายจากครูผู้สอน ขาดการลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ไม่เข้าใจการเงิน
ธนาคารและการกู้ยืม ผลกระทบความเสี่ยงทางการเงินที่มาในรูปแบบต่างๆ ดังรายละเอียดจากการ
สัมภาษณ์นักเรียนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...เคยเรียนเรื่องการออมเงิน แต่ไม่เคยเรียนเรื่องสินเชื่อเลยค่ะ ไม่รู้ว่
การกู้เงินมีข้อดี-ข้อเสียอะไรบ้าง

(นักเรียน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...อยากให้ครู สอนเรื่องดอกเบี้ยและการคำนวณเงินกู้ให้เข้าใจง่ายขึ้น
ผ่านเกมหรือสถานการณ์จำลอง ครูจะสอนในเรื่องที่จำเป็นต้องรู้จักเท่านั้น
ทำให้ไม่มีเวลาในการมานั่งย่ำเกี่ยวกับเรื่องของดอกเบี้ยและการคำนวณ
เงินกู้ เนื่องจากเนื้อหาเยอะ

(นักเรียน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...อยากเรียนเรื่อง การใช้แอปพลิเคชันธนาคารและ e-Wallet อย่าง
ปลอดภัย

(นักเรียน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...อยากเรียนเรื่อง การลงทุนเบื้องต้น และวิธีสร้างรายได้แบบง่ายๆ
อยากให้ครูพาออกไปเรียนนอกห้องเรียน ไปดูของจริง เพราะวิชาสังคมเป็นวิชาที่
เน้นการท่องจำ จึงเกิดความเบื่อเรียนในชั้นเรียน

(นักเรียน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ยังไม่เข้าใจว่าทำไมการกู้เงินต้องเสียดอกเบี้ย

(นักเรียน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...คิดว่าธนาคารมีหน้าที่รับฝากเงิน - ถอนเงิน ไม่รู้ว่า
ธนาคารมีหน้าที่อะไรอีก

(นักเรียน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...เนื้อหายังไม่ค่อย มีการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี เช่น การใช้
Mobile Banking

(นักเรียน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ไม่น่าสนใจ เพราะบางเรื่องเป็นแนวทฤษฎีมากเกินไป และไม่มี
ตัวอย่างให้เห็นได้ชัด

(นักเรียน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

สรุปได้ว่า ในมุมมองนักเรียนด้านสื่อการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่สนใจการเรียนรู้เรื่องการเงิน แต่เนื้อหาเน้นทฤษฎีมากเกินไปต้องการให้มีการฝึกปฏิบัติมากขึ้น มีตัวอย่างสถานการณ์ให้เนื้อหาทันสมัยกว่าเดิมหัวข้อที่เด็กสนใจมากที่สุดคือ การออมเงิน การลงทุน และการใช้เงินในชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องการให้มีการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเงิน เช่น Mobile Banking และ e-Wallet มากขึ้น

ด้านที่ 4 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนรับทราบข้อมูลจากหนังสือเรียน จากสื่อสังคมออนไลน์จากช่องทาง, Google, Facebook, YouTube, Instagram, TikTok และ X จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...รู้ข้อมูลการเงิน ธนาคารและการกู้ยืมจากหนังสือเรียน และสื่อ
ออนไลน์ เช่น YouTube, X, TikTok

(นักเรียน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...รู้ข้อมูลการเงิน ธนาคารและการกู้ยืมจากสื่อนำเสนอ
PowerPoint ของครู ประกอบกับหนังสือเรียน

(นักเรียน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...รู้ข้อมูลจากในห้องเรียน หนังสือเรียน และโฆษณาตามข่าว
โทรทัศน์

(นักเรียน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...รู้ข้อมูลจากคุณครู ละเห็นผ่าน ๆ ใน TikTok

(นักเรียน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...เห็นข้อมูลในเฟสบุ๊ก และตามช่องทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

(นักเรียน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...รู้ข้อมูลจากในห้องเรียน หนังสือเรียน และโฆษณาตามข่าว
โทรทัศน์

(นักเรียน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ทราบข้อมูลจากคุณครู และในห้องเรียน

(นักเรียน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...หนูเห็นเรื่องพวกนี้ทาง TikTok ค่ะ

(นักเรียน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

สรุปได้ว่า ในมุมมองนักเรียนด้านสื่อการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน
ธนาคารและการกู้ยืมจากหนังสือเรียนเป็นหลัก และใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อรับทราบปัญหาและข้อมูล
เพิ่มเติม เช่น Google, Facebook, YouTube, Instagram, TikTok และ X

ด้านที่ 5 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านวิธีการจัดการเรียนรู้

พบว่า นักเรียนเป็นผู้รับฟังการบรรยายจากครูผู้สอน ขาดการลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาในสถานการณ์
จริง ไม่เข้าใจการเงิน ธนาคารและการกู้ยืม ผลกระทบ ความเสี่ยงทางการเงินที่มาในรูปแบบต่างๆ
ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูชวนนักเรียนคุยเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างความเสี่ยงทางการเงิน
ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาแสดงวิธีแก้ปัญหา สรุปแนวทางการรับมือ
หรือแนวทางการแก้ปัญหาเมื่อเจอความเสี่ยงทางการเงิน

(นักเรียน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ครูยกตัวอย่างบทบาทหน้าที่ของธนาคาร จัดกิจกรรมให้ทดลอง
เป็นผู้ประกอบการ เป็นผู้ใช้บริการธนาคาร

(นักเรียน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ครูจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มย่อยแนวทางแก้ปัญหาเมื่อเจอความ
เสี่ยงทางการเงิน

(นักเรียน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ครูอธิบายเนื้อหา และให้ดูวิดีโอคลิป หลังจากนั้นครูให้นักเรียน
ตอบคำถามลงในใบงาน

(นักเรียน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...ครูบรรยายเนื้อหา และให้นักเรียนตอบคำถาม

(นักเรียน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ครูมีสื่อ PowerPoint สอน และให้นักเรียนทำใบงานส่งท้าย
คาบเรียน

(นักเรียน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...ครูบรรยายเนื้อหา และให้นักเรียนตอบคำถาม

(นักเรียน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ครูสอนแบบบรรยาย และมีการยกตัวอย่างปัญหาในชีวิตจริง

มาสอน

(นักเรียน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

สรุปได้ว่า ในมุมมองนักเรียนด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคาดหวังให้ครู สร้างการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ โดยเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มากขึ้น เช่น การให้นักเรียนมีบทบาทสมมติในการแก้ปัญหาความเสี่ยงทางการเงินและการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ นักเรียน ยังต้องการให้ครูพาทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ด้านที่ 6 สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในด้านการวัดและประเมินผล
พบว่า นักเรียนได้ทำแบบทดสอบหลังเรียน มีการใบงานระหว่างเรียน มีการเรียก ตอบคำถามเป็นรายบุคคล มีกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนต้องการให้มีการวัดผลที่มาพร้อมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน เช่น การเล่นเกมส์ เกมส์ตอบคำถามชิงรางวัล การเขียนข้อความสรุป การนำเสนอหน้าชั้นเรียน ข้อสอบเป็นแบบอัตนัย ใช้คำถามปลายเปิด ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ดังนี้

...ครูสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล อยากให้มีการวัดผลรูปแบบ
หลากหลาย เช่น มีข้อสอบอัตนัย เป็นคำถามปลายเปิด และมีการเล่นเกมส์
ตอบคำถาม

(นักเรียน 1, โรงเรียน A, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...ได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่น

(นักเรียน 2, โรงเรียน B, ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2567)

...มีการสอบเก็บคะแนนท้ายบทเรียน ครูซักถามระหว่างการเรียน

การสอน

(นักเรียน 3, โรงเรียน C, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...มีการสอบเก็บคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียน ระหว่างการเรียนมี

การทำใบงาน

(นักเรียน 4, โรงเรียน D, ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2567)

...หลังจากเรียนเสร็จ ครูให้ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

(นักเรียน 5, โรงเรียน E, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...มีการทำใบงานระหว่างที่เรียน และมีแบบฝึกหัดให้ทำตอนท้าย
บทเรียน

(นักเรียน 6, โรงเรียน F, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2567)

...หลังจากเรียนเสร็จ ครูให้ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

(นักเรียน 7, โรงเรียน G, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

...ได้ทำใบงาน และแบบฝึกหัดระหว่างที่เรียน

(นักเรียน 8, โรงเรียน H, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2567)

สรุปได้ว่า ในมุมมองนักเรียนด้านการวัดและการประเมินผล นักเรียนได้รับการวัดผล ผ่าน
หลากหลายวิธี เช่น การทำแบบทดสอบหลังเรียน การทำใบงานระหว่างเรียน การเรียกตอบคำถาม
เป็นรายบุคคล และการมีกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนต้องการให้มีการวัดผลพร้อมกับกิจกรรมการเรียน การ
สอน เช่น การเล่นเกมสลับคำถามชิงรางวัล การเขียนข้อความสรุป และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
นอกจากนี้ยังมีการวัดผลผ่านการทำข้อสอบแบบอัตนัย การใช้คำถามปลายเปิด เป็นต้น

ตาราง 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ประเด็นการสัมภาษณ์	สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้	ปัญหากิจกรรมการเรียนรู้
ด้านครูผู้สอน	ครูมีความตั้งใจในการสอน ใช้การบรรยายประกอบสื่อ PowerPoint และให้ใบงานนักเรียนทำบ้าง มีการตั้งคำถามในชั้นเรียน แต่ยังไม่เน้นกิจกรรมเชิงปฏิบัติหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง	บทบาทของครูผู้สอนในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นผู้บรรยาย ขาดการเรียนรู้ปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ขาดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ เช่น การแก้ปัญหา การทำงานกลุ่ม และการสื่อสารในชีวิตจริง
ด้านผู้เรียน	ผู้เรียนส่วนใหญ่นั่งฟัง บันทึกเนื้อหาตามที่ครูสอน และทำใบงานเมื่อได้รับมอบหมาย บางส่วนมีส่วนร่วมในการตอบคำถามหรือกิจกรรมกลุ่ม แต่ยังไม่ขาดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและยังไม่กล้าแสดงออกทางความคิด	นักเรียนบางคนขาดความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากกิจกรรมไม่กระตุ้นให้คิดและไม่มี การเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน
ด้านเนื้อหา	เนื้อหาที่ใช้สอนครอบคลุมเรื่องพื้นฐานทางการเงิน เช่น รายรับ รายจ่าย การออม ธนาคาร และการกู้ยืม มีเนื้อหาที่น่าสนใจแต่บางเรื่องยังยากเกินไป เช่น การคำนวณดอกเบี้ย หรือภัยทางการเงิน	เนื้อหาค่อนข้างน้อยสถานการณ์ไม่ทันกับการเงินในปัจจุบัน เนื้อหาบางส่วนยากเกินไปสำหรับวัยประถมโดยเฉพาะเรื่องดอกเบี้ย สินเชื่อ และการวางแผนการเงินระยะยาว ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจลึกซึ้ง
ด้านสื่อการเรียนรู้	สื่อที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นสื่อสำเร็จรูป เช่น หนังสือเรียน สไลด์ และวิดีโอ จาก YouTube ยังไม่มีการใช้สื่อที่	สื่อการเรียนรู้ยังไม่น่าสนใจ ขาดความหลากหลาย และไม่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนยุค

	นักเรียนสามารถจับต้องได้ หรือมีสื่อที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตเอง เช่น แบบจำลองหรือเกม	ดิจิทัล เช่น เกมการเงิน บอร์ดเกม หรือแบบจำลองสถานการณ์
ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมกลุ่มบ้าง แต่ไม่เป็นระบบ และยังไม่ใช้การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างแท้จริง ไม่ได้ออกแบบการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน	เน้นการบรรยายเป็น มีเสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน ขาดการเชื่อมโยงเนื้อหาเหตุการณ์ ในปัจจุบัน เน้นทฤษฎีขาดทักษะ ครูยังไม่ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อย่างแท้จริง ผู้เรียนจึงขาดโอกาสในการคิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
ด้านการวัดและประเมินผล	การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบปลายบท ใบงาน และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ยังไม่มีการประเมินจากชิ้นงานที่หลากหลาย หรือการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถในชีวิตจริง	การประเมินยังไม่หลากหลายและไม่สะท้อนทักษะทางการเงินจริง เช่น การตัดสินใจ การวางแผน การเลือกแหล่งเงินทุน หรือการรู้เท่าทันภัยทางการเงิน เป็นการวัดและประเมินผลจากชิ้นงาน ไม่ได้ประเมินตามทักษะที่พึงมีแก่นักเรียน และกิจกรรมหลังการเรียนรู้

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงินธนาคารและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้ ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการบรรยายประกอบสื่อ PowerPoint และใบงาน มีการตั้งคำถามระหว่างเรียนเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนยังไม่หลากหลาย ขาดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา หรือการลงมือปฏิบัติจริงของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนบางคนรู้สึกเบื่อหรือไม่เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจน ปัญหาที่พบ คือการสอนยังเน้นครูเป็นศูนย์กลาง

มากเกินไป ไม่มีการใช้สื่อที่หลากหลาย หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ด้านผู้เรียนส่วนใหญ่รับบทบาทผู้ฟัง โดยจดเนื้อหาและทำใบงานตามที่ครูสอน มีบางส่วนที่สามารถตอบคำถามหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มได้บ้าง อย่างไรก็ตาม นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจ ขาดการแสดงออกทางความคิด และไม่กล้าตั้งคำถามเมื่อไม่เข้าใจ ส่งผลให้ความเข้าใจในเนื้อหาบางเรื่องไม่ลึกซึ้ง ปัญหาที่พบ คือผู้เรียนไม่มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง ไม่มีการเชื่อมโยงเนื้อหากับชีวิตประจำวัน และกิจกรรมในชั้นเรียนไม่ดึงดูดหรือกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนอย่างเพียงพอ ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมหัวข้อสำคัญ เช่น รายรับ รายจ่าย การออม หน้าที่ของธนาคาร และการกู้ยืม ซึ่งถือว่าเป็นสาระสำคัญของความฉลาดรู้ทางการเงิน แต่เนื้อหาบางส่วนโดยเฉพาะเรื่องดอกเบี้ย การคำนวณ หรือสินเชื่อ ยังคงมีความซับซ้อนเกินไปสำหรับนักเรียนระดับประถมต้น ทำให้เข้าใจยากและไม่สามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองได้ ปัญหาที่พบคือเนื้อหาบางเรื่องมีความยากและไกลตัวเกินไปสำหรับวัยเรียน และขาดการยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวนักเรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นสื่อพื้นฐาน เช่น หนังสือเรียน สไลด์ ประกอบการสอน และวิดีโอจาก YouTube โดยขาดการใช้สื่อที่นักเรียนสามารถจับต้องได้หรือมีส่วนร่วมในการผลิต เช่น บอร์ดเกม บัตรคำ หรือแบบจำลองธนาคาร ส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและไม่รู้สึกสนุกสนานในการเรียน ปัญหาที่พบ คือสื่อไม่หลากหลาย ขาดความน่าสนใจ ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างคงเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาจากครูสู่ผู้เรียน โดยมีการใช้ใบงานและกิจกรรมกลุ่มเพียงบางช่วงเวลา ยังไม่นำกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) หรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาใช้อย่างจริงจัง ปัญหาที่พบ คือขาดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผลการวัดผลส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบท้ายบท ใบงาน และการสังเกตการมีส่วนร่วมในห้องเรียน ซึ่งยังไม่สะท้อนทักษะความเข้าใจและความสามารถทางการเงินในชีวิตจริงของผู้เรียน เช่น การวางแผนทางการเงิน การจัดการปัญหา หรือการตัดสินใจทางการเงิน ปัญหาที่พบ คือการประเมินยังไม่หลากหลาย และขาดเครื่องมือที่ใช้ประเมินทักษะทางการเงินในเชิงประจักษ์หรือเชิงปฏิบัติจริง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลกครบถ้วนแล้ว จึงนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมากำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ตามวิธีดำเนินการวิจัย โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการ และการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ความคิด และการตั้งคำถาม ทั้งนี้ การโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน จะช่วยเสริมการเรียนรู้ มากกว่าการนั่งเรียนรู้เนื้อหาเพียงอย่างเดียว และเมื่อนักเรียนทำงานเป็นกลุ่มก็จะช่วยส่งเสริมให้มีส่วนร่วมกับแนวคิดใหม่ ๆ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อที่จะช่วยเสริมทักษะและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาผนวกเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นกระตุ้นด้วยสถานการณ์** ผู้เรียนได้รับสถานการณ์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เพื่อกระตุ้นความสนใจและความอยากรู้อยากเห็น อันนำไปสู่การตั้งคำถามและแสวงหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา
2. **ขั้นระดมความคิด** นักเรียนร่วมกันอภิปราย แยกแยะข้อมูล สืบรวจข้อเท็จจริง วิเคราะห์องค์ประกอบของปัญหา และตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา
3. **ขั้นค้นคว้าและลงมือปฏิบัติ** นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และลงมือปฏิบัติ

ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม และการกลั่นกรองข้อมูลอย่างมี วิจารณ์ญาณ

4. **ขั้นสังเคราะห์ข้อมูล** นักเรียนจัดระเบียบข้อมูลและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาอย่าง หลากหลาย โดยอ้างอิงจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
5. **ขั้นนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา** นักเรียนนำข้อมูลที่สังเคราะห์มาใช้ในการจำลอง สถานการณ์จริง หรือนำเสนอผลลัพธ์ต่อเพื่อนร่วมชั้นหรือครูผู้สอน
6. **ขั้นประเมินผลและสรุปบทเรียน** นักเรียนร่วมกันอภิปราย สะท้อนผลการเรียนรู้ และสรุป บทเรียนที่ได้รับจากการแก้ปัญหาในกิจกรรม

ผู้วิจัยจึงได้ผนวกความคิดตามลำดับขั้นตอนข้างต้นเข้ากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน 6 ขั้นตอน เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาคู่มือกิจกรรมการจัดการโดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก 5 กิจกรรม ดังนี้

ภาพที่ 6 คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมนักวางแผนการเงินตัวน้อย เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้พื้นฐานของการวางแผนการใช้เงิน โดยจำลองสถานการณ์รายรับ-รายจ่ายรายวัน ผ่านการตั้งงบประมาณจำลอง และฝึกตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อให้มีเงินเหลือเก็บ ฝึกแยก “ความจำเป็น” กับ “ความต้องการ” และเน้นการรู้จักออมเงินอย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา:

1. ครูเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามกระตุ้นความคิด
 - "ถ้านักเรียนได้รับเงิน 500 บาท คุณจะใช้จ่ายอย่างไร?"
 - "หากใช้หมดภายในวันเดียวจะเกิดผลกระทบอย่างไร?"
2. ครูแจก "เงินสมมติ" ให้นักเรียนคนละ 500 บาท
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีใช้เงินของตนเอง
4. ครูตั้งปัญหาว่า “ถ้านักเรียนมีเงินจำกัด แต่มีความต้องการมากมาย นักเรียนจะวางแผนใช้เงินอย่างไร?”

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด:

5. นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงิน เช่น
 - การใช้เงินโดยไม่วางแผนอาจส่งผลให้ไม่มีเงินเหลือเก็บ
 - ควรแบ่งเงินเป็นส่วนๆ หรือใช้ทั้งหมดในครั้งเดียว?
6. นักเรียนตั้งคำถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้จ่ายและการออม

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา:

7. ครูแจก ใบงาน "แผนงบประมาณของฉัน" ให้นักเรียน
8. นักเรียนแบ่งเงินเป็น 3 ส่วน:
 - ค่าใช้จ่ายจำเป็น (อาหาร ของใช้จำเป็น)
 - ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (ขนม ของเล่น)
 - เงินออม
9. นักเรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อดีของการออมเงิน จากใบงานและตัวอย่างที่ครูให้
10. นักเรียนค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ วิธีการออมเงินที่ปลอดภัย เช่น
 - การเก็บเงินในกระปุกออมสิน
 - การฝากเงินกับธนาคาร

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล:

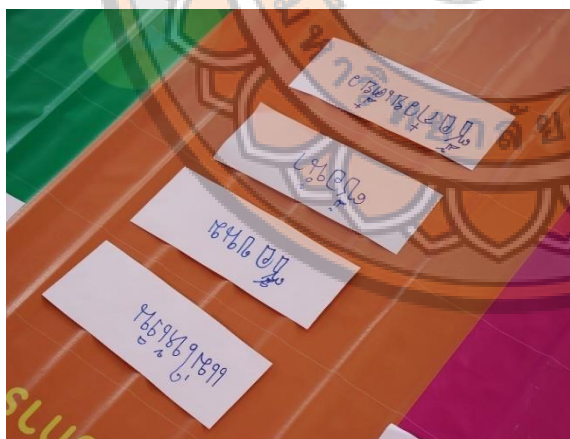
11. นักเรียนจับกลุ่ม อภิปรายแนวทางการใช้เงินที่ดีที่สุด
12. นักเรียนร่วมกันตัดสินใจและสร้างแผนงบประมาณของกลุ่ม
13. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางการใช้เงินของตนเอง
14. ครูให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารเงินที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 ชี้นำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา:

15. แต่ละกลุ่มสรุปแผนที่ดีที่สุด และอธิบายเหตุผลในการเลือก
16. นักเรียนอภิปรายว่าแผนของใครเหมาะสมที่สุด และเพราะเหตุใด
17. ครูอธิบายหลักการ “ออมก่อนใช้” และ “ใช้เงินอย่างมีสติ”

ขั้นที่ 6 ชี้นำประเมินผล:

18. นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง
 - อะไรคือข้อดีของการวางแผนการใช้เงิน?
 - เราควรทำอย่างไรถ้าเงินไม่พอใช้?
19. ครูเสริมแนวคิด “การใช้เงินอย่างมีเหตุผล และการออมเงินเพื่ออนาคต”

ภาพที่ 7 แสดงกิจกรรม วางแผนการใช้เงิน โดยจำลองสถานการณ์รายรับ-รายจ่าย

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมธนาคารจำลอง กิจกรรมที่นักเรียนสวมบทบาทเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคาร ผู้ใช้บริการ และผู้จัดการ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของธนาคาร ประเภทบัญชี การออมเงิน การฝาก-ถอน การทำธุรกรรมเบื้องต้น โดยฝึกผ่านสถานการณ์จำลองธนาคารในห้องเรียน

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา:

1. ครูเล่าเรื่องยกตัวอย่างสถานการณ์ "น้องเมฆอยากเก็บเงินซื้อจักรยาน แต่ไม่รู้จะเก็บไว้ที่ไหนดี และได้ยินมาว่าธนาคารอาจให้ดอกเบี้ยด้วย!" จากนั้นตั้งคำถามว่า:

- "ถ้าเราอยากออมเงิน หรือกู้เงิน เราควรไปที่ไหน?"
- "ธนาคารมีบริการอะไรบ้าง?"

2. ครูแนะนำบทบาทของธนาคาร เช่น การออม การกู้เงิน และการให้บริการทางการเงิน

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด:

3. นักเรียนร่วมกันตั้งประเด็นคำถาม เช่น:

- เราจะเปิดบัญชีธนาคารได้อย่างไร?
- ถ้าต้องการกู้เงินเพื่อเหตุจำเป็น จะต้องทำอะไร?

4. ให้นักเรียนแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม

- กลุ่มที่ 1: พนักงานธนาคาร (ทำหน้าที่ให้บริการลูกค้า)
- กลุ่มที่ 2: ลูกค้า (นำเงินมาฝาก-ถอน หรือขอกู้เงิน)

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา:

5. นักเรียนค้นคว้าจากสื่อและข้อมูลของครู เช่น:

- ประเภทบัญชีเงินฝาก / แบบฟอร์มการฝาก-ถอน
- การกู้ยืมเงินและอัตราดอกเบี้ย
- บทบาทของธนาคารและพนักงานขั้นที่

4 สังเคราะห์ข้อมูล:

- 6. นักเรียนแบ่งกลุ่ม และ เล่นบทบาทสมมติเป็นพนักงานธนาคารและลูกค้า
- 7. ทำธุรกรรม ฝากเงิน-ถอนเงิน-กู้เงิน

ขั้นที่ 5 ขั้นนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา:

8. นักเรียนสะท้อนความรู้ที่ได้จากการเป็นพนักงานธนาคารและลูกค้า อภิปรายว่าสถานการณ์ใดควรออม / ควรกู้

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล:

- 9. อภิปรายร่วมกันว่า "ธนาคารมีประโยชน์อย่างไรกับชีวิตเรา?"
- 10. ครูสรุปหลักคิดเรื่องการใช้บริการธนาคารอย่างปลอดภัย

ภาพที่ 8 กิจกรรมธนาคารจำลอง

แบบฟอร์มขอสินเชื่อ		เลขที่บัญชี	
ชื่อผู้กู้	_____	วันที่	_____
ที่อยู่	_____	☐ ฝาก	☐ ถอน
หมายเลขโทรศัพท์	_____	จำนวนเงิน	

จำนวนเงินที่ขอกู้	_____	ลายเซ็น	
วัตถุประสงค์ในการกู้	_____		
ลายเซ็น			

ภาพที่ 9 แบบฟอร์มทำธุรกรรม ฝากเงิน-ถอนเงิน-กู้เงิน

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสินเชื่อปลอดภัย นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับ “การกู้ยืมเงิน” ความหมายของดอกเบี้ย ข้อดี-ข้อเสียของการกู้ยืม และฝึกวิเคราะห์สถานการณ์การกู้เงินทั้งแบบเหมาะสมและไม่เหมาะสม เพื่อให้ตระหนักถึงความเสี่ยงและทางเลือกในการจัดการหนี้อย่างปลอดภัย

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา:

1. ครูยกตัวอย่างสถานการณ์ เช่น “คุณแม่ของเมฆต้องการกู้เงินเพื่อส่งลูกเรียน แต่มีเจ้าหน้าที่ธนาคารมาชักชวนให้กู้เงินแบบไม่มีเอกสาร”
2. นักเรียนร่วมกันตั้งคำถาม ว่าควรที่จะกู้ยืมเงินนอกระบบหรือไม่

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด:

- นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์ เช่น: ดอกเบี้ยสูง / ไม่มีหลักฐานสัญญา / กู้ยืมไม่เหมาะกับวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา:

- นักเรียนแบ่งกลุ่มและได้รับบทบาท เช่น
 - ลูกค้า (ต้องการกู้เงินเพื่อการศึกษา ธุรกิจ หรือซื้อของ)
 - พนักงานธนาคาร (อธิบายเงื่อนไขการกู้)
 - ที่ปรึกษาทางการเงิน (ให้คำแนะนำ)
 - เจ้าหนี้ระบบ (แสดงข้อเสนอเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยสูง)

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล:

- นักเรียนทำกิจกรรม อภิปรายและตัดสินใจเลือกแหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัย

ขั้นที่ 5 ขั้นนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา:

- นักเรียนอภิปรายว่า "แหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัยคืออะไร?"
- ครูอธิบายว่า หนี้ดีคือการกู้เพื่อลงทุน หรือเพื่อพัฒนาตนเอง ส่วนหนี้ไม่ดีคือการกู้เงินเพื่อของฟุ่มเฟือย

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล:

- สรุปหลักการ “กู้ยืมอย่างมีความรับผิดชอบ”

ภาพที่ 10 แสดงกิจกรรมสินเชื่อปลอดภัย

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมนักแก้ปัญหาการเงิน นักเรียนได้รับโจทย์ปัญหาทางการเงิน เช่น “มีเงินไม่พอใช้” หรือ “ซื้อของแล้วไม่เหลือเงินเก็บ” แล้วร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ หาทางออก และนำเสนอวิธีการจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมเสนอแนะวิธีป้องกัน

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา:

1. ครูเปิดหนังสือ “เงินดีดลื้อ | เพราะความสุข ไม่ควรทำให้ใครต้องเป็นหนี้!”

(<https://www.youtube.com/watch?v=VuGMusoE5tU&t=301s>) เพื่อเรียกความสนใจจากผู้เรียน จากนั้น ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ และสอบถามถึงความรู้และเข้าใจของการกู้ยืม

2. ตั้งคำถามให้ผู้เรียนอีกครั้งว่า “ควรเลือกกู้เงินจากแหล่งไหนที่จะปลอดภัย?”

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด:

3. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน
4. แจก “สถานการณ์การเงิน” ให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา:

5. ให้นักเรียน ศึกษาทางเลือก เช่น
 - ออมเงินก่อนซื้อ
 - กู้เงินจากธนาคาร
 - ขอกู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบ

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล:

6. แต่ละกลุ่ม อภิปรายข้อดี-ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก

ขั้นที่ 5 ขนนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา:

7. นำเสนอวิธีแก้ปัญหาต่อชั้นเรียน

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล:

8. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปและอภิปรายผลหลักการ การบริหารเงินที่ดี

ภาพที่ 11 แสดงกิจกรรมนักแก้ปัญหาการเงิน

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมจับผิดการเงิน นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับ ความเสี่ยงทางการเงิน ที่เกิดจากพฤติกรรม เช่น การใช้จ่ายเกินตัว การกู้เงินโดยไม่วางแผน การซื้อของออนไลน์อย่างไม่ตรวจสอบ การตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางการเงิน ฯลฯ ผ่านสถานการณ์จำลองและการแก้ปัญหาเชิงวิเคราะห์

ขั้นที่ 1 ขั้นสนใจปัญหา:

1. ครูนำเสนอ เหตุการณ์จำลองภัยทางการเงิน เช่น
 - การถูกหลอกให้โอนเงินผ่าน SMS ปลอม
 - การซื้อของออนไลน์แล้วไม่ได้รับสินค้า
2. ครูตั้งคำถามกับนักเรียนว่า "ถ้าเกิดเหตุการณ์แบบนี้กับนักเรียนหรือคนในครอบครัว นักเรียนจะอย่างไร?"
3. ให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามถึงประเด็นการหลอกลวงทางการเงิน เช่น "เขาหลอกเราได้อย่างไร?", "เราจะป้องกันได้ยังไง?"

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมความคิด:

4. นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาที่พบจากสถานการณ์ เช่น
 - การให้ข้อมูลส่วนตัวกับคนแปลกหน้า
 - การไม่ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผู้ขาย/เว็บไซต์

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา:

5. นักเรียนค้นคว้าหรือรับข้อมูลจากสื่อของครูเกี่ยวกับ
 - รูปแบบของภัยทางการเงินในชีวิตประจำวัน
 - พฤติกรรมที่เสี่ยง เช่น กดลิงก์จากข้อความแปลก ๆ
 - วิธีสังเกตเว็บไซต์/ร้านค้าที่ปลอดภัย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล:

6. นักเรียนทำงานกลุ่ม อภิปรายแนวทางการป้องกันภัยทางการเงิน

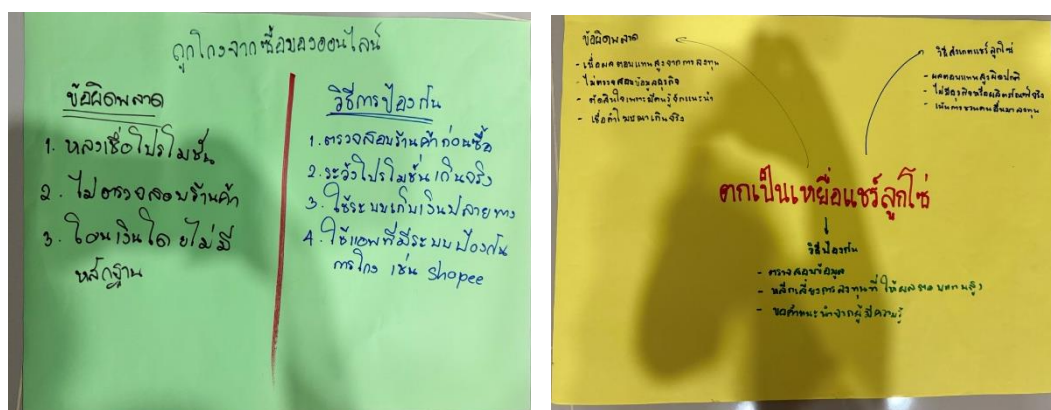
ขั้นที่ 5 ขนนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหา:

7. นักเรียนทำงานกลุ่ม อภิปรายแนวทางการป้องกันภัยทางการเงิน
สร้างโปสเตอร์หรือแผ่นพับหัวข้อ “รู้ทันภัยทางการเงิน”
8. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล:

9. ครูและนักเรียนสรุปแนวคิดหลัก เช่น “ตั้งสติ ตรวจสอบ และไม่รีบโอน

ภาพ 12 กิจกรรมจับผิดการเงิน

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

ผู้วิจัยได้สรุปผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการ และการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ออกเป็น 3 ด้านตามแนวทางการวัดความฉลาดรู้ทางการเงินตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนี้

1) ด้านความรู้ทางการเงิน 2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และ 3) ด้านเจตคติทางการเงิน

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมนักวางแผนการเงินตัวน้อย

พบว่า กิจกรรม “นักวางแผนการเงินตัวน้อย” ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง และการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงระบบ นักเรียน มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการ แบ่งหน้าที่และรับผิดชอบในงานของตนเองอย่างเหมาะสม กิจกรรมยังส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการ สื่อสาร โดยแบ่งหน้าที่ในการนำเสนอเนื้อหาภายในกลุ่ม นักเรียนมีความกล้าแสดงออกทางความคิด กล้าถามและตอบคำถามกับเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างตรงประเด็น และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)

จากการดำเนินกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถเข้าใจและอธิบายความแตกต่างระหว่าง ค่าใช้จ่ายจำเป็น และ ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ได้อย่างถูกต้อง สามารถแจกแจงรายการที่จำเป็นต่อ

ชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร ของใช้จำเป็น และรายการที่ไม่จำเป็นเร่งด่วน เช่น ขนม ของเล่น รวมถึงสามารถอธิบายหลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับ “การออมเงิน” ได้ นอกจากนี้ นักเรียนได้เรียนรู้แนวคิดสำคัญ เช่น “ออมก่อนใช้” และ “การมีเงินสำรองในกรณีฉุกเฉิน” รวมถึงเข้าใจทางเลือกในการออม เช่น การใช้กระปุกออมสิน หรือการฝากเงินในธนาคาร ความรู้เหล่านี้เกิดจากกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูล ใบงาน และการอภิปรายในกลุ่ม ซึ่งส่งเสริมความเข้าใจทางการเงินในบริบทของเด็ก ประถมศึกษาอย่างเหมาะสม

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior)

นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวก โดยเฉพาะในช่วงกิจกรรมที่ต้องกำหนดแผนการใช้จ่าย นักเรียนเลือกที่จะ จัดสรรเงินไว้สำหรับการออม อย่างน้อย 1 ใน 3 ของงบประมาณที่ได้รับในกิจกรรม แม้จะมีความต้องการใช้จ่ายด้านอื่นก็ตาม นอกจากนี้ นักเรียนได้ฝึกฝนการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาและอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้เงินอย่างมีวินัย เช่น มีการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะใช้จ่าย การวางแผนล่วงหน้า และการหาวิธีประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการเริ่มต้นวางรากฐานทางการเงินที่ดี

ด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude)

กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการใช้จ่ายเงินและการออมเงิน โดยนักเรียนแสดงความเข้าใจว่า "การออมเงินเป็นสิ่งสำคัญเพื่ออนาคต" และ "การวางแผนก่อนใช้จ่ายจะช่วยป้องกันปัญหาเงินไม่พอใช้" เจตคติเหล่านี้เกิดจากกระบวนการตั้งคำถามเชิงสะท้อน (Reflection) ในช่วงสุดท้ายของกิจกรรม ที่ให้นักเรียนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของตนเอง บางกลุ่มนักเรียนให้ความเห็นว่า หากตนเองใช้เงินหมดไปกับของเล่นหรือขนม จะไม่มีเงินเหลือสำหรับสิ่งจำเป็นในวันถัดไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและเจตคติที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

วันที่	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	เงินคงเหลือ
16 มิ.ย. 67	ซื้อผลไม้	40		
	ซื้อนม		10	30
	ซื้อไข่ไก่		5	25
	ซื้อข้าวคั่ว		5	20
			10	10
	รวม	40	30	10

ภาพที่ 13 การบันทึกรายรับ - รายจ่ายของนักเรียน

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมธนาคารจำลอง

พบว่า กิจกรรม “ธนาคารจำลอง” พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจ และเข้าใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับธนาคารได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านการออมและการใช้บริการทางการเงินที่ปลอดภัย นักเรียนเข้าใจระบบการเงินเบื้องต้นในลักษณะบูรณาการ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับการใช้ชีวิตประจำวัน นักเรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)

นักเรียนสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า ธนาคารเป็นสถานที่ให้บริการด้านการเงิน เช่น การฝากเงิน การออม การถอนเงิน และการให้สินเชื่อ นักเรียนเข้าใจประเภทของบัญชีเงินฝาก ได้แก่ บัญชีออมทรัพย์ และบัญชีกระแสรายวัน นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถ จำแนกประเภทของบัญชีเงินฝากได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ บัญชีออมทรัพย์ และบัญชีกระแสรายวัน โดยสามารถอธิบายลักษณะของแต่ละประเภท และยกตัวอย่างการใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับวัย พร้อมทั้งสามารถเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของการออมเงินกับการกู้ยืมเงินได้การตั้งคำถาม ทำให้นักเรียนเกิดความสงสัย และมีแรงจูงใจในการค้นคว้า ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้แบบมีความหมาย และเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเอง

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior)

นักเรียนได้พัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินธุรกรรมทางการเงิน เช่น การกรอกแบบฟอร์มการฝาก-ถอน การจำลองขั้นตอนการให้บริการลูกค้า รวมทั้งฝึกการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้เบื้องต้น ในบทบาทของพนักงานธนาคารนักเรียนสามารถสื่อสารข้อมูลกับลูกค้าโดยสามารถอธิบาย

ขั้นตอนหรือเงื่อนไขของธนาคารต่อเพื่อนได้อย่างมีความมั่นใจและถูกต้อง และในบทบาทของลูกค้านักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกบริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของตน

ด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude)

จากการดำเนินกิจกรรมธนาคารจำลอง นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสกระบวนการทำงานของธนาคารผ่านบทบาทสมมติที่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและเจตคติทางการเงิน โดยเฉพาะในประเด็นความรับผิดชอบทางการเงิน นักเรียนบางส่วนที่เคยมีความเข้าใจว่า “การกู้เงินเป็นเรื่องง่าย” ได้ปรับเปลี่ยนมุมมองหลังจากผ่านสถานการณ์จำลอง เช่น การกรอกแบบฟอร์มขอกู้เงิน การคำนวณดอกเบี้ย และการอธิบายถึงภาระในการชำระหนี้ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจใหม่ว่า การกู้เงินจำเป็นต้องมีเหตุผล และมีภาระผูกพันที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการสวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง นอกจากนี้นักเรียนยังแสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการออมเงิน โดยให้เหตุผลว่าการออมช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคต และป้องกันปัญหาทางการเงินเมื่อต้องการใช้จ่ายในกรณีจำเป็น ความเข้าใจนี้เกิดจากการได้เปรียบเทียบระหว่างการฝากเงินและการกู้เงินในระหว่างกิจกรรม ซึ่งส่งเสริมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการใช้บริการธนาคารอย่างมีเหตุผลและปลอดภัย

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสินเชื่อปลอดภัย

พบว่า กิจกรรม “สินเชื่อปลอดภัย” ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการเงินผ่านสถานการณ์จริงและการลงมือปฏิบัติ นักเรียนสามารถอธิบายแนวคิดเรื่องสินเชื่ออย่างเข้าใจ มีพฤติกรรมตัดสินใจที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจทางการเงินอย่างมีความรับผิดชอบ และเลือกแหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัย เหมาะสมกับสถานการณ์ นักเรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)

จากกิจกรรม “สินเชื่อปลอดภัย” นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับความหมายของ สินเชื่อ และดอกเบี้ย ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เช่น กรณีที่มีเจ้านั่นนอกระบบเสนอเงินกู้โดยไม่ต้องมีเอกสาร ซึ่งเป็นสถานการณ์จำลองที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการสวมบทบาทในกลุ่มย่อย ได้แก่ 1) ลูกค้านี้ต้องการกู้เงินเพื่อลงทุนในด้านต่าง ๆ 2) พนักงานธนาคาร ที่อธิบายเงื่อนไขการกู้ยืมเงิน 3) ที่ปรึกษาทางการเงิน ที่ให้คำแนะนำแก่ลูกค้า 4) เจ้านั่นนอกระบบ ที่

เสนอเงินกู้แบบไม่มีสัญญาแต่คิดดอกเบี้ยสูง กระบวนการนี้ทำให้นักเรียนสามารถ อธิบายความหมายของสินเชื่อและดอกเบี้ยได้อย่างเข้าใจ โดยสามารถอธิบายได้ว่า “ดอกเบี้ยคือค่าตอบแทนที่ผู้กู้ต้องจ่ายเพิ่มเติมจากเงินต้น” และสามารถแยกแยะลักษณะของ สินเชื่อจากธนาคาร ที่มีความปลอดภัย มีเงื่อนไขชัดเจน มีสัญญาและดอกเบี้ยตามกฎหมาย กับ เงินกู้นอกระบบ ซึ่งมีความเสี่ยงสูง ไม่มีหลักฐานสัญญา และมักคิดดอกเบี้ยเกินจริง ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของการกู้ยืมจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล โดยระบุความปลอดภัยของแหล่งกู้เงินเป็นเกณฑ์หลัก และเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์ชีวิตจริง

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior)

จากกิจกรรม “สินเชื่อปลอดภัย” นักเรียนได้ทำกิจกรรมทางการเงินผ่านการฝึกวิเคราะห์สถานการณ์การกู้ยืมเงิน ที่ครูนำเสนอในรูปแบบปัญหาหรือสถานการณ์จำลองทางการเงิน นักเรียนได้รับบทบาทแตกต่างกัน ได้แก่ ลูกค้านที่ต้องการเงินกู้ พนักงานธนาคาร ที่ปรึกษาทางการเงิน และเจ้าหนี้ระบบ เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการตัดสินใจและเปรียบเทียบแหล่งเงินกู้ที่เหมาะสม ในกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มแสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับ เช่น อัตราดอกเบี้ย เงื่อนไขการชำระคืน และความเสี่ยงจากการไม่มีหลักฐานสัญญา มาประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล หลายกลุ่มอภิปรายถึงข้อดีของการกู้ผ่านธนาคาร แม้จะมีขั้นตอนมากกว่า เช่น ต้องกรอกแบบฟอร์ม และมีเอกสารรับรองรายได้ แต่มีความปลอดภัยในระยะยาวมากกว่าการกู้จากเจ้าหนี้นอกระบบ จากการสังเกตพฤติกรรมในระหว่างที่นักเรียนทำกิจกรรม พบว่านักเรียนแสดงออกถึงความ รับผิดชอบในการตัดสินใจทางการเงินมากขึ้น โดยเน้นความปลอดภัย ความโปร่งใส และการมีแผนการชำระคืนที่ชัดเจน ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินในระดับประถมศึกษา

ด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude)

จากกิจกรรม “สินเชื่อปลอดภัย” นักเรียนได้เกิดเจตคติที่เหมาะสมต่อการกู้ยืมเงิน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยเฉพาะในช่วงการสวมบทบาทและอภิปรายกลุ่ม ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาความเสี่ยงของการเป็นหนี้ในหลากหลายบริบท ในกิจกรรมดังกล่าว นักเรียนได้รับบทบาทที่หลากหลาย เช่น ลูกค้านที่ต้องการเงินกู้ ที่ปรึกษาทางการเงิน พนักงานธนาคาร และเจ้าหนี้ระบบ ซึ่งแต่ละบทบาทมีมุมมองต่อการกู้ยืมที่แตกต่างกัน นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการกู้เงินไม่ใช่เพียงการได้มาซึ่งเงินก้อนหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการผูกพันกับภาระหนี้ที่ต้องวางแผนการชำระ

คือน้อยรอบคอบ ผลจากการอภิปรายกลุ่ม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เปลี่ยนมุมมองต่อการกู้ยืมเงิน จากเดิมที่อาจมองว่าเป็นทางลัดในการใช้จ่าย มาเป็นการตระหนักว่าการกู้ยืมต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีแผนการชำระหนี้ที่เป็นรูปธรรม นักเรียนแสดงความเข้าใจแนวคิด “หนี้ดี” และ “หนี้ไม่ดี” โดยอธิบายได้ว่า หนี้ดี คือหนี้ที่ก่อให้เกิดคุณค่าหรือการพัฒนาตนเอง เช่น การกู้เพื่อการศึกษา หรือเริ่มต้นธุรกิจเล็ก ๆ ในขณะที่ หนี้ไม่ดี คือการกู้ยืมเพื่อของฟุ่มเฟือย เช่น ของเล่น โทรศัพท์ หรือสิ่งของที่ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน เจตคติเหล่านี้สะท้อนผ่านการตอบคำถาม สรุปบทเรียน และการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียนในช่วงท้ายกิจกรรม

ใบงาน: ปัญหาของน้องปี
วิชาสังคมศึกษา (เศรษฐศาสตร์) 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สถานการณ์ปัญหา
น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่ราคา 2,000 บาท แต่มีเงินในกระเป๋าแค่ 1,200 บาท ถ้าไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ น้องปี该怎么办? ช่วยคิดหาวิธีแก้ปัญหาน้องปีให้หน่อยได้ไหม? บอกวิธีแก้ปัญหามาให้หน่อย

1. เงินในกระเป๋า 800 บาท แต่จักรยานคันใหม่ราคา 2,000 บาท
2. ถ้าไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ 1,200 บาท
3. ถ้าไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ 1,200 บาท แต่จักรยานคันใหม่ราคา 2,000 บาท

ใจอยู่ที่กรรม
ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ของน้องปีและวิเคราะห์ปัญหาค้นหาวิธีแก้ปัญหามาให้หน่อย

ส่วนที่ 1: การวิเคราะห์ปัญหา
คำถาม 1: ปัญหาของน้องปีคืออะไร?
คำตอบ: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอ

คำถาม 2: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่ทำไม?
1. ทางเลือกที่ 1: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่เพราะอยากขี่จักรยานไปโรงเรียน
2. ทางเลือกที่ 2: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่เพราะอยากขี่จักรยานไปโรงเรียน
3. ทางเลือกที่ 3: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่เพราะอยากขี่จักรยานไปโรงเรียน

คำถาม 3: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แล้วแต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ทำไม?
1. ทางเลือกที่ 1: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่
2. ทางเลือกที่ 2: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่
3. ทางเลือกที่ 3: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่

ทางเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
1. เงินในกระเป๋า	ไม่ต้องกู้ยืม	ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่
2. กู้ยืมเงิน	ได้จักรยานคันใหม่	ต้องจ่ายดอกเบี้ย

ใบงาน: ปัญหาของน้องปี
วิชาสังคมศึกษา (เศรษฐศาสตร์) 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สถานการณ์ปัญหา
น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่ราคา 2,000 บาท แต่มีเงินในกระเป๋าแค่ 1,200 บาท ถ้าไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ น้องปี该怎么办? ช่วยคิดหาวิธีแก้ปัญหาน้องปีให้หน่อยได้ไหม? บอกวิธีแก้ปัญหามาให้หน่อย

1. เงินในกระเป๋า 800 บาท แต่จักรยานคันใหม่ราคา 2,000 บาท
2. ถ้าไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ 1,200 บาท
3. ถ้าไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ 1,200 บาท แต่จักรยานคันใหม่ราคา 2,000 บาท

ใจอยู่ที่กรรม
ให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ของน้องปีและวิเคราะห์ปัญหาค้นหาวิธีแก้ปัญหามาให้หน่อย

ส่วนที่ 1: การวิเคราะห์ปัญหา
คำถาม 1: ปัญหาของน้องปีคืออะไร?
คำตอบ: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอ

คำถาม 2: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่ทำไม?
1. ทางเลือกที่ 1: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่เพราะอยากขี่จักรยานไปโรงเรียน
2. ทางเลือกที่ 2: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่เพราะอยากขี่จักรยานไปโรงเรียน
3. ทางเลือกที่ 3: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่เพราะอยากขี่จักรยานไปโรงเรียน

คำถาม 3: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แล้วแต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่ทำไม?
1. ทางเลือกที่ 1: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่
2. ทางเลือกที่ 2: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่
3. ทางเลือกที่ 3: น้องปีอยากได้จักรยานคันใหม่แต่ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่

ทางเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
1. เงินในกระเป๋า	ไม่ต้องกู้ยืม	ไม่มีเงินพอจะซื้อจักรยานคันใหม่
2. กู้ยืมเงิน	ได้จักรยานคันใหม่	ต้องจ่ายดอกเบี้ย

ภาพที่ 14 แบบวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินของผู้เรียน

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมนักแก้ปัญหาทางการเงิน

พบว่า กิจกรรม “นักแก้ปัญหาทางการเงิน” เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และสื่อสารเกี่ยวกับทางเลือกทางการเงินอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งปลูกฝังเจตคติที่ดีในการบริหารจัดการเงินอย่างมีความรับผิดชอบ นักเรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)

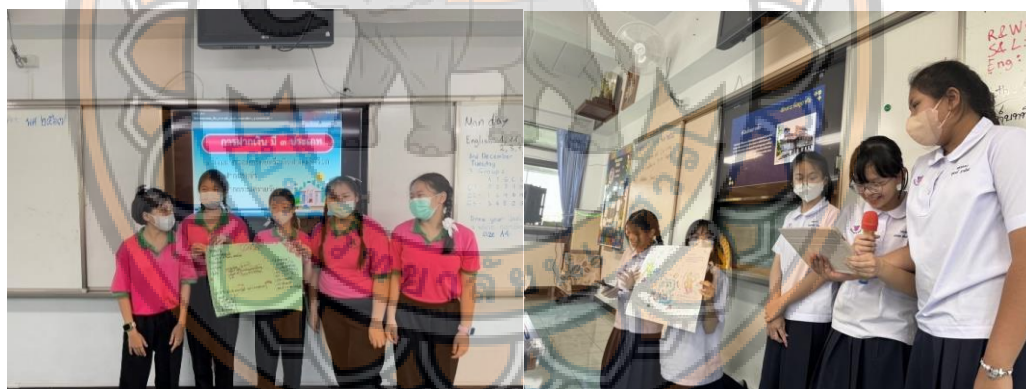
กิจกรรม “นักแก้ปัญหาการเงิน” ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานในการบริหารจัดการเงินอย่างมีระบบ โดยเฉพาะความสำคัญของการออมเงินก่อนใช้ การประเมินความจำเป็นในการกู้ยืม และการเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของแต่ละทางเลือกทางการเงินที่มีอยู่ในชีวิตจริง ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนได้รับชมสื่อวิดีโอหนังสือเรื่อง “เงินติดล้อ | เพราะความสุขไม่ควรทำให้ใครต้องเป็นหนี้!” เพื่อกระตุ้นความสนใจและตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาหนี้ส่วนบุคคล จากนั้น ครูได้มอบสถานการณ์ทางการเงินที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงให้แต่ละกลุ่ม เช่น “มีเงินไม่พอใช้” หรือ “ซื้อของแล้วไม่เหลือเงินเก็บ” ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุและสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับทางเลือกในการแก้ปัญหา นักเรียนได้ศึกษาแนวทางที่หลากหลาย เช่น การออมเงินก่อนซื้อ การขอกู้เงินจากธนาคาร และการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบ พร้อมอภิปรายข้อดี-ข้อเสียของแต่ละทางเลือกภายในกลุ่ม ก่อนนำเสนอวิธีแก้ปัญหาและแนวทางป้องกันต่อชั้นเรียน จากกระบวนการดังกล่าว นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่า การวางแผนทางการเงินควรเริ่มต้นจากการออม มีการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย และเลือกใช้แหล่งเงินทุนอย่างรอบคอบ เช่น กู้จากธนาคารที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าการกู้จากแหล่งเงินกู้นอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงและขาดความปลอดภัย แสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เป็นทฤษฎีกับสถานการณ์ได้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการเงินอย่างมีเหตุผล

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior)

นักเรียนได้รับโจทย์ทางการเงินที่สะท้อนสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น “ซื้อของแล้วไม่เหลือเงินเก็บ” หรือ “มีเงินไม่พอใช้ในช่วงสิ้นเดือน” และได้รับมอบหมายให้วิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันสืบค้นทางเลือกที่เป็นไปได้ เช่น การวางแผนออมเงินล่วงหน้า การเลือกกู้ยืมจากธนาคารที่มีเงื่อนไขชัดเจน การพิจารณาความเสี่ยงจากการพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ พฤติกรรมที่สังเกตได้ชัดเจน คือ นักเรียนสามารถเสนอวิธีการจัดการที่ปลอดภัยและสอดคล้องกับบริบทของปัญหา เช่น การกำหนดเป้าหมายการออมแบบรายวันหรือรายสัปดาห์สำหรับการซื้อของจำเป็น หรือการเลือกหลีกเลี่ยงการกู้เงินจากแหล่งที่ไม่ปลอดภัย นักเรียนยังได้ฝึกการตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม โดยมีการอภิปรายเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของแต่ละทางเลือก และนำเสนอแนวทางที่กลุ่มเห็นว่า “เหมาะสมที่สุด” ต่อชั้นเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการวางแผนทางการเงินอย่างมีระบบ

ด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude)

จากการที่นักเรียนได้ทำงานกลุ่มเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาทางการเงินที่หลากหลาย เช่น การใช้เงินเกินตัว หรือการขาดเงินออมเพื่อเป้าหมายที่จำเป็น นักเรียนสะท้อนความเข้าใจว่า “การใช้จ่ายโดยไม่มีการวางแผน อาจทำให้เกิดภาระทางการเงินในระยะยาว” และ “การออมเป็นการเตรียมความพร้อมที่ดีที่สุดต่อเหตุการณ์ไม่คาดคิด” การนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาและการอภิปรายผลลัพธ์ร่วมกันในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงมุมมอง และได้ฟังความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการเงิน ทั้งจากเพื่อนร่วมกลุ่มและคุณครู นักเรียนหลายคนแสดงความเข้าใจผ่านการสะท้อนความคิดเห็นว่า การใช้จ่ายควรอยู่ภายใต้ความสามารถของตน และควรหลีกเลี่ยงการกู้ยืมเงินเพื่อของฟุ่มเฟือย พร้อมทั้งเน้นว่า “เงินออมช่วยให้เราไม่ต้องเป็นหนี้เมื่อมีเหตุฉุกเฉิน” ความคิดเห็นเหล่านี้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ผ่านปัญหาจริง

ภาพที่ 15 แสดงผลการนำเสนอ ข้อดี-ข้อเสีย ทางเลือกการกู้เงิน

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมจับผิดการเงิน

พบว่า กิจกรรม “จับผิดการเงิน” ช่วยให้นักเรียนเข้าใจภัยทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งเรียนรู้วิธีป้องกันอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินในเชิงป้องกันได้อย่างเหมาะสม นักเรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)

ในขั้นเริ่มต้นของกิจกรรม ครูได้นำเสนอ สถานการณ์จำลองภัยทางการเงิน ที่มีความใกล้เคียงกับประสบการณ์ของผู้เรียน เช่น การถูกหลอกให้โอนเงินผ่าน SMS ปลอม การสั่งซื้อของออนไลน์แต่ไม่ได้รับสินค้า และการให้ข้อมูลส่วนตัวกับเว็บไซต์หรือบุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ จากนั้นนักเรียนได้รับมอบหมายให้ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ เช่น “เขาหลอกเราได้อย่างไร?” “เราจะป้องกันได้อย่างไร?” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ผ่านการตั้งคำถาม (Inquiry-based learning) จากนั้นนักเรียนได้ร่วมกัน ค้นคว้าและรับข้อมูลจากสื่อการเรียนรู้ที่ครูจัดเตรียม เช่น คลิปวิดีโอ บทความ และภาพอินโฟกราฟิกที่เกี่ยวข้องกับภัยการเงินในชีวิตจริง โดยเน้นเนื้อหาด้าน รูปแบบของกลโกงทางการเงินที่พบบ่อยพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การคลิกลิงก์จากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ วิธีการตรวจสอบเว็บไซต์ร้านค้า และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม กิจกรรมกลุ่มในชั้นสังเคราะห์ข้อมูลเปิดโอกาสให้นักเรียน อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันภัยทางการเงิน เช่น การตั้งสติ การตรวจสอบแหล่งที่มา และการปรึกษาผู้ปกครองก่อนทำธุรกรรมใด ๆ ผลการกิจกรรม พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายรูปแบบของภัยทางการเงินและแนวทางการป้องกันเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง เช่น การหลีกเลี่ยงการให้รหัส OTP หรือข้อมูลบัตรเครดิตแก่บุคคลแปลกหน้า และการตรวจสอบเว็บไซต์จากความน่าเชื่อถือของโดเมนและรีวิวจากผู้ใช้งานจริงความรู้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมนี้ถือเป็น ความรู้เชิงป้องกัน (preventive knowledge) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่การทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์มีความเสี่ยงสูง

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior)

กิจกรรม “จับผิดการเงิน” ช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนโดยเน้นให้เกิดการวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีความเสี่ยง และฝึกการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ต้องการและเป็นเหตุเป็นผล นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และการป้องกันตนเองจากภัยทางการเงิน ผ่านการทำงานกลุ่มตามสถานการณ์จำลองที่ครูนำเสนอในกิจกรรมขั้นที่ 2-4 นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงจากสถานการณ์ เช่น การกดลิงก์จากข้อความที่ไม่รู้จักการให้ข้อมูลส่วนตัว หมายเลขบัตรประชาชนหรือบัญชีธนาคารแก่บุคคลที่ไม่รู้จัก การซื้อของออนไลน์โดยไม่ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของร้านค้าหรือเว็บไซต์ การฝึกวิเคราะห์ช่วยให้นักเรียน พิจารณาความเสี่ยงก่อนตัดสินใจ และสามารถระบุพฤติกรรมที่ควรหลีกเลี่ยงเพื่อป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อทางการเงิน ในกิจกรรม “จับผิดการเงิน” นักเรียนได้แสดงออกถึง พฤติกรรมการประเมินความเสี่ยงและการตัดสินใจทางการเงินอย่าง

รอบคอบ ผ่านการออกแบบและจัดทำสื่อให้ความรู้ เช่น แผ่นพับหรือโปสเตอร์หัวข้อ “รู้ทันภัยทางการเงิน” โดยเนื้อหาที่นำเสนอสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในวิธีป้องกัน เช่น การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ การไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และการปรึกษาผู้ใหญ่ก่อนทำธุรกรรมเป็นการสื่อสารความรู้ทางการเงินด้วยวิธีของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ในรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังช่วยเสริมพฤติกรรมการเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่

ด้านเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude)

นักเรียนทราบถึงการไม่ระมัดระวังในการให้ข้อมูลส่วนตัว การหลงเชื่อข้อมูลปลอม หรือการไม่ตรวจสอบแหล่งซื้อขายสินค้า อาจนำไปสู่ผลกระทบทางการเงินที่ร้ายแรงได้ ในช่วงของการอภิปรายและการสร้างสื่อรณรงค์ นักเรียนได้สะท้อนความคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อพฤติกรรมที่ตนเคยพบเห็นหรืออาจเคยเผชิญ เช่น การคลิกลิงก์แปลก ๆ ในข้อความ การเชื่อคำโฆษณาเกินจริง หรือการซื้อของจากผู้ขายที่ไม่มีหลักฐานยืนยันความน่าเชื่อถือ ซึ่งนักเรียนหลายคนแสดงออกอย่างชัดเจนว่า เริ่มมีความระมัดระวังมากขึ้น และไม่ตัดสินใจทางการเงินอย่างรีบร้อนหรือขาดข้อมูล การมีส่วนร่วมในการออกแบบโปสเตอร์หรือแผ่นพับหัวข้อ “รู้ทันภัยทางการเงิน”

ตกเป็นเหยื่อของแชร์ลูกโซ่

“ลงทุน 5,000 บาท รับคืน 10,000 บาทใน 1 เดือน!”
ฟังดูน่าสนใจ แต่ระวัง!

ข้อสังเกตก่อนตกเป็นเหยื่อ

- ผลตอบแทนสูงเกินจริง
- ชวนให้หาเพื่อนเพื่อรับผลตอบแทน
- ไม่มีเอกสารหรือหลักฐานที่ตรวจสอบได้
- ไม่สามารถถอนเงินได้ตามที่สัญญาไว้

แนวทางป้องกัน

- ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งลงทุน
- อย่าหลงเชื่อคำพูดที่เกินจริง
- ปรึกษาผู้ใหญ่ก่อนลงทุน
- ศึกษาให้รอบคอบก่อนโอนเงิน

ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งลงทุน

การถูกหลอกให้โอนเงินผ่าน SMS ปลอม

สถานการณ์

ผู้รับได้รับข้อความ SMS ที่แจ้งเตือนปลอม พร้อมมีลิงก์ให้กดเพื่อดำเนินการ

วิธีสังเกต

หวั่นวิตกกังวล ปรากฏน่าสงสัย ให้ออกข้อมูลส่วนตัว แล้วโอนเงิน (ไม่มีบัญชีฟิชชิ่ง)

แนวทางป้องกัน

- อย่าคลิกลิงก์ที่ส่งมาพร้อมกันข้อความ SMS ปลอม
- ตรวจสอบข้อมูลผ่านช่องทางที่เชื่อถือได้ก่อนเสมอ
- ตั้งข้อกำหนดความปลอดภัยให้กับบัญชีต่าง ๆ

ข้อสังเกต

- การแจ้งเตือนที่มีลิงก์แนบมาใน SMS ควรตรวจสอบให้ดี
- อาจมีการหลอกขโมยข้อมูลสำคัญ เช่น รหัส OTP, หมายเลขบัตร

การถูกโกงเงินจากการซื้อของออนไลน์

แนวทางป้องกัน

- ศึกษาข้อมูลร้านค้าให้รอบคอบ
- เลือกซื้อสินค้าที่มีรีวิวความน่าเชื่อถือ
- ไม่โอนเงินหากยังไม่ได้รับสินค้า
- ส่งชื่อผ่านแพลตฟอร์มที่เชื่อถือได้

ข้อสังเกต

- ร้านค้าขายสินค้าราคาถูกผิดปกติ
- เร่งรัดให้โอนเงินก่อน
- ไม่มีช่องทางติดต่อที่ชัดเจน

ภาพที่ 16 แสดงผลการทำชิ้นงาน “รู้ทันภัยทางการเงิน”

จากการศึกษาวิจัยและการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านความฉลาดรู้ทางการเงินสูงขึ้นหลังจากทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือการจัดกิจกรรมเรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ที่ออกแบบตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การดำเนินกิจกรรมจัดการเรียนรู้ผ่านปัญหาที่ใกล้ตัว เช่น สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้เงิน การออม การกู้ยืม และการวางแผนทางการเงิน ทำให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติได้จริงในแต่ละกิจกรรม ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และอภิปรายร่วมกัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับเรื่องการเงิน ผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามคู่มือที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางการเงิน ธนาการ และการกู้ยืมในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น กล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สะท้อนถึงความสามารถในการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก และ 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลจากการสอบถามสภาพปัจจุบันและ ปัญหา การสัมภาษณ์เชิงลึกจากครูผู้สอน ผู้เรียน และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ ข้อมูลแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อนำมาวิเคราะห์ผล นำสู่การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านผู้สอน 3) ด้านเนื้อหา 4) ด้านสื่อการเรียนรู้ 5) ด้านการจัดการเรียนรู้และ 6) ด้านการวัดและประเมินผล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ด้านผู้สอน ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ยังใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม โดยเน้นการบรรยายเป็นหลัก การมีส่วนร่วมของผู้เรียนมีน้อย ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรง ไม่ได้กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์หรือกิจกรรมที่เสริมทักษะด้านการเงินในสถานการณ์จริง ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดในด้านเวลาและการเตรียมเนื้อหาประกอบการสอน อีกทั้งยังมีบางโรงเรียนที่ครูผู้สอนไม่ตรงสายวิชา ส่งผลให้ขาดความเข้าใจเชิงลึกในเนื้อหาด้านการเงิน

ด้านผู้เรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีบทบาทเพียงการฟังและจดบันทึก ไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น และไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับชีวิตจริงได้ การเรียนการสอนขาด

กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิด การแก้ปัญหา หรือการทำงานกลุ่ม นักเรียนหลายคนรู้สึกว่าการเงินเป็นเรื่องไกลตัวและเข้าใจได้ยาก

ด้านเนื้อหา เนื้อหาด้านการเงิน ธนาการ และการกู้ยืมที่ใช้ในการเรียนการสอนมีปริมาณจำกัด และเน้นเนื้อหาทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติจริง หัวข้อบางอย่าง เช่น ดอกเบี้ย การกู้ยืม ความเสี่ยงทางการเงิน ยังยากเกินไปสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อีกทั้งขาดความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางการเงินในยุคปัจจุบัน

ด้านสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่ใช้คือ หนังสือเรียน สไลด์ PowerPoint และสื่อวิดีโอ DLTV ซึ่งขาดความหลากหลายและไม่น่าสนใจสำหรับนักเรียนยุคดิจิทัล ขาดสื่อหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมได้จริง เช่น เกมการเงิน แบบจำลอง หรือสื่อที่จับต้องได้ นักเรียนส่วนใหญ่เข้าถึงข้อมูลทางการเงินจากสื่อออนไลน์ เช่น YouTube, TikTok มากกว่าจากบทเรียนในห้องเรียน

ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการสอนยังคงยึดครูเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อย่างแท้จริง ขาดการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน และขาดการออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลให้การเรียนรู้ขาดประสิทธิภาพ

ด้านการวัดผลและประเมินผล การประเมินผลยังคงเน้นแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ใบงาน และแบบฝึกหัดในบทเรียน ซึ่งยังไม่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ หรือการวางแผนการเงิน ครูยังไม่ได้นำรูปแบบการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ

2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบไปด้วย กิจกรรม 5 กิจกรรม ได้แก่

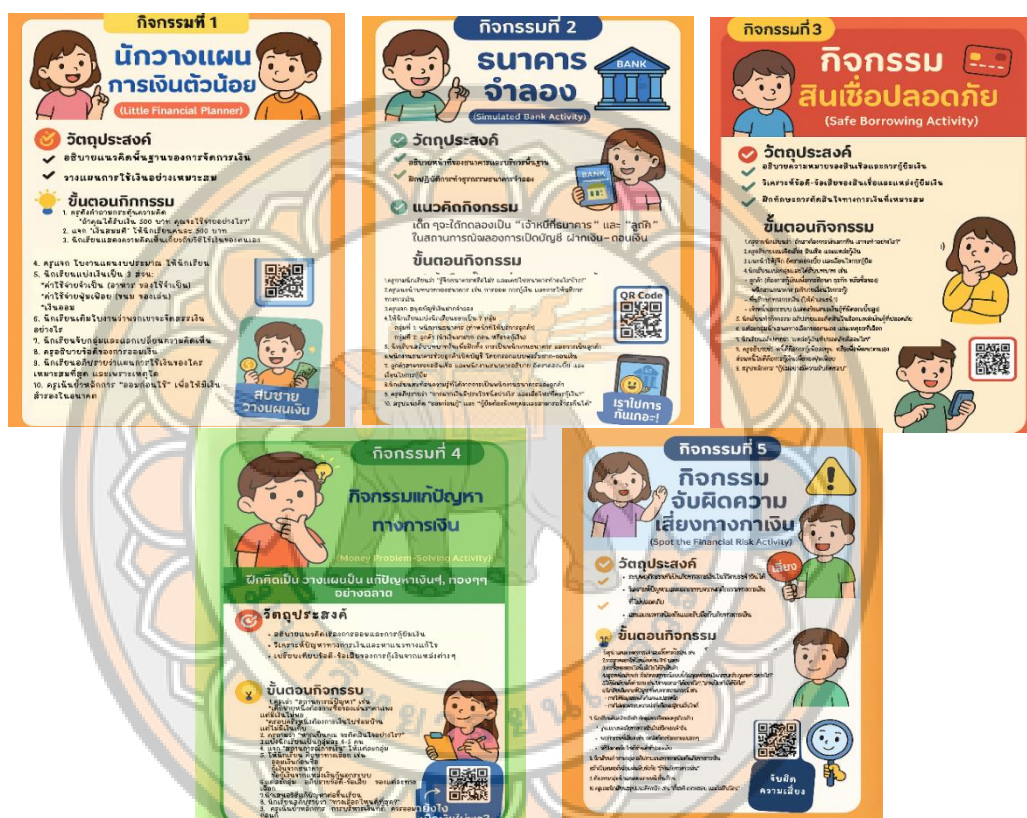
กิจกรรมที่ 1 นักวางแผนการเงินตัวน้อย

กิจกรรมที่ 2 ธนาคารจำลอง

กิจกรรมที่ 3 สินเชื่อปลอดภัย

กิจกรรมที่ 4 นักแก้ปัญหาการเงิน

กิจกรรมที่ 5 จับผิดความเสี่ยงทางการเงิน

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมนักวางแผนการเงินตัวน้อย เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้พื้นฐานของการวางแผนการใช้เงิน โดยจำลองสถานการณ์รายรับ-รายจ่ายรายวัน ผ่านการตั้งงบประมาณจำลอง และฝึกตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อให้มีเงินเหลือเก็บ ฝึกแยก “ความจำเป็น” กับ “ความต้องการ” และเน้นการรู้จักออมเงินอย่างเป็นระบบ

ซึ่งจากการจัดกิจกรรมพบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ในสถานการณ์จำลอง และการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงระบบ นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการแบ่งหน้าที่และรับผิดชอบในงานของตนอย่างเหมาะสม กิจกรรมยังส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการสื่อสาร โดยแบ่งหน้าที่

ในการนำเสนอเนื้อหาภายในกลุ่ม นักเรียนมีความกล้าแสดงออกทางความคิด กล้าถามและตอบคำถามกับเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างตรงประเด็น และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมธนาคารจำลอง เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนสวมบทบาทเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคาร ผู้ใช้บริการ และผู้จัดการ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของธนาคาร ประเภทบัญชี การออมเงิน การฝาก-ถอน การทำธุรกรรมเบื้องต้น โดยฝึกผ่านสถานการณ์จำลองธนาคารในห้องเรียน

ซึ่งจากการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจ และเข้าใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับธนาคารได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านการออมและการใช้บริการทางการเงินที่ปลอดภัย นักเรียนเข้าใจระบบการเงินเบื้องต้นในลักษณะบูรณาการ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับการใช้ชีวิตประจำวัน

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสินเชื่อปลอดภัย เป็นกิจกรรมที่นักเรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ “การกู้ยืมเงิน” ความหมายของดอกเบี้ย ข้อดี-ข้อเสียของการกู้ยืม และฝึกวิเคราะห์สถานการณ์การกู้เงินทั้งแบบเหมาะสมและไม่เหมาะสม เพื่อให้ตระหนักถึงความเสี่ยงและทางเลือกในการจัดการหนี้อย่างปลอดภัย

ซึ่งจากการจัดกิจกรรมพบว่า ผู้เรียนพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการเงินผ่านสถานการณ์จริงและการลงมือปฏิบัติ นักเรียนสามารถอธิบายแนวคิดเรื่องสินเชื่ออย่างเข้าใจ มีพฤติกรรมการตัดสินใจที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจทางการเงินอย่างมีความรับผิดชอบ และเลือกแหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัย เหมาะสมกับสถานการณ์

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมนักแก้ปัญหาการเงิน เป็นกิจกรรมที่เรียนจะได้รับโจทย์ปัญหาทางการเงิน เช่น “มีเงินไม่พอใช้” หรือ “ซื้อของแล้วไม่เหลือเงินเก็บ” แล้วร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ หาทางออก และนำเสนอวิธีจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมเสนอแนะวิธีป้องกัน

ซึ่งจากการจัดกิจกรรมพบว่า ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจ และสื่อสารเกี่ยวกับทางเลือกทางการเงินอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งปลูกฝังเจตคติที่ดีในการบริหารจัดการเงินอย่างมีความรับผิดชอบ

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมจับผิดการเงิน กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ความเสี่ยงทางการเงิน ที่เกิดจากพฤติกรรม เช่น การใช้จ่ายเกินตัว การกู้เงินโดยไม่วางแผน การซื้อของออนไลน์อย่างไม่ตรวจสอบ การตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางการเงิน ฯลฯ ผ่านสถานการณ์จำลองและการแก้ปัญหา

ซึ่งจากการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนเข้าใจภัยทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งเรียนรู้วิธีป้องกันอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ

และเจตคติทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินในเชิงป้องกันได้อย่างเหมาะสม นักเรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามด้านต่างๆ

จากการศึกษาวิจัยและการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านความฉลาดรู้ทางการเงินสูงขึ้นหลังจากทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือการจัดกิจกรรมเรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ที่ออกแบบตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การดำเนินกิจกรรมจัดการเรียนรู้ผ่านปัญหาที่ใกล้ตัว เช่น สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้เงิน การออม การกู้ยืม และการวางแผนทางการเงิน ทำให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติได้จริงในแต่ละกิจกรรม ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และอภิปรายร่วมกัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับเรื่องการเงิน ผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามคู่มือที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางการเงิน ธนาการ และการกู้ยืมในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น กล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สะท้อนถึงความสามารถในการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ในเรื่องการเงิน ธนาการ และการกู้ยืม ยังคงมีลักษณะเน้นการบรรยายเป็นหลัก โดยครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ นักเรียนมีบทบาทเพียงเป็นผู้รับฟัง ขาดโอกาสในการฝึกคิด วิเคราะห์ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง การเรียนรู้ยังขาดความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางการเงินที่เป็นปัจจุบัน และเนื้อหายังไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับ

แนวคิดของทิสนา แคมมณี (2556) ที่เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาอย่างมีความหมาย ขณะเดียวกัน ผลการสัมภาษณ์ยังสะท้อนว่า สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ขาดความหลากหลาย และการวัดผลส่วนใหญ่ยังไม่สะท้อนทักษะทางการเงินที่แท้จริงของผู้เรียน เช่น การวางแผน ใช้จ่าย หรือการตัดสินใจทางการเงิน ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความพร้อมในการจัดการปัญหาทางการเงินในชีวิตประจำวัน

2. อภิปรายผลการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก ได้นำไปสู่กระบวนการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาคาร และการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านการตั้งปัญหา การสืบค้นข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม และการเสนอแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2556) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้และทักษะสำคัญในชีวิตจริง

ผลการดำเนินกิจกรรมที่ใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าส่งผลต่อการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยกิจกรรมมีโครงสร้างที่สอดคล้องกับหลักการของ Barrows (1986) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างองค์ความรู้จากสถานการณ์จริง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติในระดับลึก กิจกรรมที่ออกแบบ เช่น “นักวางแผนการเงินตัวน้อย” และ “ธนาคารจำลอง” ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดสำคัญทางการเงิน เช่น การออม การวางแผนรายรับ-รายจ่าย และบทบาทของธนาคาร ในขณะที่กิจกรรม “สินเชื่อปลอดภัย” และ “จับผิดการเงิน” ช่วยให้ผู้เรียนรู้เท่าทันความเสี่ยงทางการเงิน โดยเฉพาะการตัดสินใจเกี่ยวกับการกู้ยืม และการป้องกันตนเองจากภัยทางการเงินออนไลน์ ซึ่งทั้งหมดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของธนาคารแห่งประเทศไทย (2561) ที่ระบุว่าความฉลาดรู้ทางการเงินประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ ความรู้ทางการเงิน (Knowledge) พฤติกรรมทางการเงิน (Behavior) และเจตคติทางการเงิน (Attitude)

ผลการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น กล้าแสดงออก และสามารถทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนถึงผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามแนวคิดของ Kolb (1984) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งผ่านการเผชิญปัญหา ลงมือปฏิบัติ และสะท้อนกลับ (reflection) ต่อเนื้อหาที่เรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรมและเจตคติในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาคาร และการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่ม 1 ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาฯ สาระเศรษฐศาสตร์ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงิน สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นำมาประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน บนสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบัน ซึ่งครูผู้สอนในรายวิชาอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมและ การบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่นได้อย่างหลากหลายและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันโดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความทันสมัยและความหลากหลาย เป็นสื่อออนไลน์ที่ผู้เรียนได้ลงมือทำ และสื่อการเรียนรู้ควรเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนและสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงพื้นที่ในการทำวิจัย

1.2 ควรมีการวางแผนและการกำหนดเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมและกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปรับกิจกรรมให้สอดคล้องและบูรณาการให้เข้ากับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้

1.3 ควรมีการวัดและประเมินผลที่เน้นการวัดทักษะในการเรียนรู้ของผู้เรียนการประเมินให้มีความหลากหลาย ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และบริบทของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีความสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการของผู้เรียน
- 2.2 พัฒนากิจกรรมที่เน้นความร่วมมือระหว่างนักเรียนกับครอบครัวในการวางแผนการเงิน
- 2.3 ศึกษาแนวทางการนำ AI หรือแอปพลิเคชันด้านการเงินมาใช้ในการสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลลดา เกษบุญชู มีด. (2562). ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ วิวัฒนาการรัฐไทย. นนทบุรี : ฟาเดียวกัน.
- จุฑามาส โหยงไทย. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์กับศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2), 344-356.
- ณิชกร เรียงรุ่งโรจน์. (2565). พลเมืองกับเมืองน่าอยู่: วิชาพลเมืองสำคัญแค่ไหนกับการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่. ออนไลน์.
- ณัฐพงษ์ ลำภูทอง. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 7(3), 283-295.
- ตะวัน ไชยวรรณ, และกุลธิดา นกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 251-263.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). ครุสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารณ ศรีวิโรจน์. (2558). เอกสารประกอบการสอนวิชา 1022230 : หลักการจัดการเรียนรู้ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. (2544). ประวัติศาสตร์ที่เพิ่งสร้าง: รวมบทความเกี่ยวกับกรณี 14 ตุลา และ 6 ตุลา. กรุงเทพฯ: 6 ตุลารำลึก.
- สกลทิพย์ พรหมรังกา และอัจฉรา ศรีพันธ์. (2568). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2568) บทความวิจัย

- สถาพร พุทธิพิฏฐกุล.(2555). *คุณภาพผู้เรียน เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (Quality of students derived from active learning)*. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา; 6(2): 1 – 12.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559) รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: กรุงเทพฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*, กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560
- อชิป อนันต์กิตติกุล. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเรื่องพัฒนาการ ความร่วมมือและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร*. นครปฐม : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อิทธิเดช น้อยไม้. (2560). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรี้นติ้ง เฮ้าส์.
- Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university (4th ed.)*. Open University Press.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Reports. George Washington University.
- Boud, D., Cohen, R., & Walker, D. (1993). *Introduction: Understanding Learning from Experience. Using Experience for Learning*. Society for Research into Higher Education.
- Bruner, J. S. (1960). *The process of education*. Harvard Univer. Press.
- Burbules, N. C., & Berk, R. (2020). *Dialectical Learning in Online Environments*. Educational Theory, 70(2), 123-145.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and Education*. New York: Macmillan.

- Gijbels, D., van de Watering, G., Dochy, F., & Van den Bossche, P. (2005). 'The relationship between students' approaches to learning and the assessment of learning outcomes. *European Journal of Psychology of Education*, XX(4), 327–341.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). *Learning Together and Alone. Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. Allyn and Bacon.
- Jonassen, D. H. (1999). *Constructivist learning environments on the web: Engaging students in meaningful learning*. *Educational Technology*, 39(3), 35-39.
- Kliebard, H. M. (2004). *The Struggle for the American Curriculum, 1893-1958*. New York: Routledge.
- Kohn, A. (2020). *Schooling Beyond Measure: And Other Unorthodox Essays about Education*. Heinemann.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Mager, R. F. (1997). *Preparing instructional objectives: A critical tool in the development of effective instruction* (Third edition.). Center for Effective Performance.
- Ollman, B. (2015). *Dialectical Investigations*. Routledge.
- Prince, M. (2004). *Does active learning work? A review of the research*. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Revans, R. W. (1982). *The Origins and Growth of Action Learning*. Bromley: Chartwell-Bratt Ltd.
- Tara Garcia mathewson. (2019). *How to unlock students' internal drive for learning. Intrinsic motivators can be key to student achievement – but extrinsic motivation dominates classrooms*, <https://hechingerreport.org/intrinsic-motivation-is-key-to-student-achievement-but-schools-kill-it/>

Zhukov, T. (2015). *Phenomenon-Based Learning: What is PBL?* [Online]. Retrieved 3 October. 2018, <https://www.noodle.com/articles/phenomenon-based-learning-what-is-pbl>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (สำหรับครูผู้สอน) กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (สำหรับนักเรียน) กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. แผนการจัดการเรียนรู้
4. แบบประเมินใบงาน
5. แบบประเมินบัญชีรายรับ-รายจ่าย
6. แบบสังเกตพฤติกรรม
7. แบบบันทึกคะแนน
8. ใบงานกิจกรรม: นกวางแผนการเงินตัวน้อย
9. แบบประเมิน Kahoot

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (สำหรับครูผู้สอน)

กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาकारและการกู้ยืม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร การตอบ แบบสอบถามในครั้งนี้จะประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความร่วมมือจากท่านในครั้งนี้

นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 ตั้งแต่เวลา.....ถึงเวลา.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง: โปรดให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของท่าน

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษา.....
 โรงเรียน.....ประสบการณ์ในการสอน (ปี).....
 ระดับชั้นที่สอน:รายวิชาที่สอน:

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำถามนำ: นักเรียนคิดว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละด้านเป็นอย่างไร

1. การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม ที่ผ่านมามีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

3. สภาพปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระเศรษฐศาสตร์ มีหรือไม่ ถ้ามีเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ที่ส่งเสริม
ให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ทางการเงิน ควรเป็นไปในลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

5. การเรียนการสอน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ที่ดี ควรมี
ลักษณะอย่างไร และ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ : คำถามอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (สำหรับนักเรียน)

กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน เรื่อง การเงิน ธนาการและการ
กู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีประเด็นคำถามต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร การตอบ แบบสอบถามในครั้งนี้จะประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความร่วมมือจากท่านในครั้งนี้

นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 ตั้งแต่เวลา.....ถึงเวลา.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง: โปรดให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของท่าน

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ระดับชั้น.....โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน ธนาการ และการกู้ยืม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำถามนำ: นักเรียนคิดว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละด้านเป็นอย่างไร

1. การเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์
 ในมุมมองของนักเรียนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. กิจกรรมในการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ที่ผ่านมา
 เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3. ปัญหาที่พบในการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์

.....

.....

.....

4. มีหรือไม่ ถ้ามีเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ทางการเงิน ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. การเรียนการสอน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม นักเรียนต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ : คำถามอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม

เวลา 5 ชั่วโมง

เรื่อง การเงิน

เวลา 1 ชั่วโมง

วันที่ ถึง เดือน พ.ศ.

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ชื่อผู้สอน นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

2. ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.2 ป.5/2 อธิบายรายได้ ค่าใช้จ่าย การออม การวางแผนใช้จ่ายเงิน และประโยชน์ของการออม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของการวางแผนการเงินได้(K)

3.2 นักเรียนสามารถจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายได้ถูกต้อง(P)

3.3 นักเรียนสามารถแสดงเจตคติที่ดีต่อการใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า (A)

4. สาระสำคัญ

การวางแผนการใช้จ่ายเงินเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักการบริหารรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการจัดทำแผนการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายรับและตั้งเป้าหมายการออมเพื่ออนาคต

5. สาระการเรียนรู้

- ความหมายและความสำคัญของการวางแผนใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวัน
- การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายอย่างมีระบบและสม่ำเสมอ
- การตั้งเป้าหมายทางการเงินและการออมเงินอย่างมีวินัย
- การเลือกใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลและเหมาะสมกับสถานการณ์

6. สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์

2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการทำงานกลุ่ม

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2. ใฝ่เรียนรู้

8. กิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning)

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิด
 - "ถ้าคุณได้รับเงิน 500 บาท คุณจะใช้จ่ายอย่างไร?"
2. แจก "เงินสมมติ" ให้นักเรียนคนละ 500 บาท
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีใช้เงินของตนเอง

ขั้นสอน (30 นาที)

1. ครูแจก ใบงานแผนงบประมาณ ให้นักเรียน
2. นักเรียนแบ่งเงินเป็น 3 ส่วน:
 1. ค่าใช้จ่ายจำเป็น (อาหาร ของใช้จำเป็น)
 2. ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (ขนม ของเล่น)
 3. เงินออม
3. นักเรียนเติมใบงานว่าพวกเขาจะจัดสรรเงินอย่างไร
4. นักเรียนจับกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
5. ครูอธิบายข้อดีของการออมเงิน

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. นักเรียนอภิปรายว่าแผนการใช้เงินของใครเหมาะสมที่สุด และเพราะเหตุใด
2. ครูเน้นย้ำหลักการ “ออมก่อนใช้” เพื่อให้มีเงินสำรองในอนาคต

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 5
2. Power Point เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม

3. ใบงาน "แผนงบประมาณของฉัน"

4. เงินสมมติ

5. กระดานสรุปผลการใช้เงิน

9.2 แหล่งการเรียนรู้

-

10. การวัดผลและประเมินผล

10.1 การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การผ่าน จุดประสงค์
ด้านความรู้ความเข้าใจ (K) นักเรียนสามารถอธิบาย ความสำคัญของการวางแผน การเงินได้	ตรวจใบงาน เรื่อง แผน งบประมาณของฉัน	แบบประเมินใบงาน เรื่อง แผนงบ ประมาณของฉัน	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านทักษะกระบวนการ (P) นักเรียนสามารถจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายได้ถูกต้อง(P)	ตรวจบัญชีรายรับ- รายจ่าย	แบบประเมินบัญชี รายรับ-รายจ่าย	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ (A) นักเรียนสามารถแสดงเจตคติที่ ดีต่อการใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกต พฤติกรรม	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

10.2 เกณฑ์การประเมินผล

ประเด็นการ ประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
ด้านความรู้ความ เข้าใจแบบประเมิน ใบงาน เรื่อง แผน งบประมาณของฉันทัน	- เนื้อหาตรงประเด็น - ตอบข้อคำถามครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ - ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถามบางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วน - ตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา
ด้านทักษะ กระบวนการ แบบสังเกต พฤติกรรม นำเสนองาน	- บันทึกรายรับ-รายจ่ายครบถ้วน - จำแนกรายการรายรับ-รายจ่ายได้ถูกต้อง - จัดลำดับรายการตามวัน/เหตุการณ์ได้เป็นระเบียบ - รวดยอดรายรับ-รายจ่ายและคำนวณเงินคงเหลือได้ถูกต้อง	- บันทึกรายรับ-รายจ่ายไม่ครบถ้วน - จำแนกรายการรายรับ-รายจ่ายได้ถูกต้อง - จัดลำดับรายการตามวัน/เหตุการณ์ไม่ค่อยเป็นระเบียบ - รวดยอดรายรับ-รายจ่ายและคำนวณเงินคงเหลือได้ถูกต้อง	- บันทึกรายรับ-รายจ่ายไม่ถูกต้อง - จำแนกรายการรายรับ-รายจ่ายไม่ถูกต้อง - จัดลำดับรายการตามวัน/เหตุการณ์ไม่เป็นระเบียบ - รวดยอดรายรับ-รายจ่ายและคำนวณเงินคงเหลือไม่ถูกต้อง
ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ แบบสังเกต พฤติกรรมกลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - มีความตั้งใจในการเรียนรู้และทำกิจกรรม - มีวินัยในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง - ใช้เหตุผลในการตัดสินใจเรื่องเงินอย่างรอบคอบ	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - มีความตั้งใจในการเรียนรู้และทำกิจกรรมน้อย - มีวินัยในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง - ใช้เหตุผลในการตัดสินใจเรื่องเงินค่อนข้างรอบคอบ	- ไม่ค่อยตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - มีความตั้งใจในการเรียนรู้และทำกิจกรรม - ขาดวินัยในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง - ใช้เหตุผลในการตัดสินใจเรื่องเงินไม่รอบคอบ

เกณฑ์การตัดสิน

รายบุคคล : นักเรียนมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 2 จึงถือว่าผ่าน

รายกลุ่ม : นักเรียนร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าระดับ

แบบประเมินใบงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน

ที่	ชื่อ - สกุล	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)	รวม คะแนน
		- เนื้อหาตรง ประเด็น - ตอบข้อคำถาม ครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถาม บางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วน ตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

- 9-12 หมายถึง ดีมาก (3)
 5-8 หมายถึง พอใช้ (2)
 0-4 หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

แบบประเมินบัญชีรายรับ-รายจ่าย

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	การนำเสนอ	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)
	1. ความถูกต้องของเนื้อหา			
	2. ความครบถ้วนของเนื้อหา			
	3. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	หมายถึง ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

แบบสังเกตพฤติกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)
	1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
	2. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
	3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
	4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และส่งงานตรงเวลา			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	
9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบบันทึกคะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	ใบงาน (K)		เส้นเวลา (Timeline) (P)				สังเกต พฤติกรรม (A)			รวม	ระดับ คุณภาพ
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

- 7-9 หมายถึง ดีมาก (3)
 4-6 หมายถึง พอใช้ (2)
 1-3 หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเงิน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 (ดีมาก)

จำนวน.....คน

คิดเป็นร้อยละ.....คน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 2 (พอใช้)

จำนวน.....คน

คิดเป็นร้อยละ.....คน

ใบงานกิจกรรม: นักวางแผนการเงินตัวน้อย

ชื่อ: _____ ชั้น: ป.5 _____ วันที่: _____

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย

1. แผนการใช้จ่ายเงินของฉัน

จำนวนเงินทั้งหมดที่ได้รับ: 500 บาท

วันที่	รายการ	รายรับ	เงินออม	รายจ่าย		คงเหลือ
				จำเป็น	ไม่จำเป็น	

2. สรุปแผนการเงินของฉัน

จากการวางแผน ฉันคิดว่าแผนการใช้จ่ายเงินของฉันเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร?

สิ่งที่ฉันได้เรียนรู้จากการวางแผนการใช้จ่ายเงินในวันนี้คือ:

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม

เวลา 5 ชั่วโมง

เรื่อง ธนาคาร

เวลา 1 ชั่วโมง

วันที่ ถึง เดือน พ.ศ.

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ชื่อผู้สอน นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

2. ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.2 ป.5/1 อธิบายบทบาทหน้าที่ของธนาคารเบื้องต้น

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถอธิบายหน้าที่ของธนาคารได้อย่างถูกต้อง(K)
- 3.2 นักเรียนสามารถทดลองทำธุรกรรมจำลอง เช่น ฝาก ถอน และขอสินเชื่อ(P)
- 3.3 นักเรียนสามารถแสดงออกถึงเจตคติที่ดีในการออมผ่านระบบธนาคาร (A)

4. สาระสำคัญ

ธนาคารเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการรับฝากเงิน ให้กู้ยืม และอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงิน ธนาคารช่วยส่งเสริมการออม การวางแผนการใช้จ่าย และความปลอดภัยของทรัพย์สิน

5. สาระการเรียนรู้

- ระบุหน้าที่ของธนาคาร เช่น การฝาก ถอน โอน และให้สินเชื่อ
- ทดลองทำธุรกรรมจำลองกับธนาคารจำลอง
- เข้าใจขั้นตอนและประโยชน์ของการใช้บริการธนาคาร

6. สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการคิด
 - ทักษะการคิดวิเคราะห์
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการทำงานกลุ่ม

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
4. ใฝ่เรียนรู้

8. กิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning)

ขั้นนำ

1. ครูถามนักเรียนว่า “รู้จักธนาคารหรือไม่? และเคยไปธนาคารทำอะไรบ้าง?”
2. ครูแนะนำบทบาทของธนาคาร เช่น การออม การกู้เงิน และการให้บริการทางการเงิน
3. ครูแจก สมุดบัญชีเงินฝากจำลอง ให้นักเรียน

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม
 - กลุ่มที่ 1: พนักงานธนาคาร (ทำหน้าที่ให้บริการลูกค้า)
 - กลุ่มที่ 2: ลูกค้า (นำเงินมาฝาก-ถอน หรือขอกู้เงิน)
2. นักเรียนสลับบทบาทกันเพื่อฝึกทั้ง การเป็นพนักงานธนาคาร และการเป็นลูกค้า
3. พนักงานธนาคารช่วยลูกค้าเปิดบัญชี โดยกรอกแบบฟอร์มฝาก-ถอนเงิน
4. ลูกค้าสามารถขอสินเชื่อ และพนักงานธนาคารอธิบาย อัตราดอกเบี้ย และเงื่อนไขการกู้ยืม

ขั้นสรุป

1. นักเรียนสะท้อนความรู้ที่ได้จากการเป็นพนักงานธนาคารและลูกค้า
2. ครูอภิปรายว่า “การฝากเงินมีประโยชน์อย่างไร และเมื่อไหร่ที่ควรกู้เงิน?”
3. สรุปแนวคิด “ออมก่อนกู้” และ “กู้ยืมต้องมีเหตุผลและสามารถชำระคืนได้”

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 5
2. Power Point เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม
3. สมุดบัญชีเงินฝากจำลอง
4. แบบฟอร์มฝาก-ถอน และขอสินเชื่อ
5. อัตราดอกเบี้ยจำลอง

9.2 แหล่งการเรียนรู้

-

10. การวัดผลและประเมินผล

10.1 การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์
ด้านความรู้ความเข้าใจ (K) นักเรียนสามารถอธิบายหน้าที่ของธนาคารได้อย่างถูกต้อง(K)	ตอบคำถามเกี่ยวกับหน้าที่ธนาคาร	Kahoot เรื่อง หน้าที่ธนาคาร	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านทักษะกระบวนการ (P) นักเรียนสามารถทดลองทำธุรกรรมจำลอง เช่น ฝากถอน และขอสินเชื่อ(P)	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A) นักเรียนสามารถแสดงออกถึงเจตคติที่ดีในการออมผ่านระบบธนาคาร(A)	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกต	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

10.2 เกณฑ์การประเมินผล

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
ด้านความรู้ความเข้าใจ (K) Kahoot เรื่องหน้าที่ธนาคาร	ตอบคำถามได้ 8 ข้อขึ้นไป	ตอบคำถามได้ 6 ข้อขึ้นไป	ตอบคำถามได้ 4 ข้อขึ้นไป
ด้านทักษะกระบวนการ (P) แบบสังเกตพฤติกรรม	- กรอกข้อมูลในสมุดบัญชีจำลองได้ถูกต้อง - เขียนแบบฟอร์มฝาก/ถอนหรือขอสินเชื่อได้ครบถ้วน	- กรอกข้อมูลในสมุดบัญชีจำลองได้ถูกต้องแต่ยังขาดข้อมูลบางส่วน - เขียนแบบฟอร์มฝาก/ถอนหรือขอสินเชื่อไม่ครบถ้วน	- กรอกข้อมูลในสมุดบัญชีจำลองไม่ถูกต้อง - เขียนแบบฟอร์มฝาก/ถอนหรือขอสินเชื่อไม่ถูกต้อง
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A) แบบสังเกตพฤติกรรม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสม - สมาชิกมีส่วนร่วม - กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสมเล็กน้อย - สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- มีความตั้งใจในการศึกษาเนื้อหา - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสมน้อยมาก - สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม

เกณฑ์การตัดสิน

รายบุคคล : นักเรียนมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า กว่าระดับ 2 จึงถือว่าผ่าน

รายกลุ่ม : นักเรียนร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าระดับ 2

แบบประเมิน Kahoot

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ธนาครจำลอง

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน

ที่	ชื่อ - สกุล	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)	รวม คะแนน
		ตอบ คำถาม ได้ 8 ข้อขึ้นไป	ตอบ คำถามได้ 6 ข้อขึ้นไป	ตอบ คำถามได้ 4 ข้อขึ้นไป	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

3	คะแนน หมายถึง	ดีมาก
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบประเมินพฤติกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ธนาการจำลอง

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	การนำเสนอ	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควร ปรับปรุง)
	1.ความถูกต้องของเนื้อหา			
	2. การออกเสียงอักขระและ ตัวอักษรต่าง ๆ			
	3. บุคลิกภาพในการพูด			
	4. ความมั่นใจในการพูด			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

3	คะแนน หมายถึงดีมาก	
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบสังเกตพฤติกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ธนาครจำลอง

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)
	1.มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
	2. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
	3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
	4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และส่งงานตรงเวลา			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

3	คะแนน หมายถึง	ดีมาก
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	หมายถึง ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

แบบบันทึกคะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ธนาการจำลอง

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	ใบงาน (K)		เส้นเวลา (Timeline) (P)				สังเกต พฤติกรรม (A)			รวม	ระดับ คุณภาพ
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
2 คะแนน หมายถึง พอใช้
1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

- 7-9 หมายถึง ดีมาก (3)
4-6 หมายถึง พอใช้ (2)
1-3 หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ธนาการจำลอง

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 (ดีมาก) จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....คน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 2 (พอใช้) จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....คน

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม

เวลา 5 ชั่วโมง

เรื่อง การกู้ยืม

เวลา 1 ชั่วโมง

วันที่ ถึง เดือน พ.ศ.

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ชื่อผู้สอน นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

2. ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.2 ป.5/2 อภิปรายจำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืมเงิน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถอธิบายสถานการณ์ปัญหาทางการเงินได้(K)
- 3.2 นำเสนอวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของสถานการณ์ปัญหาทางการเงินได้ (P)
- 3.3 มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม (A)

4. สาระสำคัญ

การจัดการปัญหาทางการเงินในชีวิตประจำวันต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ เช่น การเลือกใช้จ่าย การจัดสรรเงินเมื่อมีเงินจำกัด และการเลือกวิธีออมที่เหมาะสม นักเรียนจะได้ฝึกคิดแก้ปัญหา และสื่อสารแนวทางออกมาอย่างสร้างสรรค์

5. สาระการเรียนรู้

- ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน
- การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
- การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการและค่าใช้จ่าย เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

6. สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการคิด
 - ทักษะการคิดวิเคราะห์
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการทำงานกลุ่ม

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ใฝ่เรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning)

ขั้นนำ

1. ครูเล่า “สถานการณ์ปัญหา” เช่น
 - เด็กชายหนึ่งต้องการซื้อของเล่นราคาแพง แต่มีเงินไม่พอ
 - ครอบครัวหนึ่งต้องการเงินไปซ่อมบ้าน แต่ไม่มีเงินเก็บ
2. ครูถามว่า “หากเป็นคุณ จะตัดสินใจอย่างไร?”

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน
2. แจก "สถานการณ์การเงิน" ให้แต่ละกลุ่ม
3. ให้นักเรียน ศึกษาทางเลือก เช่น
 - ออมเงินก่อนซื้อ
 - กู้เงินจากธนาคาร
 - ขอกู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบ
4. แต่ละกลุ่ม อภิปรายข้อดี-ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก
5. นำเสนอวิธีแก้ปัญหาต่อชั้นเรียน

ขั้นสรุป

1. นักเรียนอภิปรายว่า “ทางเลือกไหนดีที่สุด?”
2. ครูเน้นย้ำหลักการ การบริหารเงินที่ดี ควรออมก่อนกู้

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 5
2. Power Point เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม
3. ใบงาน "สถานการณ์ทางการเงิน"

9.2 แหล่งการเรียนรู้

-

10. การวัดผลและประเมินผล

10.1 การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การผ่าน จุดประสงค์
ด้านความรู้ความเข้าใจ (K) อธิบายอิทธิพลของระบอบ การเมืองการปกครองที่มีผลต่อ การดำเนินชีวิตได้	ตรวจใบงาน เรื่อง สถานการณ์ทาง การเงิน	แบบประเมินใบงาน เรื่อง สถานการณ์ทาง การเงิน	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านทักษะกระบวนการ (P) นำเสนอวิเคราะห์สาเหตุและ ผลกระทบของสถานการณ์ ปัญหาทางการเงินได้ (P)	สังเกตพฤติกรรม การนำเสนองาน	แบบสังเกต พฤติกรรมการ นำเสนองาน	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ (A) มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรม กลุ่ม	แบบสังเกต พฤติกรรมกลุ่ม	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

10.2 เกณฑ์การประเมินผล

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
ด้านความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินใบงาน เรื่อง สถานการณ์ทาง การเงิน	- เนื้อหาตรงประเด็น - ตอบข้อคำถามครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถามบางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วนตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา
ด้านทักษะกระบวนการ แบบสังเกตพฤติกรรมการ นำเสนองาน	- พูดเสียงดัง มีความมั่นใจในการพูด - พูดครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์ - ออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักภาษา	- พูดเสียงดัง ยังขาดความมั่นใจบ้างเล็กน้อย - พูดตรงประเด็น เนื้อหายังไม่ครอบคลุมบ้างบางประการ	- พูดเสียงเบา ขาดความมั่นใจ - พูดไม่ตรงประเด็นที่กำหนด
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบสังเกตพฤติกรรม กลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสม - สมาชิกมีส่วนร่วมกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสมเล็กน้อย - สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- มีความตั้งใจในการศึกษาเนื้อหา น้อย - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสมน้อยมาก - สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม

เกณฑ์การตัดสิน

รายบุคคล : นักเรียนมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 2 จึงถือว่าผ่าน

รายกลุ่ม : นักเรียนร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าระดับ 2

แบบประเมินใบงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง นักแก้ปัญหาทางการเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน

ที่	ชื่อ – สกุล	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)	รวม คะแนน
		- เนื้อหาตรง ประเด็น - ตอบข้อคำถาม ครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถาม บางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วน ตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

3	คะแนน หมายถึง	ดีมาก
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	หมายถึง ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

แบบประเมินการนำเสนอ (กลุ่ม)

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง นักแก้ปัญหาทางการเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	การนำเสนอ	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)
	1. ความถูกต้องของเนื้อหา			
	2. การออกเสียงอักขระ และตัวอักษรต่าง ๆ			
	3. บุคลิกภาพในการพูด			
	4. ความมั่นใจในการพูด			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

3	คะแนน หมายถึงดีมาก	
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	หมายถึง ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

แบบสังเกตพฤติกรรม (กลุ่ม)

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง นักแก้ปัญหาทางการเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)
	1.มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
	2. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
	3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
	4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และส่งงานตรงเวลา			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

3	คะแนน หมายถึงดีมาก	
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบบันทึกคะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง นักแก้ปัญหาทางการเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	ใบงาน (K)		เส้นเวลา (Timeline) (P)				สังเกต พฤติกรรม (A)			รวม	ระดับ คุณภาพ
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

- 7-9 หมายถึง ดีมาก (3)
 4-6 หมายถึง พอใช้ (2)
 1-3 หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง นักแก้ปัญหาทางการเงิน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 (ดีมาก) จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....คน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 2 (พอใช้) จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....คน

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเงิน ธนาการและการกู้ยืม

เวลา 5 ชั่วโมง

เรื่อง การกู้ยืม

เวลา 1 ชั่วโมง

วันที่ ถึง เดือน พ.ศ.

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ชื่อผู้สอน นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

2. ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.2 ป.5/2 อภิปรายจำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืมเงิน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างธนาคารกับนอกระบบได้(K)
- 3.2 นักเรียนสามารถเสนอแนวทางเลือกสินเชื่ออย่างปลอดภัย(P)
- 3.3 มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม (A)

4. สาระสำคัญ

การกู้ยืมเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง หากวางแผนและเลือกแหล่งกู้ยืมอย่างมีสติจะสามารถช่วยแก้ปัญหาได้อย่างปลอดภัย แต่หากขาดความรู้ อาจตกเป็นเหยื่อของเจ้าหนั้ที่นอกระบบที่คิดดอกเบี้ยสูงเกินจริง และส่งผลกระทบต่อชีวิตได้

5. สาระการเรียนรู้

- ความหมายและความสำคัญของการกู้ยืมเงินในชีวิตประจำวัน
- ความแตกต่างระหว่างแหล่งเงินกู้ในระบบ เช่น ธนาคาร กับนอกระบบ เช่น เจ้าหนั้เถื่อน
- ข้อดีและข้อเสียของการกู้ยืมในแต่ละประเภท

สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการคิด
 - ทักษะการคิดวิเคราะห์
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการทำงานกลุ่ม

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ใฝ่เรียนรู้

8. กิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning)

ขั้นนำ

1. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าเราต้องการเงินมากขึ้น เราจะทำอย่างไร?"
2. ครูอธิบายแนวคิดเรื่อง **สินเชื่อ** และ**แหล่งกู้เงิน**
3. แนะนำให้รู้จัก **อัตราดอกเบี้ย** และ**เงื่อนไขการกู้ยืม**

ขั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มและได้รับบทบาท เช่น
 - **ลูกค้า** (ต้องการกู้เงินเพื่อการศึกษา ธุรกิจ หรือซื้อของ)
 - **พนักงานธนาคาร** (อธิบายเงื่อนไขการกู้)
 - **ที่ปรึกษาทางการเงิน** (ให้คำแนะนำ)
 - **เจ้าหนี้ธนาคาร** (แสดงข้อเสนอเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยสูง)
2. นักเรียนทำกิจกรรม อภิปรายและตัดสินใจเลือกแหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัย
3. แต่ละกลุ่มนำเสนอทางเลือกของตนเอง และเหตุผลที่เลือก

ขั้นสรุป

1. นักเรียนอภิปรายว่า "แหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัยคืออะไร?"
2. ครูอธิบายว่า **หนี้ดี**คือการกู้เพื่อลงทุน หรือเพื่อพัฒนาตนเอง ส่วนหนี้ไม่ดีคือการกู้เงินเพื่อ **ของฟุ่มเฟือย**
3. สรุปหลักการ “**กู้ยืมอย่างมีความรับผิดชอบ**”

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 5
2. Power Point เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม
3. ใบงาน "แหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัย"
4. บัตรบทบาทสมมติ (ลูกค้า, พนักงานธนาคาร, ที่ปรึกษา, เจ้าหนี้ธนาคาร)

5. อัตราดอกเบี้ยจำลอง

9.2 แหล่งการเรียนรู้

-

10.การวัดผลและประเมินผล

10.1 การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การผ่าน จุดประสงค์
ด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนสามารถ เปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างธนาคารกับหนี้ ระบบได้(K)	ตรวจชิ้นงาน เรื่อง แหล่งกู้เงินที่ ปลอดภัย	แบบประเมินชิ้นงาน เรื่อง แหล่งกู้เงินที่ ปลอดภัย	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านทักษะกระบวนการ นักเรียนสามารถเสนอแนว ทางเลือกสินเชื่ออย่าง ปลอดภัย(P)	สังเกตพฤติกรรม การนำเสนองาน	แบบสังเกต พฤติกรรมการ นำเสนองาน	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรม กลุ่ม	แบบสังเกต พฤติกรรมกลุ่ม	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

10.2 เกณฑ์การประเมินผล

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
ด้านความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินชิ้นงาน เรื่อง แหล่งกู้เงินที่ ปลอดภัย	- เนื้อหาตรงประเด็น - ตอบข้อคำถาม ครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถาม บางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วน ตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา
ด้านทักษะกระบวนการ แบบสังเกตพฤติกรรมการ นำเสนองาน	- พูดเสียงดัง มีความ มั่นใจในการพูด - พูดครอบคลุม ครบถ้วนสมบูรณ์ - ออกเสียงได้ถูกต้อง ตามหลักภาษา	- พูดเสียงดัง ยังขาด ความมั่นใจบ้าง เล็กน้อย - พูดตรงประเด็น เนื้อหายังไม่ครอบคลุม บางประการ	- พูดเสียงเบา ขาด ความมั่นใจ - พูดไม่ตรงประเด็น ที่กำหนด
ด้านคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ แบบสังเกตพฤติกรรม กลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่ กำหนด - แบ่งหน้าที่การ ทำงานเหมาะสม - สมาชิกมีส่วนร่วม กระตือรือร้นในการ ทำกิจกรรมกลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่ กำหนด - แบ่งหน้าที่การทำงาน เหมาะสมเล็กน้อย - สมาชิกมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- มีความตั้งใจใน การศึกษาเนื้อหาน้อย - แบ่งหน้าที่การทำงาน เหมาะสมน้อยมาก - สมาชิกบางส่วนมี ส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมกลุ่ม

เกณฑ์การตัดสิน

รายบุคคล : นักเรียนมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า กว่าระดับ 2 จึงถือว่าผ่าน

รายกลุ่ม : นักเรียนร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าระดับ 2

แบบประเมิน ใบงานที่ 13.1

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สินเชื่อปลอดภัย

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน

ที่	ชื่อ - สกุล	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)	รวม คะแนน
		- เนื้อหาตรง ประเด็น - ตอบข้อคำถาม ครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถาม บางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วน ตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

3 คะแนน หมายถึง ดีมาก

2 คะแนน หมายถึง พอใช้

1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

9-12 หมายถึง ดีมาก (3)

5-8 หมายถึง พอใช้ (2)

0-4 หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

แบบประเมินการนำเสนอ (กลุ่ม)
 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สินเชื่อปลอดภัย
คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	การนำเสนอ	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)
	1. ความถูกต้องของเนื้อหา			
	2. การออกเสียงอักขระและตัวอักษรต่าง ๆ			
	3. บุคลิกภาพในการพูด			
	4. ความมั่นใจในการพูด			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	
9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบสังเกตพฤติกรรม (กลุ่ม)
 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สินเชื่อปลอดภัย
คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)
	1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
	2. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
	3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
	4. มีความกระตือรือร้นในการทำงานและส่งงานตรงเวลา			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	หมายถึง ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

แบบบันทึกคะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สินเชื่อปลอดภัย

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	ใบงาน (K)		เส้นเวลา (Timeline) (P)				สังเกต พฤติกรรม (A)			รวม	ระดับ คุณภาพ
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

- 7-9 หมายถึง ดีมาก (3)
 4-6 หมายถึง พอใช้ (2)
 1-3 หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สินเชื่อปลอดภัย

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 (ดีมาก)

จำนวน.....คน

คิดเป็นร้อยละ.....คน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 2 (พอใช้)

จำนวน.....คน

คิดเป็นร้อยละ.....คน

ลูกค้า

ลูกค้า

พนักงานธนาคาร

ที่ปรึกษา

ที่ปรึกษา

เจ้านั่นอกระบบ

เจ้านั่นอกระบบ

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม

เวลา 5 ชั่วโมง

เรื่อง ภัยทางการเงิน

เวลา 1 ชั่วโมง

วันที่ ถึง เดือน พ.ศ.

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ชื่อผู้สอน นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

1. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

2. ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.2 ป.5/2 อภิปรายจำแนกผลดีและผลเสียของการใช้จ่ายเงินและการกู้ยืมเงิน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถอธิบายภัยทางการเงินได้(K)
- 3.2 นำเสนอวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงและผลกระทบได้ (P)
- 3.3 มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม (A)

4. สาระสำคัญ

ภัยทางการเงินคือพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่ทำให้สูญเสียทรัพย์สินโดยไม่รู้ตัวหรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การถูกหลอกให้โอนเงิน การซื้อของออนไลน์โดยไม่ตรวจสอบแหล่งที่มา แชร์ลูกโซ่ และการให้ข้อมูลทางการเงินกับเว็บไซต์ปลอม เป็นต้น

5. สาระการเรียนรู้

- ภัยทางการเงิน

6. สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการคิด
 - ทักษะการคิดวิเคราะห์
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - กระบวนการทำงานกลุ่ม

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2. ใฝ่เรียนรู้

2. กิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning)

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ครูเล่าเรื่องราวมมติ เช่น "น้องฟ้าโอนเงินซื้อของผ่านเพจ Facebook แล้วร้านค้าหายตัวไป" พร้อมตั้งคำถามให้คิด:

- เหตุการณ์นี้เรียกว่าภัยทางการเงินหรือไม่?
- ถ้าเป็นเรา จะรู้ได้อย่างไรว่าถูกหลอก?

2. นักเรียนระบุปัญหาในสถานการณ์ เช่น "ไม่มีการตรวจสอบแหล่งขาย โอนเงินโดยไม่ยืนยันตัวตน ฯลฯ"

ขั้นสอน (30 นาที)

1. นักเรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางการเงินทั้ง 5 สถานการณ์จากใบความรู้/อินโฟกราฟิก
2. กลุ่มนักเรียนร่วมกันระดมสมองหาแนวทางป้องกัน เช่น ไม่คลิกลิงก์ SMS ปลอม, ซื้อผ่านแอปที่ปลอดภัย, ไม่หลงเชื่อผลตอบแทนสูง ฯลฯ
3. นักเรียนเลือกวิธีที่คิดว่าใช้ได้จริงและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจ
4. นักเรียนเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ลงในใบงาน "สถานการณ์ภัยทางการเงิน" พร้อมข้อคิดที่อยากเตือนเพื่อน ๆ

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปรูปแบบภัยทางการเงินและแนวทางป้องกัน

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประถมศึกษาปีที่ 5
2. Power Point เรื่อง การเงิน ธนาคารและการกู้ยืม
3. ใบงาน "สถานการณ์ภัยทางการเงิน"
4. อินโฟกราฟิกภัยทางการเงิน
5. คลิปข่าวแก๊งคอลเซนเตอร์ ยังไม่สูญพันธุ์ โผล่หลอกชาวนา

9.2 แหล่งการเรียนรู้

-

10.การวัดผลและประเมินผล

10.1 การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์
ด้านความรู้ความเข้าใจ นักเรียนสามารถอธิบายภัยทางการเงินได้	ตรวจชิ้นงาน เรื่อง สถานการณ์ภัยทางการเงิน	แบบประเมินชิ้นเรื่อง สถานการณ์ภัยทางการเงิน	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านทักษะกระบวนการ นำเสนอวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงและผลกระทบได้	สังเกตพฤติกรรม การนำเสนองาน	แบบสังเกตพฤติกรรมการนำเสนองาน	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม	ผ่านระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

10.2 เกณฑ์การประเมินผล

ประเด็นการ ประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
ด้านความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินขึ้น สถานการณ์ภัยทาง การเงิน	- เนื้อหาตรงประเด็น - ตอบข้อคำถามครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถามบางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วนตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา
ด้านทักษะ กระบวนการ แบบสังเกตพฤติกรรม การนำเสนองาน	- พูดเสียงดัง มีความมั่นใจในการพูด - พูดครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์ - ออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักภาษา	- พูดเสียงดัง ยังขาดความมั่นใจบ้างเล็กน้อย - พูดตรงประเด็น เนื้อหายังไม่ครอบคลุมบ้างบางประการ	- พูดเสียงเบา ขาดความมั่นใจ - พูดไม่ตรงประเด็นที่กำหนด
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบสังเกตพฤติกรรม กลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสม - สมาชิกมีส่วนร่วมกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่กำหนด - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสมเล็กน้อย - สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- มีความตั้งใจในการศึกษาเนื้อหา - แบ่งหน้าที่การทำงานเหมาะสมน้อยมาก - สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม

เกณฑ์การตัดสิน

รายบุคคล : นักเรียนมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า กว่าระดับ 2 จึงถือว่าผ่าน

รายกลุ่ม : นักเรียนร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดมีผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าระดับ 2

แบบประเมินชิ้นงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภัยทางการเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน

ที่	ชื่อ – สกุล	ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)	รวม คะแนน
		- เนื้อหาตรง ประเด็น - ตอบข้อคำถาม ครบถ้วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาส่วนใหญ่ ตรงประเด็น - ตอบข้อคำถาม บางส่วน - สะอาด เรียบร้อย - ส่งงานตรงเวลา	- เนื้อหาบางส่วน ตรงประเด็น - ไม่ตอบข้อคำถาม - ค่อนข้างสะอาด - ส่งงานตรงเวลา	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

3	คะแนน หมายถึงดีมาก	
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบประเมินการนำเสนอ (กลุ่ม)
 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภัยทางการเงิน
คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	การนำเสนอ	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควร ปรับปรุง)
	1.ความถูกต้องของเนื้อหา			
	2. การออกเสียงอักขระ และตัวอักษรต่าง ๆ			
	3. บุคลิกภาพในการพูด			
	4. ความมั่นใจในการพูด			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

3	คะแนน หมายถึงดีมาก	
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	
9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบสังเกตพฤติกรรม (กลุ่ม)

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภัยทางการเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

กลุ่มที่ 1	พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
		ระดับ 3 (ดีมาก)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ควร ปรับปรุง)
	1.มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
	2. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
	3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
	4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และส่งงานตรงเวลา			
	รวมคะแนน			
	รวมคะแนนทั้งหมด			
	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การให้คะแนน

3	คะแนน หมายถึงดีมาก	
2	คะแนน หมายถึง	พอใช้
1	คะแนน หมายถึง	ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน		ระดับคุณภาพ
9-12	หมายถึง	ดีมาก (3)
5-8	หมายถึง	พอใช้ (2)
0-4	หมายถึง	ควรปรับปรุง (1)

แบบบันทึกคะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภัยทางการเงิน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	ชิ้นงาน (K)			เส้นเวลา (Timeline) (P)			สังเกต พฤติกรรม กลุ่ม (A)			รวม	ระดับ คุณภาพ
		3	2	1	3	2	1	3	2	1		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

เกณฑ์การให้คะแนน

- 3 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 1 คะแนน หมายถึง ควรปรับปรุง

แปลผลเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

7-9 หมายถึง ดีมาก (3)

4-6 หมายถึง พอใช้ (2)

1-3 หมายถึง ควรปรับปรุง (1)

สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภัยทางการเงิน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3 (ดีมาก)

จำนวน.....คน

คิดเป็นร้อยละ.....คน

นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 2 (พอใช้)

จำนวน.....คน

คิดเป็นร้อยละ.....คน

การถูกหลอกให้โอนเงินผ่าน SMS ปลอม

น้องมิกได้รับ SMS แจ้งว่า "บัญชีธนาคารของคุณถูกล็อก กรุณาคลิกที่นี่เพื่อยืนยันตัวตน" น้องมิกกดลิงก์และกรอกข้อมูลส่วนตัวของเธอลงไป วันต่อมาเธอพบว่าเงินในบัญชีถูกถอนออกไปทั้งหมด

ตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่

เพื่อนของพี่ชายของน้องได้ชวนให้ลงทุนในธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนสูงมาก โดยบอกว่า "ลงทุน 5,000 บาท ภายใน 1 เดือนจะได้คืน 10,000 บาท!" น้องได้ตัดสินใจนำเงินเก็บทั้งหมดไปลงทุน แต่เมื่อครบกำหนด 1 เดือน กลับไม่สามารถถอนเงินคืนได้ และเจ้าของธุรกิจหนีหายไป

ลงทุน 5,000 บาท ภายใน 1 เดือนจะได้คืน 10,000 บาท

การถูกโกงเงินจากการซื้อของออนไลน์

สถานการณ์:

น้องฟ้าเห็นโฆษณาบน Facebook ว่ามีร้านค้าขายกระเป๋าแมสลด 70% รอจึงตัดสินใจโอน 1,500 บาทไปให้ร้าน แต่กลับติดต่อแฉและขโมยเงินไม่ได้

ตัวอย่างคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม
เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ก คำนำ

ทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสามารถตัดสินใจทางการเงินอย่างมีเหตุผล ก็นต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะทางการเงินตั้งแต่เยาว์จึงเป็นสิ่งจำเป็น

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนากทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านการแก้ปัญหาและสถานการณ์จำลองที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเงิน ธนาคาร และการกู้ยืม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

เนื้อหาในคู่มือประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางการเงิน หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่างกิจกรรม รวมถึงแนวทางการวัดและประเมินผล เพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิต

ประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนากทักษะทางการเงินในอนาคต

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ความฉลาดรู้ทางการเงิน	1
ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน	2
ความรู้เกี่ยวกับธนาคาร	3
ความรู้เกี่ยวกับการกู้ยืม	4
ความเสี่ยงทางการเงิน	5
กิจกรรม นักวางแผนการเงินตัวน้อย	6
กิจกรรม ธนาคารจำลอง	7
กิจกรรม นักแก้ปัญหาทางการเงิน	8
กิจกรรม สิ้นเชื่อปลอด	9
กิจกรรมความเสี่ยงทางการเงิน	10

ความรู้พื้นฐาน ด้านการเงิน

2

เงินคืออะไร?

เงินคือสิ่งที่เราใช้แลกเปลี่ยนเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการ เช่น ซื้อของกิน ของใช้ หรือจ่ายค่าบริการต่างๆ

ทำไมเราต้องใช้เงิน?

เพราะเงินช่วยให้เราสามารถซื้อของที่จำเป็น เช่น อาหาร เสื้อผ้า หนังสือเรียน และของเล่นบางอย่างที่อยากได้

แหล่งที่มาของเงิน

- พ่อแม่หรือผู้ปกครอง (ค่าขนม รายวัน รายสัปดาห์)
- เงินรางวัลจากการแข่งขัน

ใช้	ออม
-----	-----

รายรับ – รายจ่าย คืออะไร?

รายรับ: เงินที่เราได้รับ
รายจ่าย: เงินที่เราใช้ไป

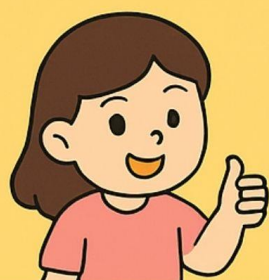

การจัดทำงบประมาณ

- ใช้เงินอย่างมีสติ
- จัดบันทึกทุกครั้งที่ใช้เงิน
- คิดก่อนซื้อว่า “จำเป็น” หรือ “แค่อยากได้”
- ฝึกออมเงินสม่ำเสมอ

3

ความรู้

เกี่ยวกับธนาคาร

บทบาทและหน้าที่ของธนาคาร

➔ ธนาคารคืออะไร ?

- ธนาคารคือสถานที่รับฝากเงิน ปล่อยเงิน และให้บริการทางการเงิน
- เปรียบเหมือน “บ้านปลอดภัยของเงินเรา”

✓ ความปลอดภัยของเงินฝาก

- ฝากธนาคารปลอดภัยกว่าเก็บไว้กับตัว
- มีระบบประกันเงินฝาก
- ใช้รหัสผ่าน, บัตร, ลายนิ้วมือ

2.2 ประเภทของธนาคาร

2.2 ประเภทของธนาคาร

ธนาคารพาณิชย์

- ให้บริการทั่วไป เช่น เปิดบัญชี, ปล่อยเงิน

ธนาคารกลาง

- ดูแลระบบเงินของประเทศ

วล

2.3 บริการของธนาคาร

การฝากเงิน
เปิดบัญชีหรือฝาก
ประจำ

การถอนเงิน
วิธีถอนเงินจาก ATM

การใช้บัตร ATM
และบัตรเดบิต

บริการสินเชื่อ

รู้จักใช้บริการธนาคาร
อย่างฉลาด เงินของเราจะ
ปลอดภัยและงอกเงย

4

ความรู้เกี่ยวกับ การกู้ยืมเงิน

ความหมายของการกู้ยืมเงิน

✓ การกู้ยืมเงินคืออะไร

คือการขอใช้เงินของผู้
อื่นก่อน แล้วค่อยคืน
ในภายหลัง

ใครบ้างที่ให้กู้เงินได้?

- ธนาคาร
- สถาบันการเงิน
- บุคคลทั่วไป

ประเภทของสินเชื่อและการกู้ยืม

สินเชื่อส่วนบุคคล

- สินเชื่อเพื่อการ

ศึกษา:

- สินเชื่อที่อยู่อาศัย

สินเชื่อเพื่อธุรกิจ:

- บัตรเครดิต

3. ✗ เงินกู้นอกระบบ คืออะไร?

- กู้จากคนที่ไม่ใช่ธนาคาร
- ไม่มีกฎหมายรองรับ
- อันตรายจากหนี้นอก
- ระบบ

- ดอกเบี้ยแพงมาก
- ทวงหนี้รุนแรง
- ไม่มีสัญญาชัดเจน

ผลดี

- ได้เงินมาใช้ทันที
- ช่วยเมื่อจำเป็น
- เพิ่มโอกาสทำสิ่งที่อยากทำ

ผลเสีย

- ถ้าไม่วางแผน อาจเป็นหนี้
- ดอกเบี้ยสูง
- ความเครียดจากการชำระหนี้

ก่อนกู้ต้องคิดให้รอบคอบ
กู้กับแหล่งที่ปลอดภัยเท่านั้น

ความเสี่ยง ทางการเงิน

5

ความหมายของ ความเสี่ยงทางการเงิน

ความเสี่ยงทางการเงินคือ “โอกาสที่จะเสียเงิน
หรือใช้เงินในทางที่ทำให้เกิดปัญหา”

อาจเกิดจากพฤติกรรม ใช้เงินผิดวิธี หรือหลงเชื่อข้อมูลไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างความเสี่ยง ทางการเงิน ที่พบได้ในชีวิตประจำวัน

- ใช้เงินซื้อของตามใจ
- เชื่อโฆษณาชวนเชื่อ
- รูดบัตรเครดิตไม่ยั้ง
- ขาดวินัยทางการเงิน

กลลวงทางการเงินที่ ควรระวัง

โฆษณากู้เงินด่วน “ไม่ต้องใช้เอกสาร”
SMS หลอกให้กดลิงก์
แชร์ลูกโซ่ / การชวนลงทุนที่ให้ผลตอบแทน
เกินจริง
ขายของออนไลน์ที่ไม่มีตัวตนจริง

วิธีป้องกัน ความเสี่ยงทางการเงิน

- ✓ ตรวจสอบข้อมูลก่อนใช้เงิน
- ✓ ปรึกษาผู้ใหญ่เสมอ
- ✓ ใช้เงินตามแผนที่วางไว้
- ✓ อย่าให้ข้อมูลส่วนตัวกับคนแปลกหน้า

กลลวงทาง
การเงิน
เร่งเร็ว

รู้เท่าทันความเสี่ยง
= ปกป้องเงินใน
กระเป๋าเราได้ดีที่สุด

กิจกรรมที่ 1

7

นักวางแผน การเงินตัวน้อย

(Little Financial Planner)

วัตถุประสงค์

- ✓ อธิบายแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเงิน
- ✓ วางแผนการใช้เงินอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิด
"ถ้าคุณได้รับเงิน 500 บาท คุณจะใช้จ่ายอย่างไร?"
2. แจก "เงินสมมติ" ให้นักเรียนคนละ 500 บาท
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีใช้เงินของตนเอง
4. ครูแจก ใบงานแผนงบประมาณ ให้นักเรียน
5. นักเรียนแบ่งเงินเป็น 3 ส่วน:
 - * ค่าใช้จ่ายจำเป็น (อาหาร ของใช้จำเป็น)
 - * ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (ขนม ของเล่น)
 - * เงินออม
6. นักเรียนเติมใบงานว่าพวกเขาจะจัดสรรเงินอย่างไร
7. นักเรียนจับกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
8. ครูอธิบายข้อดีของการออมเงิน
9. นักเรียนอภิปรายว่าแผนการใช้เงินของใครเหมาะสมที่สุด และเพราะเหตุใด
10. ครูเน้นย้ำหลักการ "ออมก่อนใช้" เพื่อให้มีเงินสำรองในอนาคต

สับขาย
วางแผนเงิน

กิจกรรมที่ 2

8

ธนาคาร
จำลอง

(Simulated Bank Activity)

✓ วัตถุประสงค์

- ✓ อธิบายหน้าที่ของธนาคารและบริการพื้นฐาน
- ✓ ฝึกปฏิบัติการทำธุรกรรมธนาคารจำลอง

✓ แนวคิดกิจกรรม

เด็ก ๆ จะได้ทดลองเป็น “เจ้าหน้าที่ธนาคาร” และ “ลูกค้า”
ในสถานการณ์จำลองการเปิดบัญชี ฝากเงิน-ถอนเงิน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูถามนักเรียนว่า “รู้จักธนาคารหรือไม่? และเคยไปธนาคารทำอะไรบ้าง?”
2. ครูแนะนำบทบาทของธนาคาร เช่น การออม การกู้เงิน และการให้บริการทางการเงิน
3. ครูแจก สมุดบัญชีเงินฝากจำลอง
4. ให้นักเรียนแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม
 - กลุ่มที่ 1: พนักงานธนาคาร (ทำหน้าที่ให้บริการลูกค้า)
 - กลุ่มที่ 2: ลูกค้า (นำเงินมาฝาก-ถอน หรือขอกู้เงิน)
5. นักเรียนสลับบทบาทกันเพื่อฝึกทั้ง การเป็นพนักงานธนาคาร และการเป็นลูกค้า
6. พนักงานธนาคารช่วยลูกค้าเปิดบัญชี โดยกรอกแบบฟอร์มฝาก-ถอนเงิน
7. ลูกค้าสามารถขอสินเชื่อ และพนักงานธนาคารอธิบาย อัตราดอกเบี้ย และเงื่อนไขการกู้ยืม
8. นักเรียนสะท้อนความรู้ที่ได้จากการเป็นพนักงานธนาคารและลูกค้า
9. ครูอภิปรายว่า “การฝากเงินมีประโยชน์อย่างไร และเมื่อไหร่ที่ควรกู้เงิน?”
10. สรุปแนวคิด “ออมก่อนกู้” และ “กู้ยืมต้องมีเหตุผลและสามารถชำระคืนได้”

QR Code

เราไปการ
กันเถอะ!

กิจกรรมที่ 3

9

กิจกรรม สินเชื่อปลอดภัย

(Safe Borrowing Activity)

วัตถุประสงค์

- ✓ อธิบายความหมายของสินเชื่อและการกู้ยืมเงิน
- ✓ วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของสินเชื่อและแหล่งกู้ยืมเงิน
- ✓ ฝึกทักษะการตัดสินใจทางการเงินที่เหมาะสม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าเราต้องการเงินมากขึ้น เราจะทำอย่างไร?"
2. ครูอธิบายแนวคิดเรื่อง สินเชื่อ และแหล่งกู้เงิน
3. แนะนำให้รู้จัก อัตราดอกเบี้ย และเงื่อนไขการกู้ยืม
4. นักเรียนแบ่งกลุ่มและได้รับบทบาท เช่น
 - ลูกค้า (ต้องการกู้เงินเพื่อการศึกษา ธุรกิจ หรือซื้อของ)
 - พนักงานธนาคาร (อธิบายเงื่อนไขการกู้)
 - ที่ปรึกษาทางการเงิน (ให้คำแนะนำ)
 - เจ้าหนี้ธนาคาร (แสดงข้อเสนอกู้ที่มีดอกเบี้ยสูง)
5. นักเรียนทำกิจกรรม อภิปรายและตัดสินใจเลือกแหล่งเงินกู้ที่ปลอดภัย
6. แต่ละกลุ่มนำเสนอทางเลือกของตนเอง และเหตุผลที่เลือก
7. นักเรียนอภิปรายว่า "แหล่งกู้เงินที่ปลอดภัยคืออะไร?"
8. ครูอธิบายว่า หนี้ดีคือการกู้เพื่อลงทุน หรือเพื่อพัฒนาตนเอง ส่วนหนี้ไม่ดีคือการกู้เงินเพื่อของฟุ่มเฟือย
9. สรุปหลักการ "กู้ยืมอย่างมีความรับผิดชอบ"

กิจกรรมที่ 4

10

กิจกรรมแก้ปัญหา ทางการเงิน

(Money Problem-Solving Activity)

ฝึกคิดเป็น วางแผนเป็น แก้ปัญหาเงินๆ, ทองๆ
อย่างฉลาด

วัตถุประสงค์

- อธิบายแนวคิดเรื่องการออมและการกู้ยืมเงิน
- วิเคราะห์ปัญหาทางการเงินและหาแนวทางแก้ไข
- เปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของการกู้ยืมเงินจากแหล่งต่างๆ

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูเล่า "สถานการณ์ปัญหา" เช่น
* เด็กชายหนึ่งต้องการซื้อของเล่นราคาแพง
แต่ไม่มีเงินไม่พอ
* ครอบครัวหนึ่งต้องการเงินไปซ่อมบ้าน
แต่ไม่มีเงินเก็บ
2. ครูถามว่า "หากเป็นคุณ จะตัดสินใจอย่างไร?"
3. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน
4. แจก "สถานการณ์การเงิน" ให้แต่ละกลุ่ม
5. ให้นักเรียน ศึกษาทางเลือก เช่น
ออมเงินก่อนซื้อ
กู้เงินจากธนาคาร
ขอกู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบ
6. แต่ละกลุ่ม อภิปรายข้อดี-ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก
7. นำเสนอวิธีแก้ปัญหาต่อชั้นเรียน
8. นักเรียนอภิปรายว่า "ทางเลือกไหนดีที่สุด?"
9. ครูเน้นย้ำหลักการ การบริหารเงินที่ดี ควรออมก่อนกู้

ไปยัง
เมื่อไหร่ไม่พอ?

11

กิจกรรมที่ 5

กิจกรรม จับผิดความ เสี่ยงทางการเงิน

(Spot the Financial Risk Activity)

วัตถุประสงค์

- ระบุพฤติกรรมที่เป็นภัยทางการเงินในชีวิตประจำวันได้
- วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่ปลอดภัย
- เสนอแนวทางป้องกันและรับมือกับภัยทางการเงิน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครู นำเสนอ เหตุการณ์จำลองภัยทางการเงิน เช่น
2. การถูกหลอกให้โอนเงินผ่าน 9-1-1ปลอม
3. การซื้อของออนไลน์แล้วไม่ได้รับสินค้า
4. ครูถามนักเรียนว่า "ถ้าเกิดเหตุการณ์แบบนี้นักเรียนหรือคนในครอบครัว คุณจะทำอย่างไร?"
5. ให้นักเรียนตั้งคำถาม เช่น "เขาหลอกเราได้ยังไง?", "เราจะป้องกันได้ยังไง?"
6. นักเรียนวิเคราะห์ปัญหาที่พบจากสถานการณ์ เช่น
 - การให้ข้อมูลส่วนตัวกับคนแปลกหน้า
 - การไม่ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์

7. นักเรียนค้นคว้าหรือรับข้อมูลจากสื่อของครูเกี่ยวกับ

- * รูปแบบของภัยทางการเงินในชีวิตประจำวัน
- พฤติกรรมที่เสี่ยง เช่น กดลิงก์จากข้อความแปลกๆ
- วิธีสังเกตเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือ

8. นักเรียนทำจากกลุ่ม อภิปรายแนวทางการป้องกันภัยทางการเงิน

สร้างโปสเตอร์หรือแผ่นพับหัวข้อ "รู้ทันภัยทางการเงิน"

9. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. ครูและนักเรียนสรุปแนวคิดหลัก เช่น "ตั้งใจ ตรวจสอบ และไม่รีบโอน"

จับผิด
ความเสี่ยง

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๐๕๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณสถาพร ผ่องนาค

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวจิรนนท์ ปานคาน รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๓๐๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนกลุ่ม ๑ ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วสิน ปัญญาวุธตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

โทร. ๐๘-๐๑๒๖-๗๙๖๐

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๐๔๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณนิรมล นาคेम

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวจิรนนท์ ปานคาน รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๓๐๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนกลุ่ม ๑ ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

โทร. ๐๘-๐๑๒๖-๗๙๖๐

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๐๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณวิภาวรรณ ผาติสุวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวจิรนนท์ ปานคาน รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๓๐๕ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การเงิน ธนาการและการกู้ยืม เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ทางการเงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนกลุ่ม ๑ ราชพฤกษ์ จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาอุตรระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๕๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวจิรนนท์ ปานคาน

โทร. ๐๘-๐๑๒๖-๗๕๖๐